

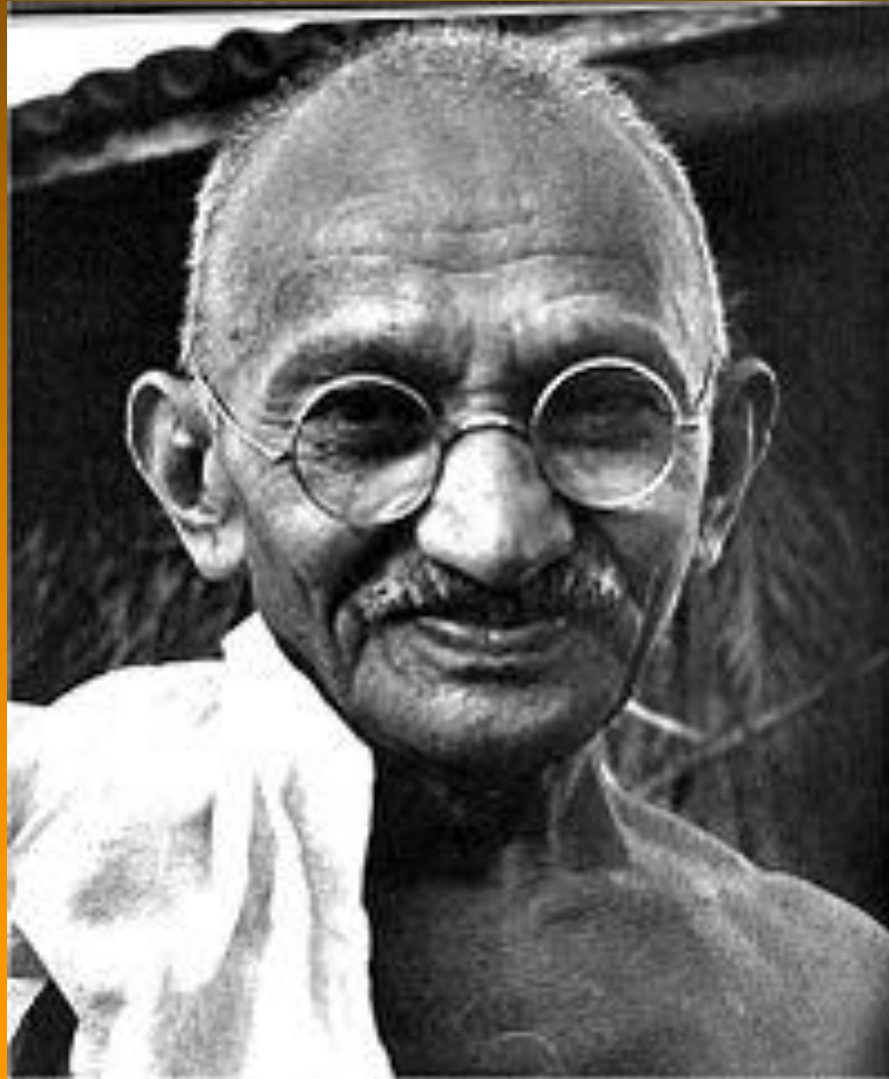
Bioetika vs. práva zvierat

Lucia Kršková, KŽFE,
PRIF UK, 2023

*Veľkosť národa a jeho morálny pokrok sa môže merať
podľa spôsobu zachádzania so zvieratami."*

Mahátma Gándhí

Aplikovaná etika

Bioetika

Medecínska etika

**Etika životného
prostredia**

Etika zvierat

Etika vedy

Etika techniky

Profesijná etika

Hospodárska etika

Etika umelej inteligencie

Etika zvierat

Etický vzťah ku zvieratám

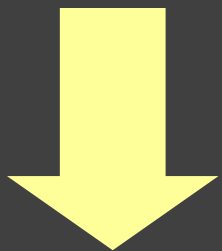
Máme ku zvieratám nejaké etické záväzky? Je experimentovanie na zvieratách etické?
Je etické využívanie zvierat pre naše potreby?

Práva zvierat

- **morálne alebo legislatívne nároky prisúdené zvieratám** na základe ich **poznávacích, emočných a sociálnych schopností**, alebo **schopností prežívať fyzickú a psychickú bolesť a pôžitok**
- historicky tieto práva podmienil filozofický a právny vývoj, vedecké chápanie človeka a zvierat, etické a náboženské dôvody ako aj prirodzené spojenie medzi človekom a zvieratom

Etika — „ethos“ obyčaj, mrav, spôsob myslenia

Morálka — „mos“ – latinský preklad gréckeho „ethos“

Habitus

Dobro a zlo

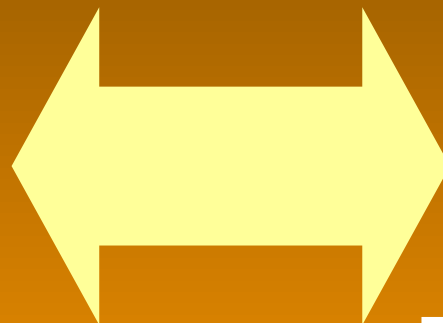

Svedomie

Habitus

- osvojený etický postoj
- vplyv kultúrnej tradície
- výchova

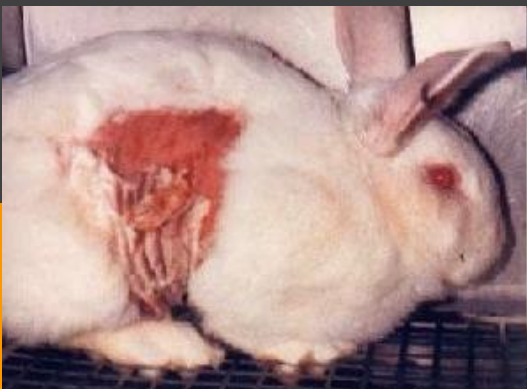
Dobro a zlo

- ide o kategórie najvšeobecnejšie hodnotiace morálku
- vplyv kultúrnej tradície
- vplyv výchovy

Svedomie

- samoregulácia správania sa osobnosti na základe subjektívne stanovenej morálnej povinnosti
- reprezentuje zodpovednosť a povinnosť individua, ktorú pociťuje vo vzťahu k sebe samému

Etika zvierat

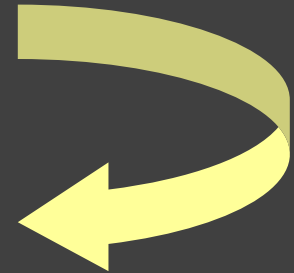

Potreba morálne normy

stanovit'

zadefinovat'

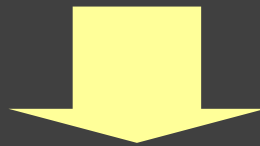
kodifikovat' (uzákonit')

ALE AKO STANOVITŤ ČO JE PRE ZVIERATÁ DOBRÉ A ČO ZLÉ ?

- potreba uvedomiť si, že **zvieratá sú cítiace a mysliace bytosti disponujúce emóciami**

**potreba zabezpečiť, aby zvierá
nestrádalo (welfare)**

Vláda človeka nad zvieratami

formovanie jeho postoja ku zvieratám

Pravek

- nutnosť zabezpečiť si prežitie na úkor všetkých ostatných druhov okrem vlastného
- človek však neohrozoval svoje prostredie a prežívanie ostatných druhov
- korene formovania odlišného vzťahu k jednotlivým druhom zvierat (proces domestikácie)

Starovek

- pokračuje formovanie odlišného vzťahu k jednotlivým druhom zvierat - posvätné zvieratá, božstvá...
- existencia „duše“ u zvierat, porovnávanie s človekom

Stredovek

- porovnávanie s človekom
- boj s náboženským dogmatizmom - snaha o vyvrátenie existencie bariéry striktné deliace svet ľudí a zvierat

Novovek

- postupné akceptovanie zvierat ako cítiacich, empatických a mysliacich bytostí

<https://www.youtube.com/watch?v=yH8BnYy0egQ> - Amazing animal emotions

<https://www.youtube.com/watch?v=2L...> - Emotional 2 dogs taken away tears of millions people

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Heroic Bear Saves Crow From Drowning at Budapest Zoo

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Do chimpanzees mourn their dead?

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - The definition of empathy

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Do Animals Feel Empathy?

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Tool-Making Crows

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Tokyo Crows smartest birds in the world

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Gorilla Carries 3-Year-Old Boy to Safety in 1996 Incident

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - Moral behavior in animals | Frans de Waal

<https://www.youtube.com/watch?v=...> - What are animals thinking and feeling? | Carl Safina

<https://www.youtube.com/watch?v=T8c7IPoN5o> - Octopus: soft intelligence

<https://www.youtube.com/watch?v=T8c7IPoN5o> - múdre vrany

<https://www.youtube.com/watch?v=GOuIXvTWDw> - A demonstration of an octopus learning through observation

<https://www.youtube.com/watch?v=eOMP74-XzjI> - Top 10 Most Intelligent Animals

<https://www.facebook.com/telegraphscience/videos/1490392017639733/?pnref=story> - umble bees found to have 'impressive' brain power

<https://www.youtube.com/watch?v=6M92OA-5-Y> - Just how smart are dolphins? - Inside the Animal Mind - BBC

<https://www.youtube.com/watch?v=chSu2PXOTQc> - Are Crows the Ultimate Problem Solvers? | Inside the Animal Mind | BBC Earth

<https://www.youtube.com/watch?v=ZerUbHmuY04> - Causal understanding of water displacement by a crow

Emócie

- príprava jedinca k adekvátnej reakcii na konkrétny zážitok
- nepodliehajú našej bezprostrednej vedomej kontrole
- veľký význam pre prežitie
- pevne zakotvené v mozgu (evolúcia)
- vývoj ovplyvnený individuálnou skúsenosťou a kultúrnymi faktormi
- vedú ku vštípeniu si zážitku
 - napr. strach má pripraviť na nebezpečenstvo a vtlačiť danú situáciu do pamäti ako nebezpečnú
- pomerne ľahko sa prenášajú na iných jedincov
- silné emócie môžu poškodiť zdravie alebo spôsobiť smrť
 - dlhodobé pôsobenie určitej emócie môže viesť k zmenám zdravotného stavu

Vznik emócií

- úloha **lymbického systému** (amygdala)
 - u človeka
 - u zvierat
- STRACH
 - na tejto reakcii sa podieľajú dve súčasti mozgu
 - **amygdala** – aktivuje okamžitú strachovú reakciu
 - **prefrontálna kôrová oblasť** – môže túto reakciu potlačiť, ak usúdi, že nie je potrebná alebo že je iracionálna
 - u človeka je úplne vyvinutá až po 20. roku života

Emócie u zvierat

História

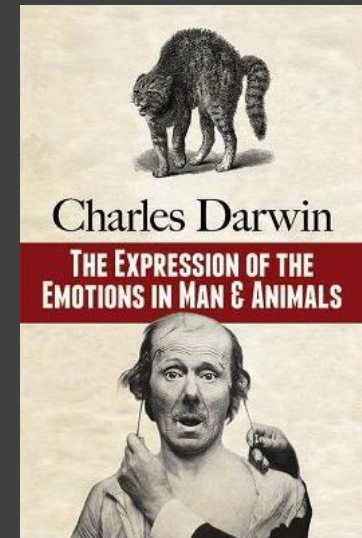
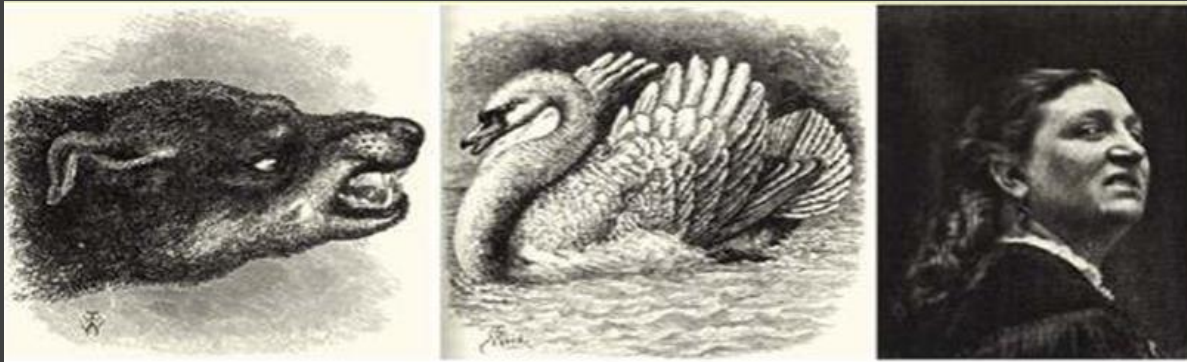
- Charles Darwin
 - The Expression of the Emotions in Man and Animals (Prejavy emócií u človeka a zvierat, 1872)

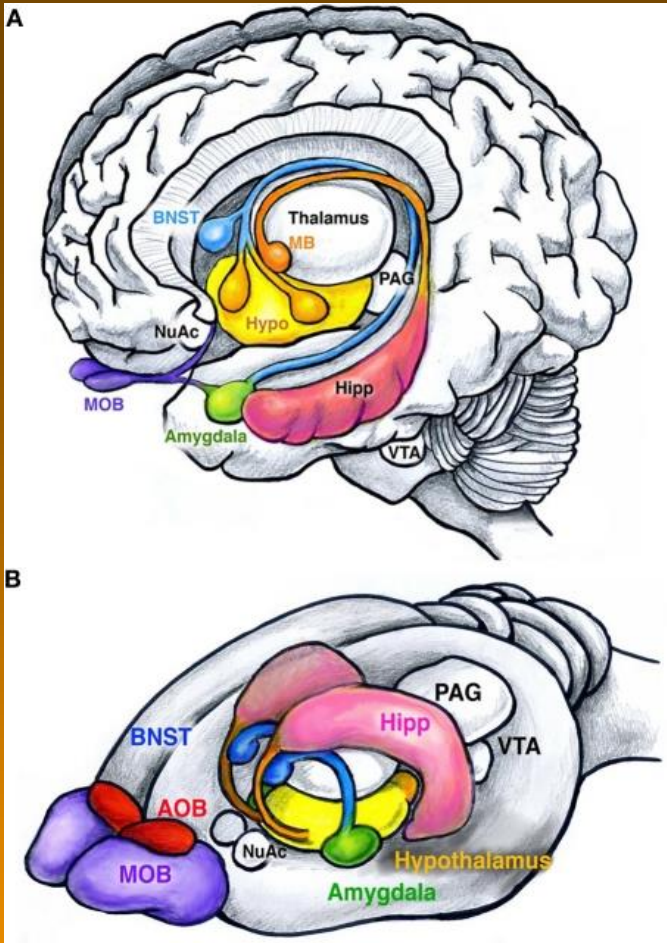
Súčasnosc'

- existencia emócií diskutovanou problematikou
- sme ochotný ich existenciu akceptovať predovšetkým u cicavcov a vtákov , ale ich existencia potvrdená aj u ostatných stavovcov, a dokonca aj u niektorých bezstavovcov
- Dôkazy:
 - laboratórne testy
 - pozorovania v prírode
 - mimika (vo vzťahu k prežívaným emóciám)

- Charles Darwin

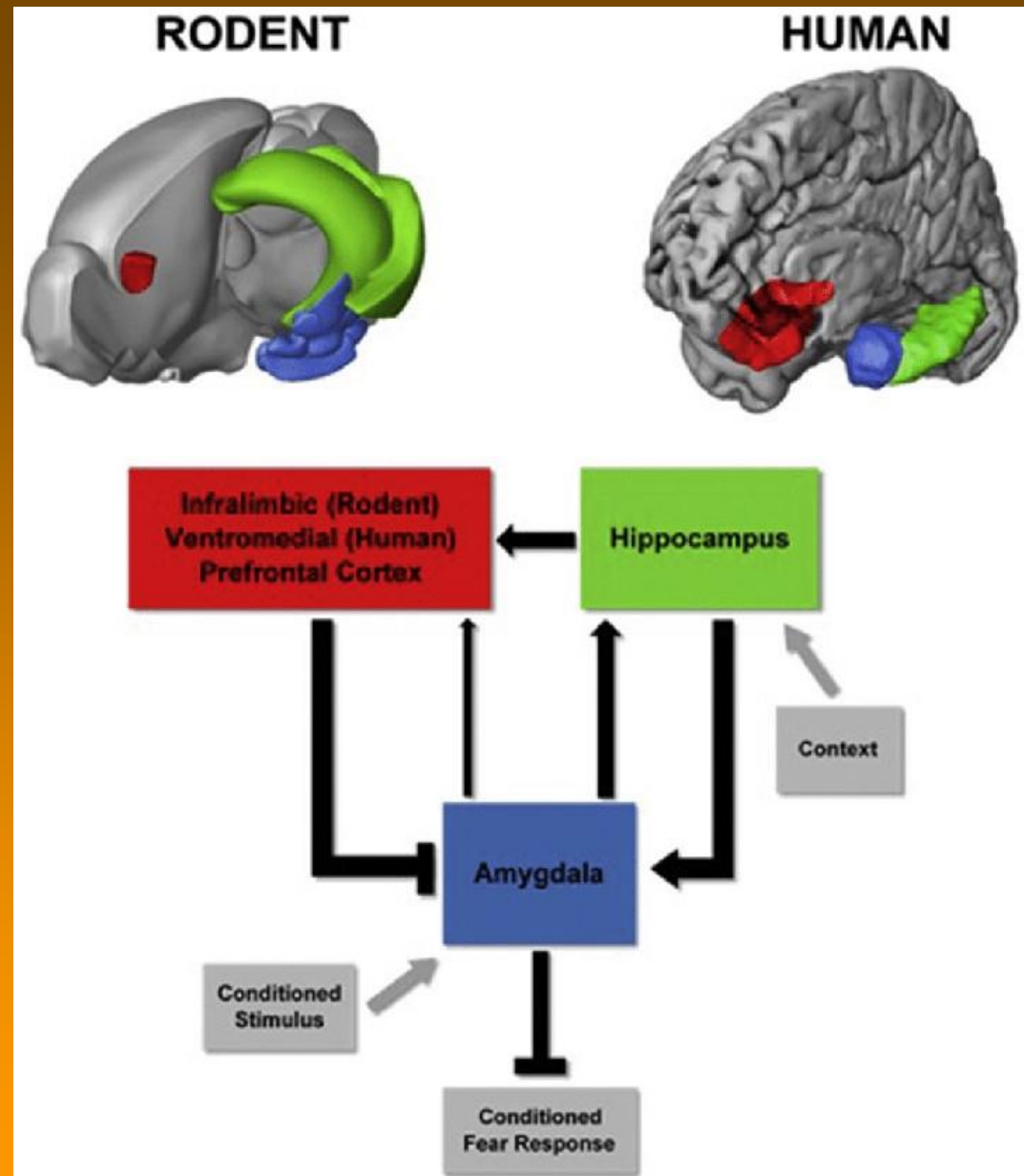
- predpoklad, že emócie u zvierat sú homologické a ľudskými
- porovnávanie a analýza kresieb a fotografií ľudí a zvierat v rôznych emocionálnych stavoch – poukázanie na medzidruhovú podobnosť
- istil, že istá skupina základných emócií prítomná u všetkých druhov (napr. hnev, strach, prekvapenie, smútok...)

Main structures of the human and rodent limbic system. (A) Human brain showing the amygdala (green), bed nucleus of stria terminalis (BNST, blue), hypothalamus (yellow), and hippocampus (pink). The hippocampus (pink) attaches to the mammillary bodies (orange) through the fimbria-fornix. Olfactory inputs are received by the olfactory bulbs (MOB, purple). Other structures include the nucleus accumbens (NuAc), ventral tegmental area (VTA), and the periaqueductal gray (PAG). (B) Similar structures are found in rodents. Note the enlarged olfactory bulbs compared to humans, and the presence of the accessory olfactory bulbs (AOB, red). Together these structures facilitate the execution and reinforcement of innate behaviors.

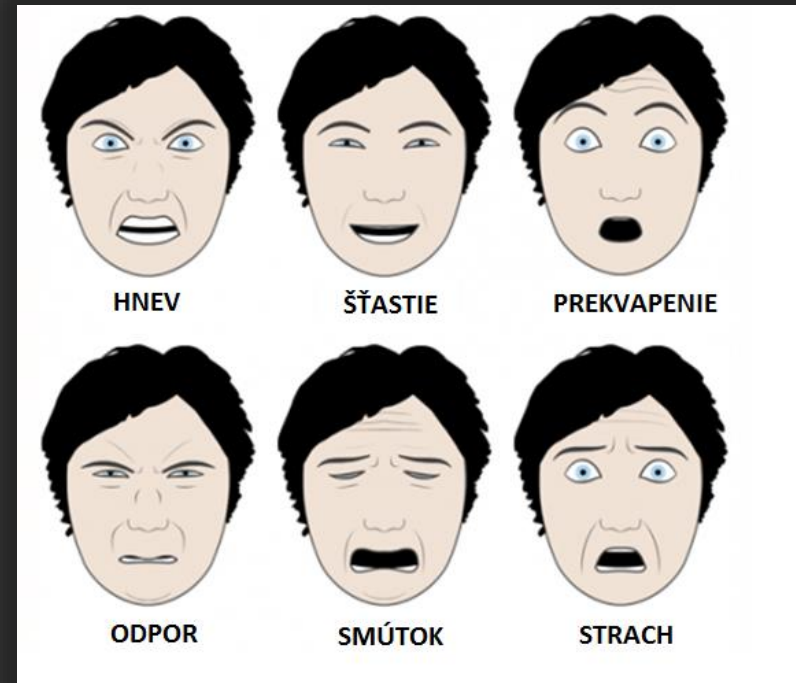
https://www.researchgate.net/figure/Main-structures-of-the-human-and-rodent-limbic-system-A-Human-brain-showing-the_fig1_224899173

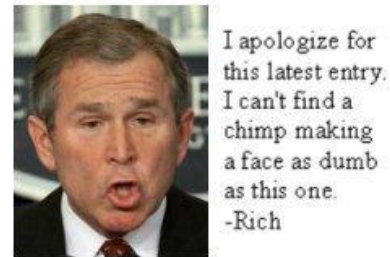
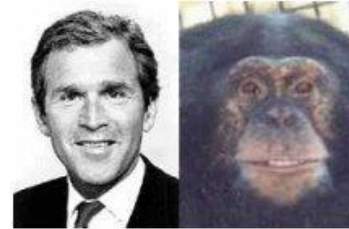
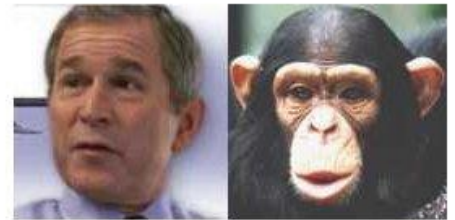

https://www.researchgate.net/figure/Fear-extinction-neural-circuitry-and-functional-brain-model-during-recall-of-extinction_fig2_332262097

Triedenie emócií

- Emócie delíme na:
 - **kladné** (príjemné, pozitívne)
 - **záporné** (nepříjemné, negatívne)
 - **krátkodobé**
 - **dlhotrvajúce**
- 6 základných:
 - **hnev**
 - **radost'/šťastie**
 - **prekvapenie**
 - **hnus/ odpor**
 - **žiaľ/smútok**
 - **strach**
- u človeka 30 ďalších emócií
- existencia komplexných emócií
 - vyžadujú si viac aktivity mozgovej kôry
 - existencia u zvierat.....otvorená téma

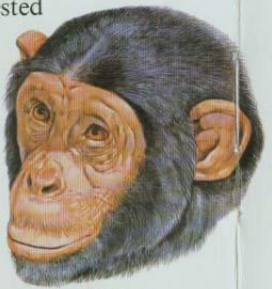

solve problems no other animal could.

all of the tastiness to obtain its reward.

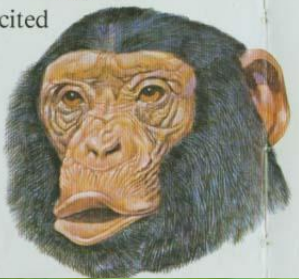
Interested

Playful

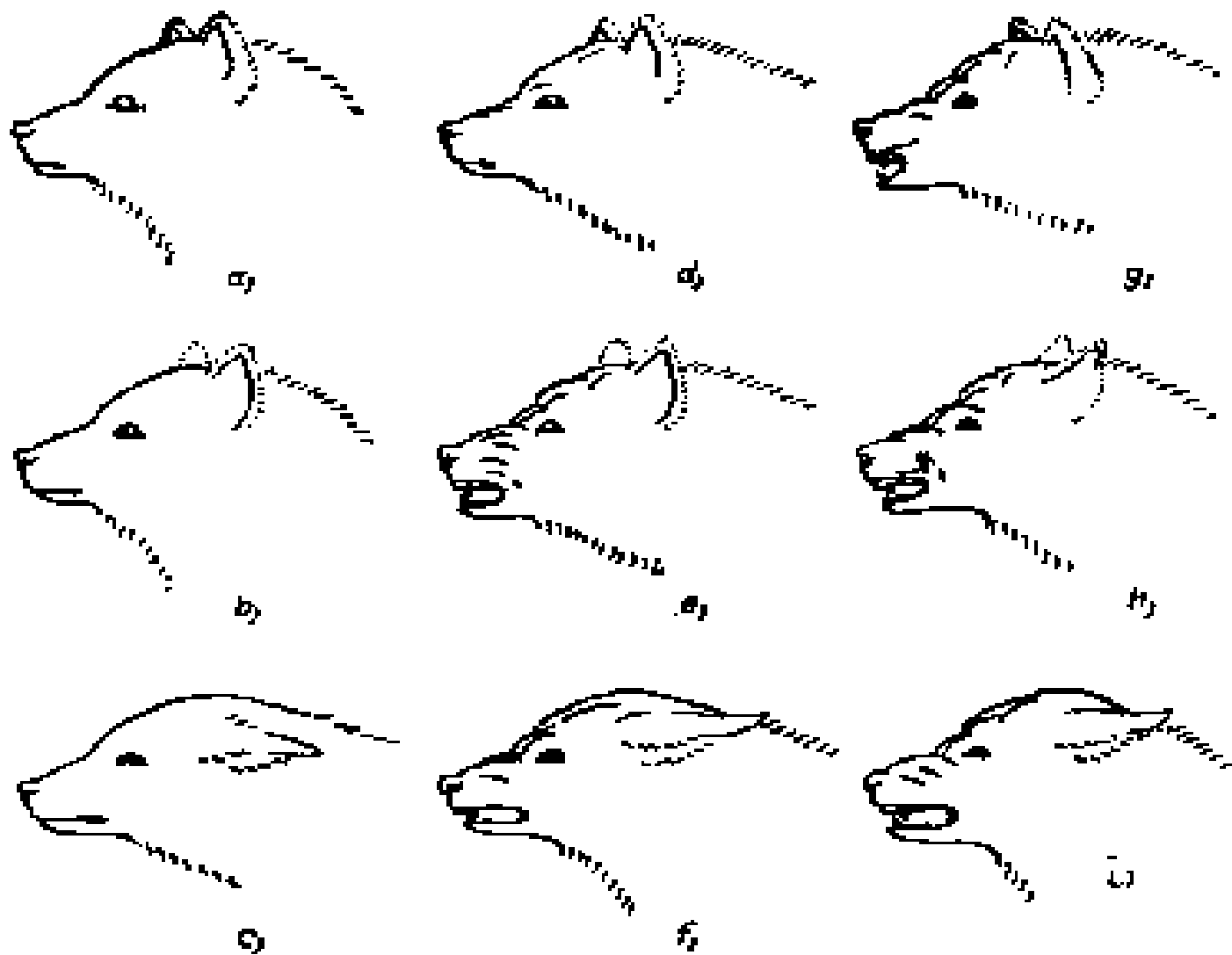

Excited

Frightened

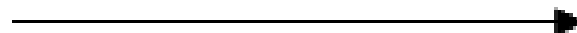

STRACH

AGRESIVITA

„úsmev“ u psa

agresivita u psa

Positive Condition

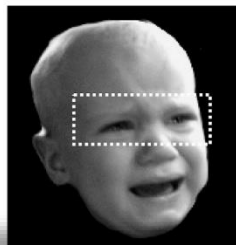
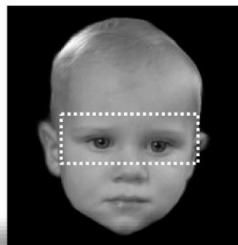
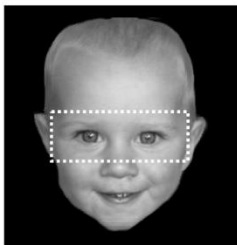
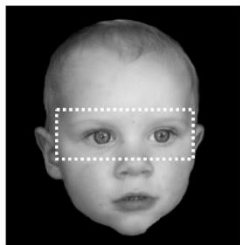
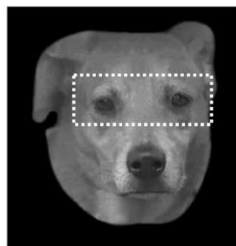
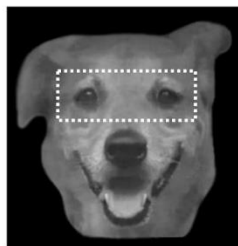
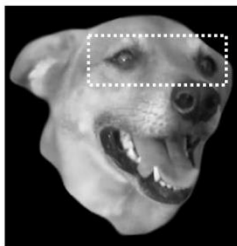
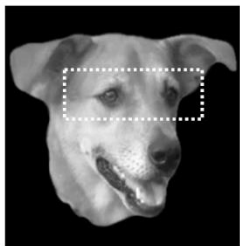
Negative Condition

Baseline Image

Experimental Image

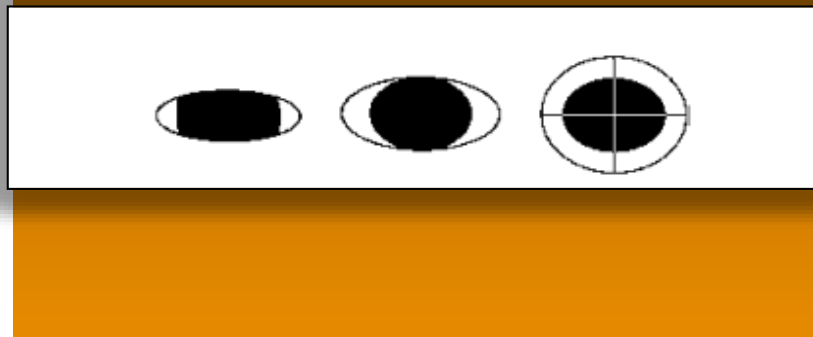
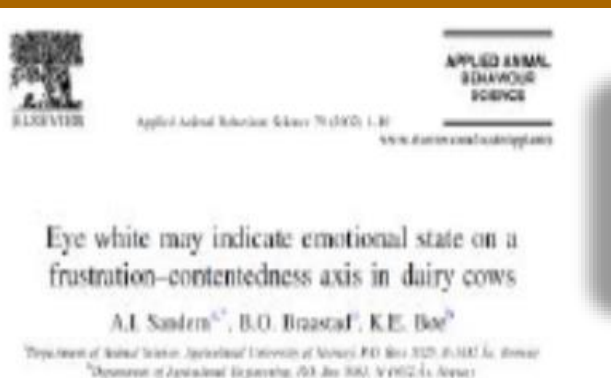
Baseline Image

Experimental Image

Zmeny očnej štrbiny (OŠ)/ zviditeľňovanie oč. bielka (OB)

- u oviec zväčšovanie OŠ v averzívnych situáciách, u psov pri prežívaní úzkosti
- odkrývanie OB v emocionálne vypätých, predovšetkým stresových situáciách u kráv, ale aj u koní

- zmeny v podiele plochy očného bielka k ploche oka sú indikátorom emocionálneho stavu dojníc
- **vo frustrujúcej situácií** (reprezentovanej možnosťou videnia a cítenia potravy a nemožnosťou jej konzumácie) mali zvieratá **väčšiu viditeľnú plochu očného bielka**

Zmeny postavenia ušnic - u oviec

© 2011 Universities Federation for Animal Welfare
The Old School, Brewhouse Hill, Wheathampstead,
Hertfordshire AL4 8AN, UK

Animal Welfare 2011, 20: 47-56
ISSN 0962-7286

Cognitive sciences to relate ear postures to emotions in sheep

A Boissy^{*†}, A Aubert[‡], L Désiré[‡], L Greiveldinger[§], E Delval[†] and I Veissier[†]

[†] INRA UR1213 Herbivores, Site de Theix, F-63122 Saint-Genès-Champanelle, France

[‡] Exploitation et Sécurité Routières, CETE Ouest, F-22015 St Brieuc Cedex, France

[§] UMR UJF CNRS 5525, Acquisition, Fusion d'Information et Réseaux pour la Médecine, Technopole du Biopark, F-74160 Archamps, France

* Contact for correspondence and requests for reprints: alain.boissy@clermont.inra.fr

Uvoľnenosť

Prekvapenie

Strach

Zlost'

Hodnotenie emócií za využitia škál mimických výrazových zmien

- pôvod v ľudskom „systéme kódovania tvárovej mimiky“ – psychológovia *Ekman a Friesen (1978)*
- hodnotenie emócií na základe tzv. akčných jednotiek
- meranie intenzity bolesti, stresu, nepohodlia, negatívnych emócií, ako aj kognitívny deficit
- u zvierat tento spôsob hodnotenia emócií (predovšetkým negatívnych **spájaných s bolesťou**) zavádzaný až teraz
- priekopníkmi *Langford a kol. (2010)*
- za účelom hodnotenia miery prežívanej bolesti u myší vytvorili tzv. „**Mouse Grimace Scale**“ (MGS) - škálu mimických výrazových zmien u myši laboratórnej

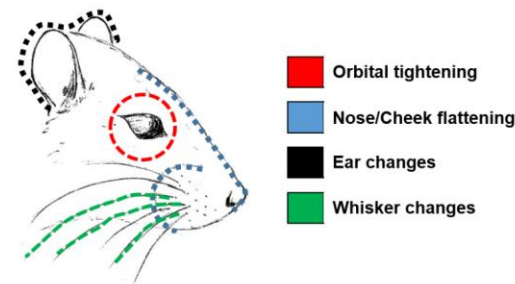
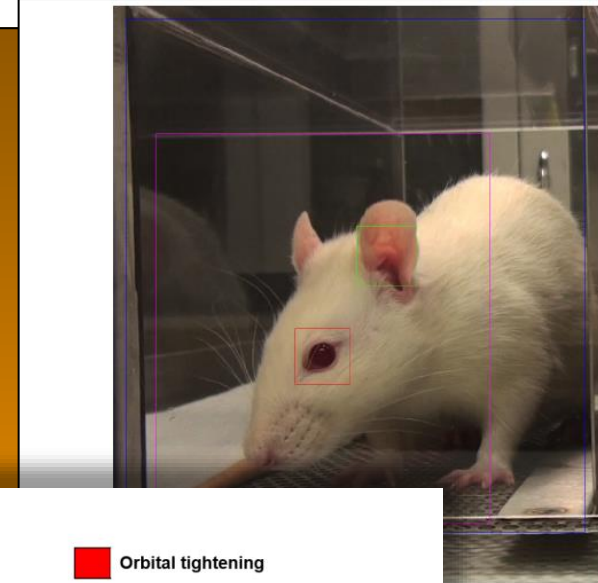
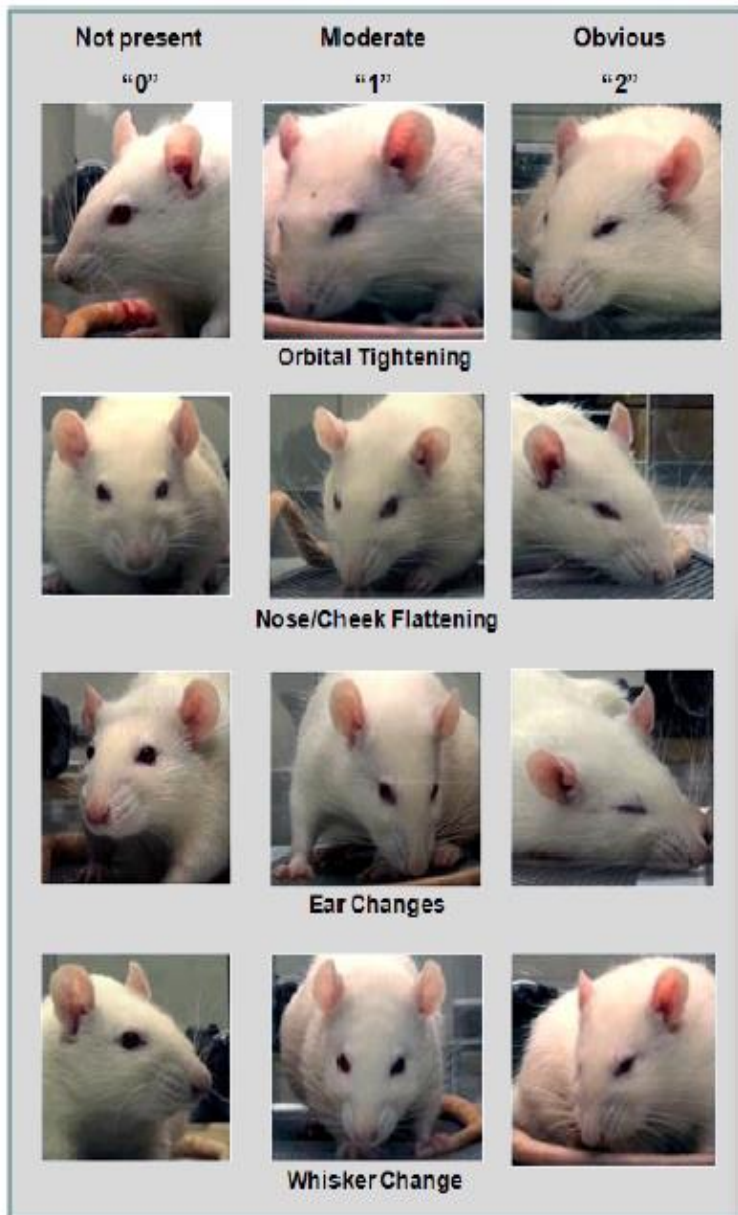
RGS - Rat Grimace Scale

METHODOLOGY

Open Access

The Rat Grimace Scale: A partially automated method for quantifying pain in the laboratory rat via facial expressions

Susana G Sotocinal¹, Robert E Sorge¹, Austin Zaloum¹, Alexander H Tuttle¹, Loren J Martin¹, Jeffrey S Wieskopf¹, Josiane CS Mapplebeck¹, Peng Wei², Shu Zhan³, Shuren Zhang³, Jason J McDougall³, Oliver D King² and Jeffrey S Mogil^{1*}

on analyzed; red, detected eye; green, detected

Figure 2 The four action units of the Rat Grimace Scale (RGS). See text for details.

Rabbit Grimace Scale

OPEN ACCESS Freely available online

Evaluation of EMLA Cream for Preventing Pain during Tattooing of Rabbits: Changes in Physiological, Behavioural and Facial Expression Responses

Stephanie C. J. Keating¹, Aurelie A. Thomas², Paul A. Flecknell², Matthew C. Leach^{2*}

¹ Department of Clinical Studies, Ontario Veterinary College, University of Guelph, Guelph, Ontario, Canada, ² Institute of Neuroscience and Comparative Biology Centre, Newcastle University, Newcastle upon Tyne, United Kingdom

- škála mimických výrazových zmien u fretiek - Reijgwart a kol. (2017)
- Piglet Grimace Scale - Lonardi a kol. (2013), di Giminiani a kol. (2016)
- Horse Grimace Scale - Dalla Costa a kol. (2016)
- Sheep Grimace Scale - Häger a kol. (2017)

Development of the Horse Grimace Scale (HGS) as a Pain Assessment Tool in Horses Undergoing Routine

Facial Coding Unit	Score
Ears stiffly backwards	1
Orbital tightening	0
Tension above eye area	0
Prominent strained chewing muscles	0
Mouth strained and pronounced chin	0
Strained nostrils and flattening of the profile	0
Total pain score	1

a.

Facial Coding Unit	Score
Ears stiffly backwards	2
Orbital tightening	2
Tension above eye area	0
Prominent strained chewing muscles	2
Mouth strained and pronounced chin	1
Strained nostrils and flattening of the profile	1
Total pain score	8

b.

Facial Coding Unit	Score
Ears stiffly backwards	0
Orbital tightening	0
Tension above eye area	1
Prominent strained chewing muscles	0
Mouth strained and pronounced chin	0
Strained nostrils and flattening of the profile	0
Total pain score	1

c.

Facial Coding Unit	Score
Ears stiffly backwards	0
Orbital tightening	0
Tension above eye area	1
Prominent strained chewing muscles	0
Mouth strained and pronounced chin	0
Strained nostrils and flattening of the profile	0
Total pain score	1

d.

a) Human

Lowered brow, orbital tightening, nose wrinkled, lip corner pulled, eyelid tightened and lips parted

b) Rabbit

Orbital tightening, cheek flattening, ear and whisker position changes. Rabbit grimace scale also includes pointed nose which is unclear in this rabbit.

c) Mouse

Orbital tightening, nose and cheek bulge, ear and whisker position changes

d) Horse

Ear position, orbital tightening, strained chewing muscles and nostrils, tension above eye, strained mouth and pronounced chin

Monitorovanie prežívania pozitívnych emócií

- Panksep – smiech u potkanov
- práca *Finlayson a kol. (2016)* realizovaná na potkanoch - hodnotenie sfarbenia (prekrvenia) ušnic

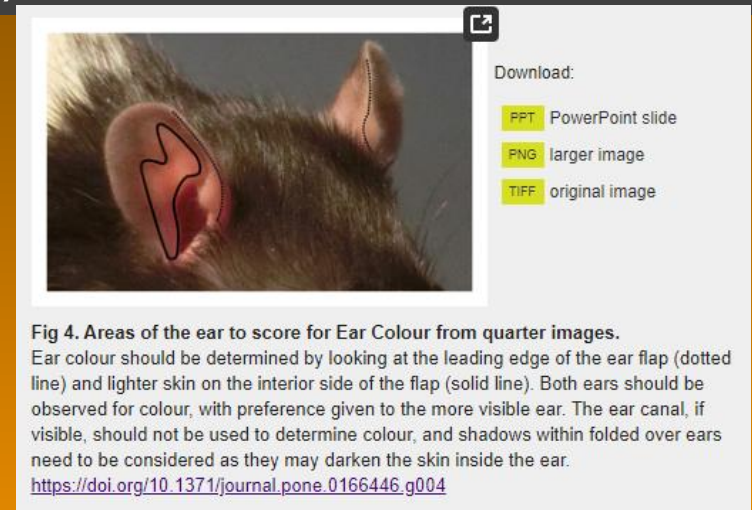

Fig 4. Areas of the ear to score for Ear Colour from quarter images. Ear colour should be determined by looking at the leading edge of the ear flap (dotted line) and lighter skin on the interior side of the flap (solid line). Both ears should be observed for colour, with preference given to the more visible ear. The ear canal, if visible, should not be used to determine colour, and shadows within folded over ears need to be considered as they may darken the skin inside the ear.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0166446.g004>

Rats experiencing positive emotions showed a more "relaxed" ear angle, such as the one on the left, compared with the control group, such as the rat on the right.

PLOS ONE

<http://www.youtube.com/watch?v=j-admRGFVNM>

<http://www.youtube.com/watch?v=ieP3lpyOHtU&feature=endscreen>

<https://www.youtube.com/watch?v=d-84UJpYFRM> - See What Happens When You Tickle a Rat | National Geographic

- **Sasha Winkler** (študentka antropológie z Kalifornskej univerzity v Los Angeles) a jej spolupracovníci - na základe štúdia odbornej literatúry **dohľadali 65 druhov cicavcov a vtákov ktoré sa smejú**
- ?....smiech v živočíšnej ríši relatívne bežný...len my sme si ho nevšimli
- ?....smiech vznikol v evolúcii niekoľko krát nezávisle
- ľudský smiech hlasitý – zvierací výrazne tichší, aby ho zaregistroval iba ten, komu je určený

<https://www.stoplusjednicka.cz/kdo-se-smeje-smich-jsme-zatim-objevili-u-65-druhu-savcu-ptaku>

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09524622.2021.1905065?journalCode=tbio20>

BIOACOUSTICS
https://doi.org/10.1080/09524622.2021.1905065

Taylor & Francis
Taylor & Francis Group

Check for updates

Play vocalisations and human laughter: a comparative review

Sasha L. Winkler ^{a,b} and Gregory A. Bryant ^{b,c}

^aDepartment of Anthropology, University of California, Los Angeles, CA, USA; ^bUCLA Center for Behavior, Evolution, and Culture; ^cDepartment of Communication, University of California, Los Angeles, CA, USA

ABSTRACT

Complex social play is well-documented across many animals. During play, animals often use signals that facilitate beneficial interactions and reduce potential costs, such as escalation to aggression. Although greater focus has been given to visual play signals, here we demonstrate that vocalisations constitute a widespread mode of play signalling across species. Our review indicates that vocal play signals are usually inconspicuous, although loud vocalisations, which suggest a broadcast function, are present in humans and some other species. Spontaneous laughter in humans shares acoustic and functional characteristics with play vocalisations across many species, but most notably with other great apes. Play vocalisations in primates and other mammals often include sounds of panting, supporting the theory that human laughter evolved from an auditory cue of laboured breathing during play. Human social complexity allowed laughter to evolve from a play-specific vocalisation into a sophisticated pragmatic signal that interacts with a large suite of other multimodal social behaviours in both intragroup and intergroup contexts. This review provides a foundation for detailed comparative analyses of play vocalisations across diverse taxa, which can shed light on the form and function of human laughter and, in turn, help us better understand the evolution of human social interaction.

ARTICLE HISTORY

Received 19 October 2020
Accepted 6 March 2021

KEYWORDS

Play vocalisations; laughter;
social signalling; evolution;
vocal communication

Monitorovanie prežívaných emócií na základe zvukových prejavov

- Potkany - dve kategórie ultrazvukových prejavov:
 - zvuky pri frekvencii **22 kHz** - **negatívny postoj** jedinca k určitej veci - slúžia ako upozornenie alebo alarmujúce volania
 - zvuky vyššej frekvencie - **50 kHz** - **spojené s pozitívnymi postojmi** - do tejto kategórie patria napríklad sociálne a kooperatívne volania (Brudzynski, 2003)

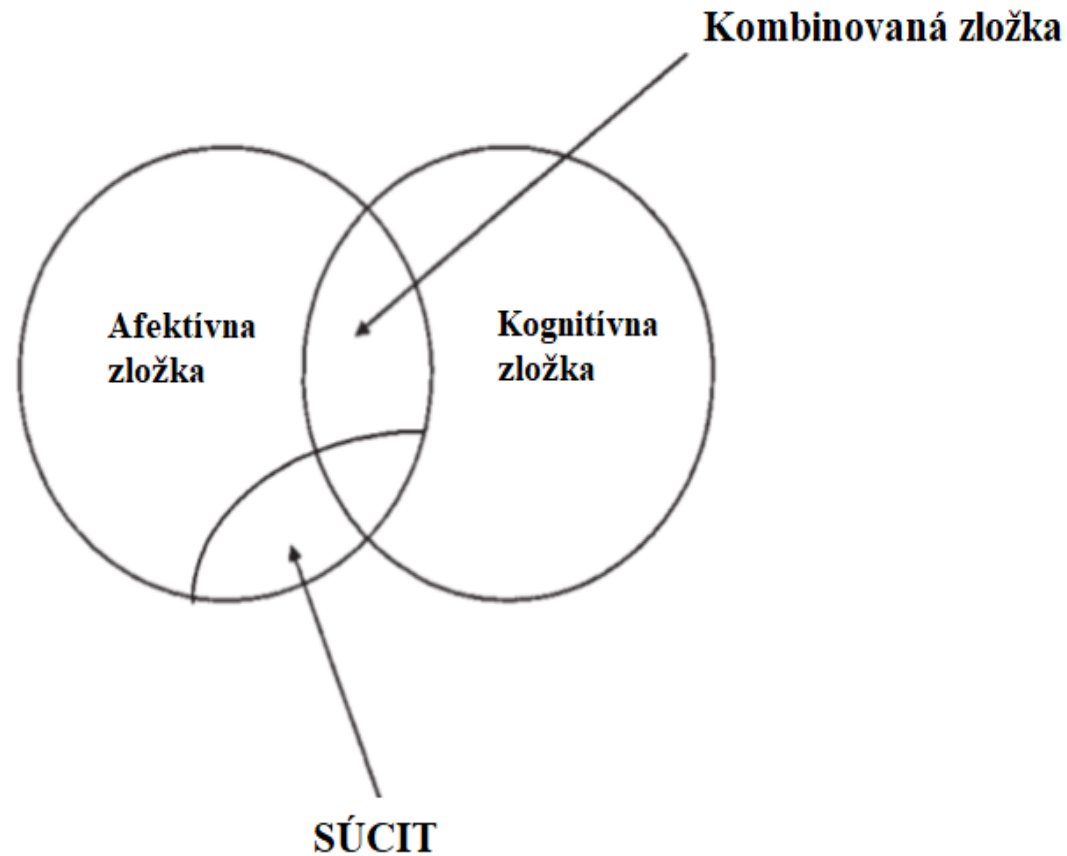
Empatia – schopnosť vcit'ovať sa

- z filozofického a evolučného hľadiska nemá jednotnú stavbu
- medzi jej pravdepodobné „frakcie“ patrí:
 - emocionálna nákaza / afektívna empatia,
 - kognitívna empatia,
 - sympatia (súcit)

https://www.youtube.com/watch?v=ofpZoqD1_X0

<https://www.youtube.com/watch?v=nyolz2Qf1ms>

EMPATIA

Obr. 1: Model popisujúci dve prekrývajúce sa zložky empatie (afektívnu a kognitívnu) vrátane súcitu, označovaného ako súčasť afektívnej empatie (upravené podľa: Baron Cohen a Wheelwright, 2004).

Pillars of Morality

Reciprocity

Fairness

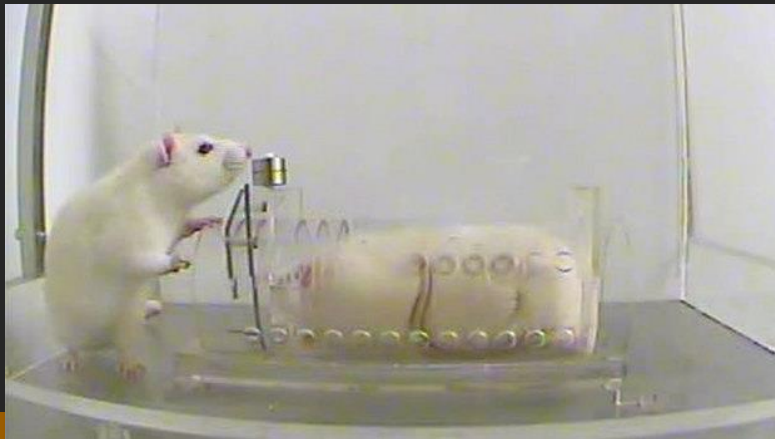
Empathy

Compassion

<https://www.youtube.com/watch?v=GcJxRqTs5nk> - Moral
behavior in animals | Frans de Waal

Empatia - schopnosť vcítiť sa

- skôr pripisovaná primátom
 - **makak rézus** (*Macaca mullata*) naučený ťahať za dva povrazy
 - potiahnutie každého spojené so získaním iného množstva potravy
 - následne pozmenené - keď potiahol za povraz spájaný s väčším množstvom jedla, jeho druh, ktorého videl, dostal elektrický šok
 - 2/3 radšej uprednostňovalo menšie dávky jedla, než aby spôsobovali druhovi utrpenie
 - zvyšná tretina v záujme záchrany partnera lano odmietla ťahať a vystavila sa hladovaniu
- sú jej schopné aj potkany

Smrt'

Slony africké

- pri mŕtvych telách sú veľmi rozrušené, skúmajú najmä ich chobot a nohy
- keď zomrie člen stáda, často **strážia jeho telo**

Žirafy

- Keňa – matka strážila uhynuté mláďa + 7 samíc sa sústredilo okolo tela **a strážili ho striedajúc sa 4 dni**
- Namibia – samec sa zastavil pri tele mŕtvej samice a ovoniaval zem okolo + 4 ďalší členovia stáda
- Zambia – samica sama strážila mláďa

Šimpanzy

- mŕtvym nevenujú len pozornosť, ale smrť ich ovplyvňuje aj dlhodobo
- po smrti príbuzného depresia - odmietajú potravu - smrť
- 2010 – sirotinec pre zvieratá v Zambii - smrť šimpanza Thomasa
- **pri jeho tele sa zišlo 22 jedincov, 9 sa ho dotýkalo**
- mŕtve **telo neopustili ani vtedy, keď sa na druhej strane výbehu podávalo jedlo**
- najlepší priateľ jeho telo bránil
- smrť nevyliciteľne chorej 50 ročnej samice v škótskom safari parku
- priatelia a rodina letargia + zostali s ňou
- starali sa o ňu v záverečných okamihoch
- po smrti jej dcéra ostala v blízkom okolí
- bránenie mŕtveho mláďaťa matkou
- 2 mesiace – už mumifikované

<https://www.youtube.com/watch?v=nM9GLhuPDXA>

formovanie rozdielneho vzťahu k jednotlivým zvieratám

- človek sa staral o zvieratá priamo úmerne ich hodnote pre seba, to je podľa ich schopností vytvárať majetok a zvyšovať kvalitu jeho života

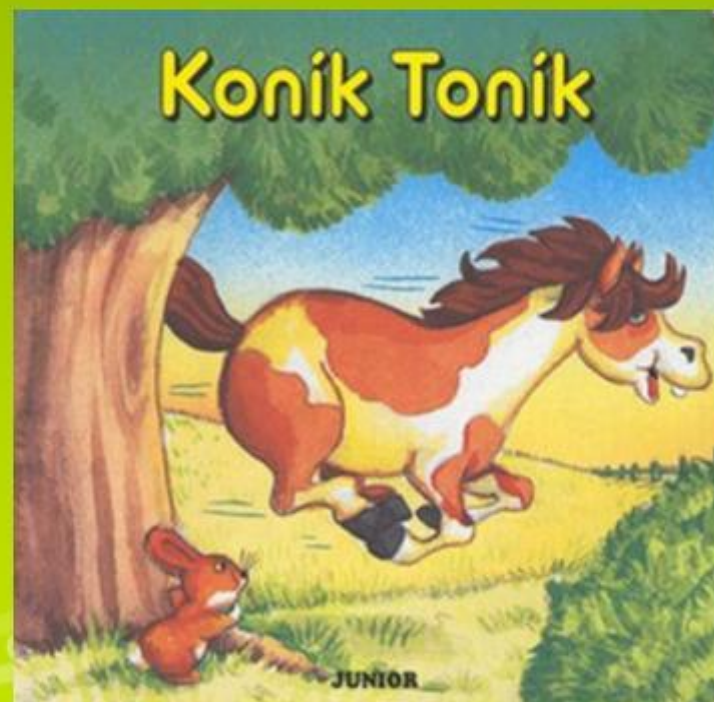
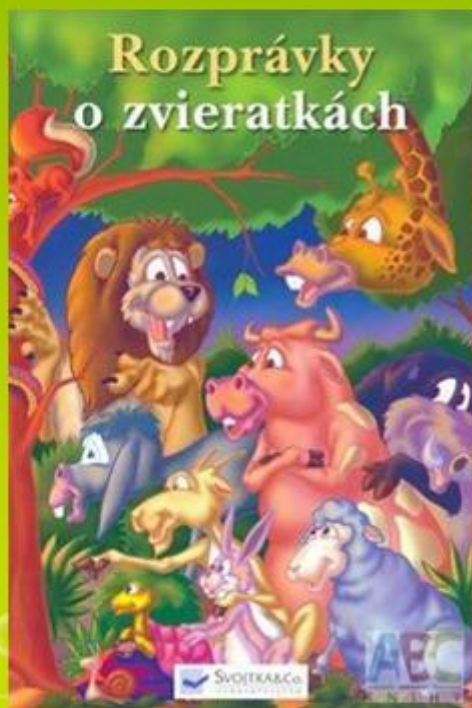
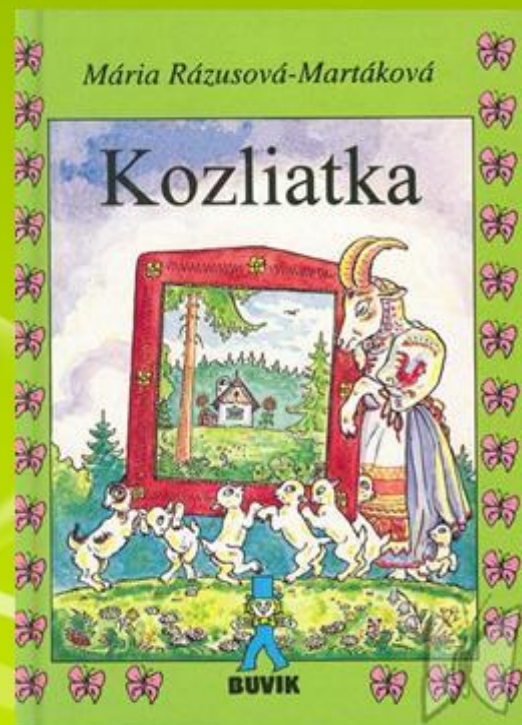
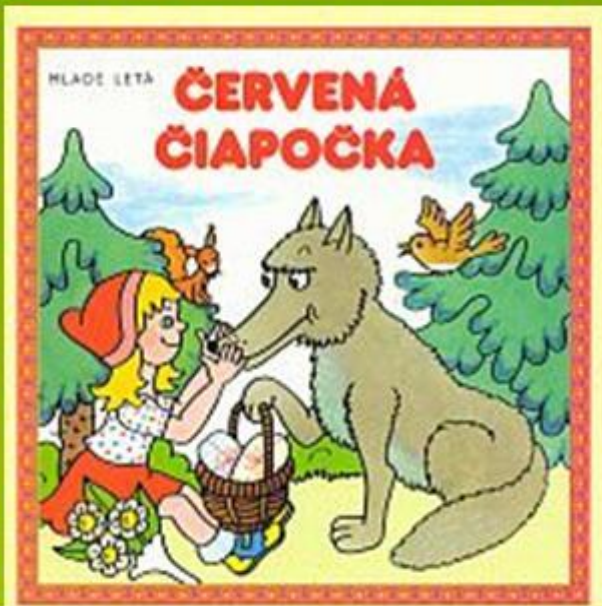

v priebehu evolúcie získal človek prístup ku zdrojom sily prevyšujúcim jeho vlastnú silu

- uvedomovanie si tejto sily – morálka

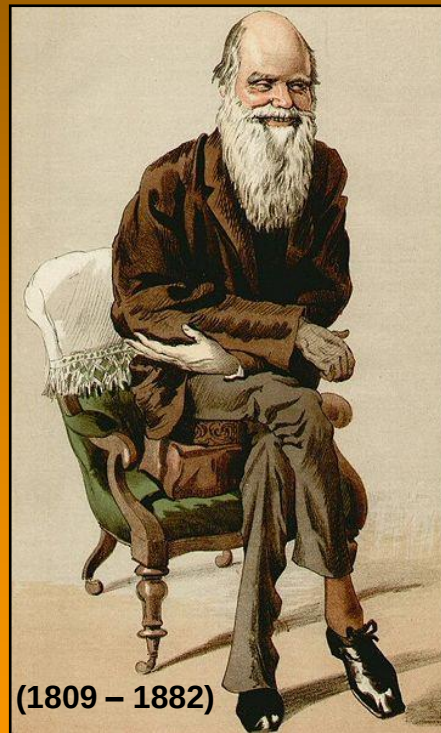

Formovanie chápania vzťahu človek - zviera

Preddarwinovské obdobie

(1809 – 1882)

Podarwinovské obdobie

Pytagoras (572 - 496 p.n.l.) + jeho nasledovníci

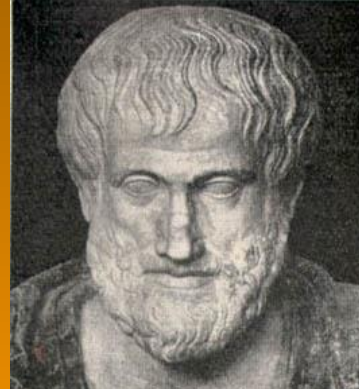
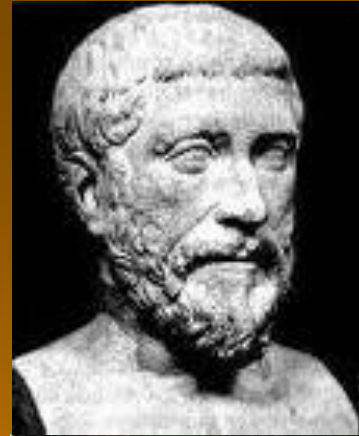
- považovaný za **prvého filozofa**, ktorý sa zaoberal právom zvierat
- ústredná osobnosť animizmu (lat. anima = duša; základný stupeň náboženského myslenia, v ktorom sa všetkému živému i neživému pripisuje vlastná životná sila /duša)

Aristoteles (384 - 322 p.n.l.)

- existencia niektorých podobností medzi človekom a zvieratom
- „*De anima*“, „*Historia Animalium*“ - ***anima sensitiva*** (citlivá duša), ***anima intellectualis*** (rozumná duša)

Tomaš Aquinsky (1225 - 1274)

- scholastika - **kresťanské pravdy** fixované v dogmách
- k Aristotelovmu deleniu pridáva ***apetitus naturalis*** (podvedomé úsilie)
 - zvieratá slepo ovládané podvedomými pudmi
 - usilujú sa iba o slasť a príjemné zážitky
 - nesprávajú sa na základe zmyslového poznania
- ostrá **deliaca čiara** medzi zvieratom a človekom

René Descartes (1596 - 1650)

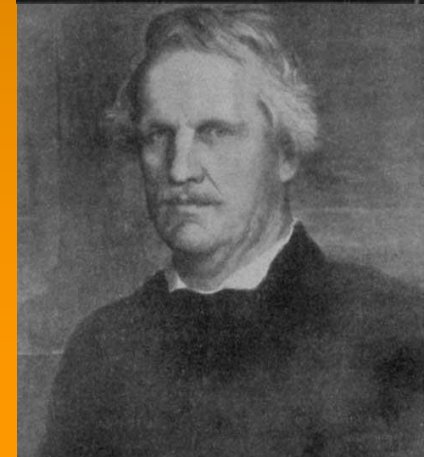
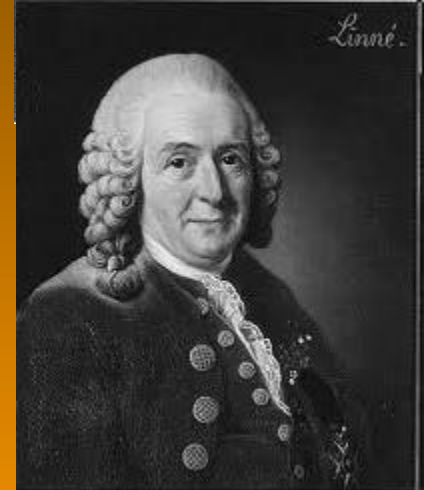
- zvierá = hlúpy bezmyšlienkovitý stroj

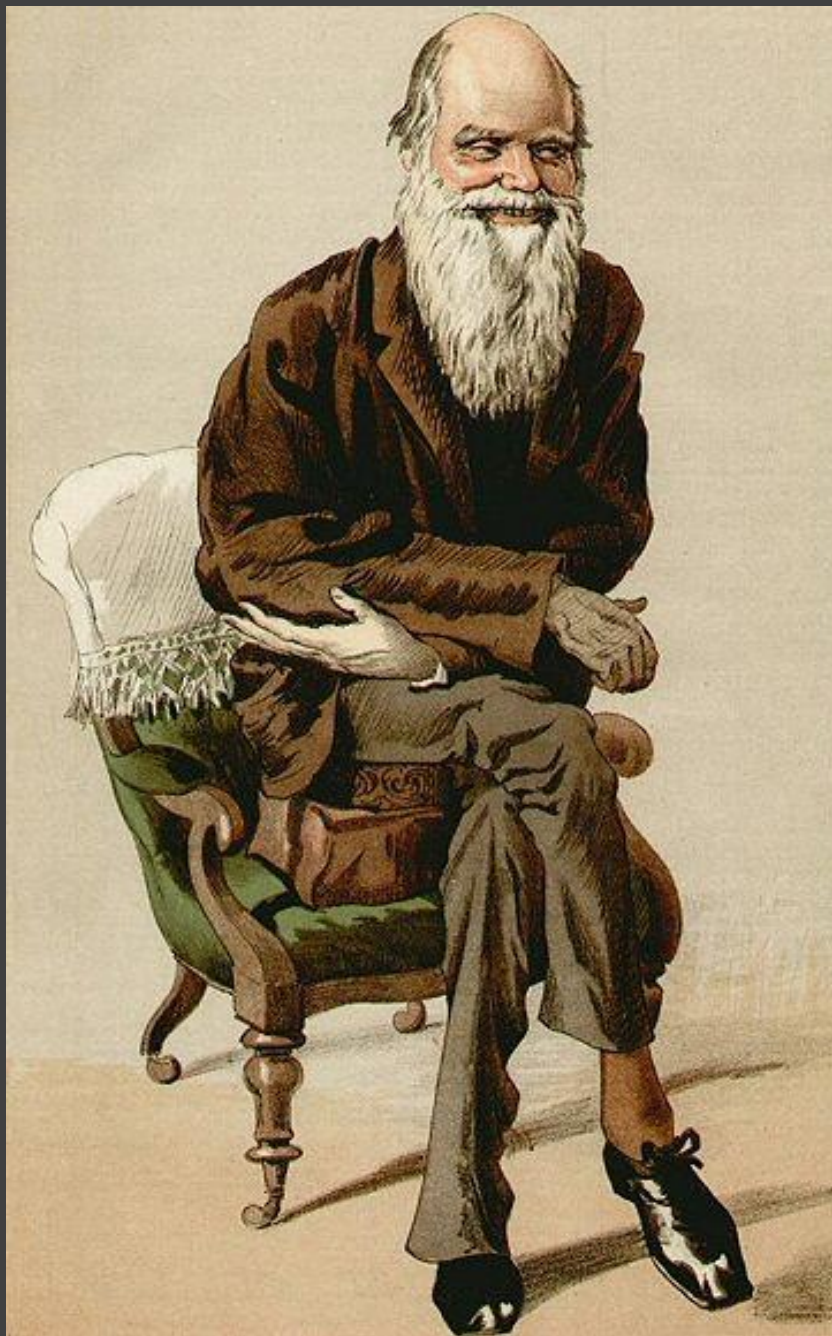
Carl von Linné (1707-1778)

- človek zaradený spolu so šimpanzmi a orangutanmi medzi najvyššie živé tvory

John Lawrence (1753 - 1839)

- jeden z prvých autorov, ktorý sa venoval problematike práv zvierat a welfare v „modernom“ ponímaní
- 1796 - kniha „*A Philosophical and Practical Treatise on Horses and the Moral Duties of Man Towards Brute Creation*“ /*Filozofická a praktická rozprava o koňoch a morálnych povinnostiach ľudí voči krutému zaobchádzaniu*

O pôvode druhov /On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or The Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life (1859)

- evolúcia zo spoločného predka je základným vedeckým vysvetlením pestrosti prírody

Pôvod človeka a pohlavný výber / The Descent of Man and Selection in Relation to Sex (1871)

Prejavy emócií u človeka a zvierat /The Expression of the Emotions in Man and Animals (1872)

19. storočie

- Charles Darwin
- 1876 - UK - **Zákon o krutosti voči zvieratám / Cruelty to Animals Act**
 - prvá legislatívna norma na svete smerujúca k ochrane zvierat používaných vo vede
- **Henry Stephens Salt** (1851 - 1939)
 - anglický spisovateľ, vegetarián, zástanca práv zvierat, antivivisekcionista
 - **prvá kniha o právach zvierat**
 - Animals' Rights: Considered in Relation to Social Progress (1892)

20. storočie

1966 - **Animal Welfare Act** (AWA; **Laboratory Animal Welfare Act of 1966**) – USA - podpísaný prezidentom Johnsonom 24. augusta 1966 – regulácia správania človeka voči zvieratám

- filozofia
 - Peter Albert David Singer (* 6.7.1946) - **požaduje rovnosť medzi ľuďmi a zvieratami** – kniha *Animal Liberation* (Oslobodenie zvierat, 1972) https://sk.wikipedia.org/wiki/Peter_Singer
 - Tom Regan (28.11.1938 – 17.2.2017) - nesprávne zaobchádzať so zvieratami (podobne ako aj s ľuďmi) ako s prostriedkami na dosiahnutie ďalších cieľov – **zvieratá majú nároky už iba tým, že sú vnímavé a dokážu cítiť bolesť aj radosť** https://cs.wikipedia.org/wiki/Tom_Regan
- s postupom času sa k filozofom v hnutí pridali aj lekári, spisovatelia, vedci, akademici, právnici, teológovia, psychológovia, veterinári a ďalší odborníci, ktorí pracujú v rôznych úrovniach presadzujúcich práva zvierat
- vznik množstva medzinárodných deklarácií a organizácií na podporu práv zvierat

1978 - UNESCO (United Nation's Educational, Scientific and Cultural Organization) - **Medzinárodná deklarácia o právach zvierat / Universal Declaration of Animal Rights**

- „všetky zvieratá majú rovnaké právo na existenciu, nemôžu byť fyzicky alebo psychicky týrané, musia byť chránené právnymi predpismi a k ich usmrcovaniu musíme pristupovať s rešpektom“

1985 - USA – **Zákon o zlepšení podmienok pre laboratórne zvieratá / Improved Standard for the Laboratory Animals Act** – pôvodne proti ilegálnemu transportu

1985 - USA - Dodatok k zákonu o výskume zdravia / Health Research Extension Act

- ľudské zaobchádzanie s laboratórnymi zvieratami

1985 – FR - Strasbourg – Dohovor o ochrane stavovcov používaných na experimentálne a ďalšie účely / Convention for Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and other Scientific Purposes

1986 – EU - Smernica na ochranu stavovcov používaných na experimenty a ďalšie vedecké účely / Directive for Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and other Scientific Purpose

1986 – UK - Zákon o vedeckých procedúrach na zvieratách / Animal scientific procedures act

- hlavným dôvodom zákona je definovať, akému množstvu zámernej krutosti možno zviera vystaviť s predpokladaným prínosom

1990 - USA – Zákon o welfare zvierat / Animal Welfare Act

- pôvodne ochrana koní a iných hospodárskych zvierat, neskôr aj potkanov, myší, a vtákov – „upgrade“ toho z 1966

Európska legislatíva týkajúca sa welfare zvierat

Amsterdamská zmluva

- nadobudla účinnosť 1.5. 1999
- vznikla na základe revízie Rímskej zmluvy z roku 1957
- pravidelne revidovaná s ohľadom na inštitucionálne a politické zmeny v rámci Európskej únie
- vďaka kampani Eurogroup zahrnutý aj protokol o welfare
- po prvý krát sú vďaka nej v európskom práve zvieratá chápané ako cítiace bytosti schopné cítiť bolesť a utrpenie

Medzinárodná deklarácia týkajúca sa welfare zvierat - /Universal Declaration on Animal Welfare

- vznikla na podklade WSPA (World Society for the Protection of Animals) v roku 2000
- výzva adresovaná OSN
- prvý krát odznela v roku 2003 na konferencii o welfare v Manile
- snaha o vytvorenie právne záväzných medzinárodných dohôd pojednávajúcich o dobrých životných podmienkach pre zvieratá a o snahu urýchliť riešenie problémov týkajúcich sa zvierat z celého sveta

https://en.wikipedia.org/wiki/Universal_Declaration_on_Animal_Welfare

Lisabonská zmluva

- nadobudla účinnosť 1.12. 2009
- jej súčasťou článok o welfare zvierat
- v ňom inštrukcie pre všetky členské štáty a inštitúcie EÚ

Database Legislation

ANIMAL WELFARE STANDARDS AT INTERNATIONAL LEVEL INTERNATIONAL STANDARDS OF THE WORLD ORGANISATION FOR ANIMAL HEALTH (OIE)

Section 7: Animal welfare

- [Chapter 7.1:](#) Introduction to the recommendations for animal welfare
- [Chapter 7.2:](#) Transport of animals by sea
- [Chapter 7.3:](#) Transport of animals by land
- [Chapter 7.4:](#) Transport of animals by air
- [Chapter 7.5:](#) Slaughter of animals
- [Chapter 7.6:](#) Killing of animals for disease control purposes
- [Chapter 7.7:](#) Stray dog population control
- [Chapter 7.8:](#) Use of animals in research and education
- [Chapter 7.9:](#) Animal welfare and beef cattle productions systems
- [Chapter 7.10:](#) Animal welfare and broiler chicken production systems
- [Chapter 7.11:](#) Animal welfare and dairy cattle production systems
- [Chapter 7.12:](#) Welfare of working equids
- [Chapter 7.13:](#) Animal welfare and pig production systems
- [Chapter 7.14:](#) Killing of reptiles for their skins, meat and other products

Online at: http://www.oie.int/en/international-standard-setting/terrestrial-codes/default.asp?id_chapter=13

- National level
- European level
- International level
- Universal level

MAX PLANCK INSTITUTE
FOR COMPARATIVE PUBLIC LAW
AND INTERNATIONAL LAW

 Search

 Contact

[NEWS](#)

[INSTITUTE](#)

[RESEARCH INTERACTION AT THE INSTITUTE](#)

[RESEARCH](#)

[LIBRARY](#)

[PUBLICATIONS](#)

You are here: [RESEARCH](#) | [RESEARCH AREAS](#) | [PUBLIC INTERNATIONAL LAW](#) | [GLOBAL ANIMAL LAW](#)

RESEARCH PROFILE

[RESEARCH AREAS](#)

[PUBLIC INTERNATIONAL LAW](#)

[HUMAN RIGHTS AND THE
PROTECTION OF MINORITIES](#)

[EUROPEAN LAW](#)

[COMPARATIVE PUBLIC LAW](#)

RESEARCH PROJECTS

ACTIVITY REPORTS

INSTITUTIONAL COOPERATION

ARCHIVE

GLOBAL ANIMAL LAW

HEAD OF SECTION:

[Anne Peters](#)

[Video Anne Peters about her research area Global Animal Law](#)

ABOUT THE PROJECT:

A globalised problem requires a global solution: Contemporary animal law suffers from a mismatch between almost exclusively national legislation on the one hand, and the global dimension of the problems in need of regulation on the other hand. While attention to animal law within individual jurisdictions is on the rise, states can no longer effectively regulate animals unilaterally. The much-decried governance gap arising from globalisation also concerns animals. The imperative of global (as opposed to purely national) regulation and legal analysis, of a global animal law, arises from the fact that virtually all aspects of (commodified) human-animal interactions (ranging from food

- [Head of Section](#)
- [About the Project](#)
- [Project Staff](#)
- [Press](#)
- [Talks and Transfer of Knowledge](#)
- [Publications](#)
- [Teaching](#)

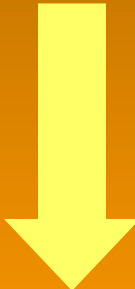

**Slovenská legislatíva vychádza
z Európskej legislatívy
(Lisabonská zmluva)**

Zbierka zákonov SR

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
Ministerstvo životného prostredia SR

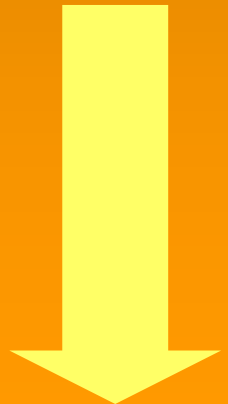

Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Okresné veterinárne správy

Práva zvierat na Slovensku

Orgány ochrany zvierat v SR sú:

- **Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky**
- **Ministerstvo životného prostredia SR** /bolo zrušené 1. júla 2010 (zákon č. 37/2010 Z. z.), ale po 4 mesiacoch opätovne obnovené 1. novembra 2010 (zákon č. 372/2010 Z. z.) /
- **Štátna veterinárna a potravinová správa**
- **Okresné veterinárne správy**
- **Štátna ochrana prírody SR**

Legislatíva SR a práva zvierat

- **Zbierka zákonov SR** (elektronická) - <http://www.zbierka.sk/>
- **Nariadenie 377/2012 Z.z.** - požiadavky na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely - účinnosť od 01.01.2013
- **Nariadenie 432/2012 Z.z.** - požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania - účinnosť od 01.01.2013
- **Vyhláška 436/2012 Z.z.** - podrobnosti o požiadavkách na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely
- **Zákon č. 300/2005 Z.z. § 378** (trestný zákon) - páchatel', ktorý týral zviera môže byť potrestaný odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky- **novelizovaný** 01.01.2013
- **Zákon č.204/2013**, ktorý s účinnosťou od 01.08.2013 mení a dopĺňa Trestný zákon a Trestný poriadok
- **2020 - novela Trestného zákona a zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb** (účinnosť od 1. novembra 2020) *
<http://www.najpravo.sk/clanky/novela-trestneho-zakona-ucinna-od-1-novembra-2020-prinasa.html?print=1>
- **Zákon 39/2007 Z.z.** - Zákon o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov - konsolidovaná verzia zákona (01.01.2017) - **novelizovaná verzia v septembri 2018** – zviera nie je vec
- **Zákon č.184/2018 Z.z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (účinnosť od 01.09.2018)

* novela **Trestného zákona a zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb**

- **týranie zvierat a zanedbanie starostlivosti o zviera** - tresty odňatia slobody až na 5 rokov - výška trestu v závislosti od závažnosti skutku
- skutky po novom **zaradené do kategórie trestných činov proti životnému prostrediu**
- **zavedenie novej skutkovej podstaty trestného činu organizovania zápasov zvierat**
 - protiprávneho konania sa v tomto prípade dopustí ten, kto organizuje zápas medzi zvieratami, na tento účel šťve zviera proti zvieraťu, cvičí zviera na inom zvierati, chová, drží, obchoduje, alebo inak nakladá so zvieratami alebo také konanie umožní, alebo kto sa zúčastní na organizovanom zápase zvierat
- **skrátene vyšetrowanie o týchto trestných činoch vykonávané vždy vyšetrowateľmi (konkrétne vyšetrowatelia odboru environmentálnej kriminality Policajného zboru)**
- **pod zvieraťom sa v tejto súvislosti rozumie pes, mačka, hospodárske zviera podľa osobitného predpisu a chránený živočích podľa osobitného predpisu držaný v zajatí**

Účinnosť nadobudla 1. novembra 2020

Aktuálne

- Čo sme presadili vo vláde
- Chcem dodávať do obchodu
- Kupujte slovenské potraviny
- Národný potravinový katalóg

Témy

- Poľnohospodárstvo
- Potravinárstvo a obchod
- Rozvoj vidieka a priame platby, Rybné hospodárstvo
- Regionálny rozvoj
- Lesy, drevo, poľovníctvo
- Politika a rozpočet
- Legislatíva, pôda, pozemky
- Zahraničná politika a aktivity
- Inštitút pôdohospodárskej politiky
- BPA

Aktuality

ZVIERA NIE JE VEC! Poslanci schválili zákon o veterinárnej starostlivosti

25-05-2018

Národná rada SR v treťom čítaní počtom hlasov 95 definitívne schválila zákon o veterinárnej starostlivosti. Novela je komplexnou legislatívnou úpravou, ktorá rieši starostlivosť o zvieratá, ich ochranu, zlepšuje evidenciu a zasahuje aj proti nelegálnym množiteľom. Zviera už nebude vec, ale živá, cítiaca bytosť.

- Historický okamih pre zvieratá – už viac nebudú chápané ako vec, ale ako živé cítiace tvory
- Komplexná legislatívna úprava rieši starostlivosť o zvieratá, ich ochranu, zlepšuje evidenciu zvierat a zasahuje proti nelegálnym množiteľom
- Za novelu zákona hlasovalo 95 poslancov NR SR naprieč celým politickým spektrom

„Slovensko sa prijatím novely zaraďuje medzi kultúrne krajiny, ktoré nepovažujú zviera za vec, ale za živú cítiacu bytosť. Do parlamentu sme predložili komplexnú novelu zákona o veterinárnej starostlivosti, ktorá rieši množstvo tém, ktoré dlhodobo v našej legislatíve absentovali. Zvieratá po toľkých rokoch ignorácie potrebovali niekoho, kto by si ich zastal a pomohol im. Veľa sa diskutovalo o nelegálnom množiteľstve, týraných zvieratách a ilegálnom vývoze zvierat do zahraničia, no chýbal systém, ako mu zabrániť. Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým, ktorí na tejto historickej dôležitej novele participovali - kolegom a kolegyniam z ministerstva, Štátnej veterinárnej a potravinovej správe, občianskym združeniam a v neposlednom rade koalíčnym aj opozičným poslancom, ktorí za schválenie novely hlasovali,“ uviedla tesne po hlasovaní Gabriela Matečná, podpredsedníčka vlády a ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v poslednej legislatívnej procesnej dohode dostalo 105 prihlasovacích

**Video
kanál**

Budte prvý z priateľov, komu sa to páči

Vlož slovo

hľadať

**Odber
e-správ**

<http://mpsr.sk/?navID=1&id=12919&start>

<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=7&ID=866>

<https://www.cas.sk/clanok/661453/novela-zakona-sprisni-ochranu-zvierat-psickari-pozor-za-toto-vam-hrozia-pokuty/>

Ďalšia legislatíva chrániaca zvieratá

Vzdelávanie, kurzy

Stanoviská, oznámenia

Ponuka voľných pracovných miest

Laboratórna diagnostika

Zmluvy/Faktúry/Objednávky

Slovenský veterinársky časopis

Datasety ŠVPS SR

Dokumenty na stiahnutie

Ochrana osobných údajov

Správne poplatky

Evidencia zásielok

Evidencia ambulantného predaja

Evidencia liekov

PORTÁL ŠVPS

ŠVPS SR - Odbor informatiky

© 2003-2019

svps.sk/legislativa/legislativa.php

Gmail

YouTube

Mapy

Všetky záložky

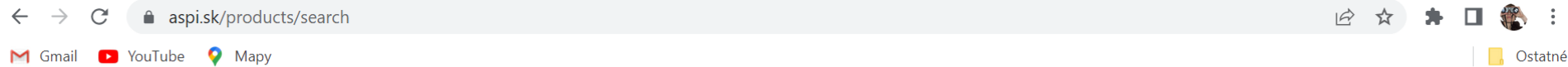
Zobraziť 10 záznamov

Hľadať: na zvierat

Typ	Predpis	Názov	Oblasť
nariadenie vlády	730/2002	Nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany teliat v znení nariadenia vlády č. 270/2003 Z. z.	ochrana zvierat
nariadenie vlády	736/2002	Nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú minimálne požiadavky na ochranu nosníc v znení nariadenia vlády č. 326/2003 Z. z.	ochrana zvierat
nariadenie vlády	735/2002	Nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú minimálne normy ochrany ošípaných v znení nariadenia vlády č. 325/2003 a 322/2012 Z. z.	ochrana zvierat
nariadenie vlády	322/2003	Nariadenie vlády SR o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely v znení nariadenia vlády č. 368/2007 a 365/2014 Z. z.	ochrana zvierat
nariadenie vlády	275/2010	Nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú minimálne pravidlá ochrany kurčiat chovaných na produkciu mäsa	ochrana zvierat
nariadenie vlády	432/2012	Nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrčovania v znení nariadenia vlády č. 202/2014 Z. z.	ochrana zvierat
nariadenie vlády	377/2012	Nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely v znení nariadenia vlády č. 199/2019 a 289/2020 Z. z.,	ochrana zvierat
vyhláška	436/2012	Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely	ochrana zvierat
vyhláška	143/2012	o chove nebezpečných živočíchov	ochrana zvierat
vyhláška	350/2019	ktorou sa ustanovujú podrobnosti o použití zvierat na účely verejného vystúpenia alebo výcviku za účelom verejného vystúpenia a zoznam zvierat na účely verejného vystúpenia	ochrana zvierat

Zobrazených 1 až 10 z 17 záznamov (filtered from 72 total entries)

<< < > >>

 O ASPI Nápoveda Prihlásiť sa

ochrana zvierat

⊗ Rozšírené vyhľadávanie 🔍

Všetko Predpisy Judikatura Literatura

☐ Otvoriť výsledky v novej záložke

Hľadať v rámci výsledkov

1 - 10 z 512 výsledkov

10 ▾

1

2

3

...

52

→

Radit výsledky

Najrelevantnejšie

Najnovšie

Filtrovat' podľa typu dokumentu

Predpisy SR (512)

Judikatúra (4 168)

Vybraná judikatúra (47)

Komentáře (73)

Články a iné dokumenty (699)

Predpisy SR

322/2003 Z.z.

Nariadenie Vlády Slovenskej republiky o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely

Platnosť: 31.07.2003 Účinnosť: 01.08.2003 Zdroj: Zbierky zákonov

Predpisy SR

Filtrovať podľa typu dokumentu

Predpisy SR (512)

Judikatúra (4 168)

Vybraná judikatúra (47)

Komentáre (73)

Články a iné dokumenty (699)

Monografie (84)

Vzory (1)

Uznesenia vlády SR (24)

Predpisy miest a obcí SR (450)

Predpisy EU a SDEU (1 279)

Obchodný vestník SR (858)

Druh [\(viac\)](#)

☐ Oznámenie (110)

☐ Zákon (104)

☐ Nariadenie (90)

☐ Vyhláška (78)

☐ Program (59)

Zdroj [\(viac\)](#)

☐ Zbierky zákonov (270)

1 - 10 z 512 výsledkov

10 ▾

←

1

2

3

4

5

...

52

→

Platnosť: 31.07.2003 Účinnosť: 01.08.2003 Zdroj: Zbierky zákonov

Predpisy SR

432/2012 Z.z.

Nariadenie Vlády Slovenskej republiky požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania

Platnosť: 28.12.2012 Účinnosť: 01.01.2013 Zdroj: Zbierky zákonov

Predpisy SR

377/2012 Z.z.

Nariadenie Vlády Slovenskej republiky požiadavky na ochranu zvierat na vedecké účely

Platnosť: 07.12.2012 Účinnosť: 01.01.2013 Zdroj: Zbierky zákonov

Predpisy SR

<https://www.svps.sk/legislativa/legislativa.php>

Dobré životné podmienky zvierat

ŠVPS SR

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky

 SLOVAK

 ENGLISH

ŽIVÉ ZVIERATÁ

POTRAVINY

SPOLOČNÁ ORGANIZÁCIA TRHU

VŽP, REZÍDUÁ A MONITORINGY,
FARMÁCIA, KRMIVÁ

LEGISLATÍVA

LEGISLATÍVA

Základná legislatíva

Potravinový kódex SR

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Kontakty

Podávanie podnetov, sťažností, petícií
a žiadostí o poskytnutie informácií

Vzdelávanie, kurzy

Stanoviská, oznámenia

Ponuka voľných pracovných miest

Laboratórna diagnostika

Zmluvy/Faktúry/Objednávky

Evidencia zásielok

Evidencia liekov

Legislatíva

Na stránke nájdete najdôležitejšie právne predpisy SR a EU súvisiace s činnosťou ŠVPS SR.

Tento prehľad nie je úplným zdrojom platných a účinných právnych predpisov. Jediným takým zdrojom je Zbierka zákonov.

Vybrané predpisy SR

Zobraziť

10

 záznamov

Hľadať:

Typ	Predpis	Názov	Oblasť
vyhláška	40/2012 Z.z.	Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky z 26. januára 2012 o kakau a čokoláde	
vyhláška	16/2012	o identifikácii a registrácii koňovitých zvierat	
vyhláška	342/2013	ktorou sa ustanovujú podrobnosti o registrácii hydiny a bežcov	

<https://www.minzp.sk/legislativa/>

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Instagram

Facebook

Vyhľadávanie

English

ZELENÁ LINKA: 0800 144 440 - pracovné dni od 8:00 do 18:00 | zelena.linka@enviro.gov.sk

Hlavná stránka

Správy

Úradná tabuľa

Ministerstvo

Medzinárodné vzťahy

Fondy

Oblasti pôsobenia

Projekty

IEP

Kontakty

Minister

Odpočet úloh vlády

Vestník

Pracovné ponuky

Sprístupňovanie informácií

Protikorupčná linka

Stážnosti a petície

Pripomienkové konania

Register majetku, pohľadávok, zmlúv,
faktúr, objednávok

Legislatíva

Štatút

Strategické dokumenty

Organizačná štruktúra

Rozpočtová kapitola

Zoznam všeobecne záväzných právnych predpisov so zameraním na starostlivosť o životné prostredie a niektorých súvisiacich predpisov

(k 25. 10. 2022)

- [Starostlivosť o životné prostredie](#)
- [Štátna správa starostlivosti o životné prostredie](#)
- [Environmentálny fond](#)
- [Posudzovanie vplyvov na životné prostredie](#)
- [Prevenia závažných priemyselných havárií](#)
- [Environmentálne označovanie výrobkov](#)
- [Environmentálne manažérstvo a audit](#)
- [Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia](#)
- [Právna úprava ochrany prírody a krajiny](#)
- [Právna úprava ochrany voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín](#)

V minulosti riešené

COVID-19

Informácie o koronavíruse >

MINISTERSTVO
PŮDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Site in English
Textová verzia stránky
vychádzajúce

f y v

Ministerstvo Tlačový servis Podporý - vývoj Infoservis Diskusné fórum Kontakty

Poľovníctvo

Lesy, drevo, poľovníctvo

- Aktuality / Oznamy
- Hlavná stránka
- Lesné hospodárstvo
- Spracovanie dreva
- Poľovníctvo
- Lesnícka a poľnícka legislatíva
- Kontakty
- Linky

Poľovníctvo

Zelená architektúra Slovenska je bez lesov nemožná

03-11-2020

Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ján Mičovský spolu s významnými zástupcami lešníci na Slovensku predstavili návrh v Pláne obnovy SR a náčiom Transformácia hospodárstva v lesoch blížšie k prírode a spoločnosti. Pred historickou budovou Generálneho riaditeľstva Lesov SR a pomníkom Josefa Dekreta Matejovieľa v Banskej Bystrici informovali o reformnom dokumente okrem ministra Jána Mičovského aj Michal Tomčík, generálny riaditeľ Sekcie lešného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR, generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Matej Vigoda a prof. Viliam Pichler, expert na lešnictvo a emeritný dekan Lešníckej fakulty na Technickej univerzite vo Zvolene.

Kvóta lovu vlka dravého v poľovníckej sezóne 2020/2021

30-10-2020

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v súlade s § 72 písm. m) zákona č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vychádzajúc z Programu starostlivosti o vlka dravého (Canis lupus) na Slovensku a zohľadňujúc Smernicu Rady EÚ 92/43/EHS z 21.mája 1992 o ochrane biotopov, volne žijúcich živočíchov a volne rastúcich rastlín, určil ročnú kvótu lovu vlka dravého v poľovníckej sezóne 2020/2021.

Čo chcete vyhľadať...
Nájsť

Kalendár ministra

Národný integrovaný reformný plán - pripomienky MPRV SR

YouTube
Klobúk dolu

Agromapy
ZIGIS

Európska únia

03. 09. 2020 Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) už mesiac schvaľuje žiadosti o doplnkovú vnútroštátnu platbu na dobytčie jednotky pre vybrané kategórie hospodárskych zvierat. Predmetom týchto žiadostí je platba na dojčiacie kravy nad 24 mesiacov a ovce a kozy nad 12 mesiacov. PPA schválila 2 475 žiadostí v sume 3 604 519,41 EUR z 2 496 žiadostí.

Konferencia TOXCON bude aj tento rok!

26. 05. 2020 Konanie medzinárodnej konferencie TOXCON tento rok viselo kvôli epidemiologickej situácii na vlásku. Organizačný výbor však oznámil skvelé správy: konferencia sa bude konať v pôvodnom termíne, posunuté budú len termíny na registráciu a zaslanie abstraktov.

Lepšie protilátky bez použitia zvierat?

15. 05. 2020 Protilátky sa používajú vo výskume, na regulačné, diagnostické či terapeutické účely. V EÚ sa každoročne použije na produkciu protilátok takmer 1 milión zvierat. Tieto zvieratá musia často podstupovať bolestivé procedúry. Pritom dnes už je možné protilátky vyrábať aj bez použitia zvierat! Referenčné laboratórium EÚ pre alternatívy k testovaniu na zvieratách ([EURL ECVAM](#)) preto vydalo [Odporúčanie k protilátkam nezískaným zo zvierat](#). EURL ECVAM verí, že vďaka vyššej informovanosti o vedeckej spoľahlivosti takýchto protilátok sa prestanú na výrobu protilátok používať zvieratá. Protilátky, ktoré nepochádzajú zo zvierat, sú nielen etickejšie, ale nezanedbateľná je aj ich spoľahlivosť a priaznivé ekonomické hľadisko.

Štatistiky o používaní zvierat na vedecké účely v EÚ

25. 03. 2020 Správu, ktorá poskytuje štatistické údaje o použití zvierat na vedecké účely v rokoch 2015 – 2017, vydala Európska komisia (EK) vo februári 2020. EK vydáva takéto správy každých 5 rokov. Vychádza z údajov, ktoré jej poskytujú jednotlivé členské štáty (*povinnosť vyplýva členským štátom zo [smernice 2010/63/EÚ o ochrane zvierat používaných na vedecké účely](#)*). Údaje od roku 2018 budú dostupné prostredníctvom centrálnej online databázy EÚ až v roku 2022.

Vykonávanie smernice 2010/63/EÚ o ochrane zvierat používaných na vedecké účely v EÚ

25. 03. 2020 Európska komisia (EK) vydala vo februári 2020 historicky prvú správu o vykonávaní požiadaviek [smernice 2010/63/EÚ o ochrane zvierat používaných na vedecké účely](#). Správa sa špecificky zameriava na to, ako sa členské štáty (ČŠ) popasovali s ustanoveniami smernice 2010/63/EÚ v rokoch 2013 – 2017.

EURL ECVAM vydalo správu o statuse alternatívnych metód

24. 03. 2020 Referenčné laboratórium Európskej únie pre alternatívy k testovaniu na zvieratách (EURL ECVAM) vydáva správu o statuse alternatívnych metód každý rok. Najnovšia bola publikovaná v decembri 2019.

Operačný program
Rybné hospodárstvo
2014-2022

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

FAQ - Najčastejšie otázky

Aktuality

Tlačové správy 2021

Tlačové správy 2020

Január

Február

Marec

Apríl

Máj

Jún

Júl

August

September

Október

November

December

Tlačové správy 2019

Ministerstvo životného prostredia žiada celoročnú ochranu vlka

19.10.2020

Minister životného prostredia Ján Budaj je za určenie nulovej ročnej kvóty na lov chráneného živočícha – vlka dravého.

Hoci je vlk dravý medzinárodne chráneným živočíchom, na Slovensku je možné za určitých, presne stanovených podmienok zasahovať do jeho populácie, čo označujeme ako regulačný lov. Kvótu na odstrel vlka určuje každoročne Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR pre nadchádzajúcu poľovnú sezónu. Za posledných 20 rokov bolo v rámci legálnych povolení zastrelených takmer 1800 jedincov, čo podľa odborníkov negatívne vplyva na zloženie

a správanie celej populácie.

Už zajtra sa na pôde agrozoznamu uskutoční zasadnutie pracovnej skupiny pre určenie kvóty lovu vlka dravého a stanovenie podmienok lovu pre poľovnícku sezónu 2020/2021. Konečné slovo má minister pôdohospodárstva. MŽP opätovne, už tretíkrát po sebe, prichádza s požiadavkou na nulovú kvótu, teda na ochranu tejto šelmy v roku 2021.

„Vo svetle problémov posledných rokov s premnožením poľovnej zveri či šíriaceho sa afrického moru ošipaných by bolo chybou, ak by sme ďalej oslabovali populáciu ich prirodzeného predátora,“ ozrejmil minister životného prostredia Ján Budaj.

<https://www.soprsr.sk/web/>

Zasadnutie pracovnej skupiny pre lesy Karpatského dohovoru

ore

Programy záchrany /
starostlivosti o
chránené živočích

Chovné a rehabilitačné
stanice

Zranený živočích
a čo s ním

Zásahový tím pre
medveďa hnedého

Čítaj viac...

Pracuj pre ochranu prírody na
Slovensku

Konferencia zmluvných strán
Ramsarského dohovoru v Ženeve

Medzinárodný deň biosférických
rezervácií

Zasadnutie pracovnej skupiny
pre lesy Karpatského dohovoru

<https://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=3&lang=sk>

- Aktuality
- Čo je Natura 2000
- Legislatíva
- Hodnotenie vplyvov
- Lokality Natura 2000
- Metodiky
- Monitoring
- Reporting
- Manažment
- Publikácie a dokumenty
- Kontakty
- Prihlásenie
- Záznamy k § 28
- Vyhlásenia (deklarácie)

Čo je Natura 2000

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok.

Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najzázračnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

- smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako **smernica o vtákoch** - Birds Directive);
- smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako **smernica o biotopoch** - Habitats Directive).

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, **SPA**) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: **chránené vtáčie územia**;
- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, **SAC**) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: **územia európskeho významu** - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Tieto dve smernice predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

Zoznamy vybraných druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov, ktoré

<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/priorities/animal-welfare-and-protection>

SK - slovenčina ▾

[Spravodajstvo](#) [Poslanci EP](#) [O Parlamente](#) [Plenárne zasadnutie](#) [Výbory](#) [Delegácie](#) [Ďalšie webové sídla](#) ▾

Spravodajstvo
Európsky parlament

Vyhľadať...

[Aktuality](#) ▾ [Tlačové stredisko](#) ▾ [Program](#) ▾ [Často kladené otázky](#)

[Aktuality](#) / [Priority](#) / [Animal welfare and protection](#)

Ochrana zvierat a životné podmienky zvierat v EÚ

Ochrana zvierat pred krutosťou a vyhynutím

Prečítajte si, ako Európska únia chráni práva zvierat a ich životné podmienky a ako ochraňuje ohrozené druhy pre vyhynutím.

Ochrana divoko žijúcich zvierat

[Európska smernica o ochrane voľne žijúceho vtáctva](#) chráni okolo 500 druhov divokých vtákov. Okrem toho existuje aj [smernica o ochrane biotopov](#). Jej cieľom je konzervácia [vzácných, ohrozených alebo endemických druhov](#) a ich charakteristického životného priestoru.

V roku 2018 bola spustená iniciatíva EÚ na ochranu opeľovačov, ktorej cieľom je zastaviť [pokles divoko žijúceho opeľujúceho hmyzu, predovšetkým včiel](#). Parlament tu žiada väčšiu redukciu pesticídov a viac financií na výskum. V januári 2018 poslanci prijali uznesenie, kde žiadajú lepšiu [ochranu regionálnych a lokálnych druhov včiel](#).

V európskych vodách je zakázané [chytať alebo loviť veľrby a delfíny](#). EÚ bola vždy za plné uplatňovanie [moratória na komerčný lov veľrýb](#), ktoré existuje od roku 1986.

EÚ ma nariadenie, ktoré zakazuje predaj [výrobkov z tuleňov](#).

Existujú aj pravidlá týkajúce sa metód [lovu do pascí](#), ktoré zakazujú v EÚ používanie pascí na nohy a stanovujú humánne normy.

Prostredníctvom svojho [nariadenia](#) EÚ implementuje ustanovenia [Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín \(CITES\)](#). Obchod s výrobkami z voľne žijúcich živočíchov nesmie viesť k ohrozeniu druhov.

V máji Európska komisia predstavila ambicióznú stratégiu na ochranu biodiverzity. Ide o

Veterinárne lieky a opatrenia proti antimikrobiálnej rezistencii

Ako chrániť biodiverzitu: stratégia EÚ

Ohrozené druhy v Európe - fakty a čísla (infografika)

Prečo ubúda včiel a ostatného opeľujúceho hmyzu? (infografika)

Ako lepšie chrániť opeľujúci hmyz (video)

Ako chrániť včely a pomáhať európskym včelárom

Podpora včiel a včelárov: EP navrhol celoúniovú stratégiu

Záchrana včiel: Parlament žiada obmedzenie pesticídov a podporu výskumu

Ohrozené druhy v Európe - fakty a čísla (infografika)

Spoločnosť · 24-06-2020 · 16:16

Na svete existuje 8 miliónov živočíšnych alebo rastlinných druhov a až miliónu z nich hrozí vyhynutie. Prečítajte si, aká je situácia v Európe.

Medzi ohrozené druhy patria rastliny a zvieratá, ktorým hrozí vyhynutie. Dôvodom je najmä strata a degradácia biotopov, ale aj znečistenie, zmena klímy a invázne nepôvodné druhy. Z hľadiska zdravých ekosystémov a ľudského života je však kľúčová biodiverzita.

V záujme zachovania ohrozených druhov chce EÚ biodiverzitu zvýšiť a zachovať. Vo svojom januárovom uznesení [Parlament vyzval na vypracovanie ambiciózneho stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030](#) s cieľom riešiť hlavné príčiny straty biodiverzity a stanoviť **právne záväzné ciele** pre EÚ a členské štáty.

Zistíte viac o ohrozených druhoch a strate biodiverzity v Európe v čase, keď Európska komisia predstavuje novú stratégiu do roku 2030.

Ohrozené druhy v Európe

Medzinárodná únia na ochranu prírody (IUCN) vypracovala [európsky červený zoznam ohrozených druhov](#), aby bolo možné na jeho základe prijať opatrenia na ich záchranu.

Animal welfare and protection

Ochrana zvierat: prehľad európskych opatrení (video)

Preprava zvierat: systémové zlyhania odhalené (interview)

Parlament chce obmedziť dlhé transporty zvierat

Poslanci chcú, aby bolo testovanie kozmetiky zakázané na celom svete

Parlament chce ráznejšie zakročiť proti čiernemu biznisu so šteniatkami

<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/priorities/animal-welfare-and-protection/20200519STO79424/ohrozene-druhy-v-europe-fakty-a-cisla-infografika>

<https://www.aza.org/code-of-ethics>

Browser address bar: [aza.org/code-of-ethics](https://www.aza.org/code-of-ethics)

Navigation links: Gmail, YouTube, Mapy, Ostatné

Association of Zoos & Aquariums (AZA) logo

Menu items: About Us, Accreditation, Animal Management, Conservation, Wildlife Trafficking Alliance, Equity & Inclusion, AZA Services, Connect

Buttons: JOBS, FIND A ZOO OR AQUARIUM, DONATE, JOIN, LOGIN

Section: ABOUT US

Sub-sections: WHO WE ARE, STRATEGIC PLAN, BYLAWS AND POLICIES, PRESS ROOM, PARTNERS, CONTACT US

Language: English

Breadcrumbs: HOME / ABOUT US / BYLAWS AND POLICIES / CODE OF PROFESSIONAL ETHICS

Code of Professional Ethics

Originally adopted by the AZA Board of Directors September 1976, amended March 2017

Preamble to the Code of Professional Ethics

Our profession is based on respect for the dignity of the animals in our care, the people we serve, and our fellow professionals and volunteers. Members of the Association of Zoos and Aquariums ("AZA") have an important role in the preservation of the species on our planet. To fulfill this evolving role, we must have strong relationships with the public, the animals under our care, and with each other. A consequent

Social media icons: LinkedIn, Twitter, Facebook, Bookmark

<https://www.eaza.net/assets/Uploads/Standards-and-policies/EAZA-Code-of-Ethics2015.pdf>

<https://www.waza.org/wp-content/uploads/2019/05/WAZA-Code-of-Ethics.pdf>

<https://www.zoobarcelona.cat/en/transparencia-y-gobernanza/ethical-and-animal-wellbeing-code-of-the-zoo-of-barcelona-and-its>

Výskum na zvieratách - legislatíva

- výskum na zvieratách v EU upravuje smernica 2010/63 o ochrane zvierat používaných na vedecké účely
- konečným cieľom - nahradiť všetky metódy výskumu na zvieratách metódami, pri ktorých sa nevyužívajú zvieratá, ako sú organoidy alebo počítačové simulácie
- **Ochrana zvierat** – zamedzuje týraniu zvierat, často vyjadrená minimálnymi požiadavkami na úrovni druhu, kategórie alebo inak definovanej skupiny zvierat
- **Animal welfare** – pohoda – dobré životné podmienky zvierat najčastejšie definovaná ako zabezpečenie 5 základných slobôd na úrovni individuálneho zvieratá (biologických, fyziologických, etologických, sociálnych)

Nariadenie 377/2012 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely

Vyhláška 436/2012 Z.z.

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 436/2012 Z. z. zo 14. decembra 2012, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely

Nariadenie 432/2012 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania

Dejiny pokusov realizovaných na zvieratách

- Grécko - druhé a štvrté storočie pred Kr. - prvé správy o pokusoch na zvieratách
 - **Aristoteles** (384-322 p. n. l.)
 - **Erasistratus** (304-258 p. n. l.)
 - prvý vykonávali experimenty na živých zvieratách
 - vivisekcia - operačný zákrok na živom zvierati bez narkózy
- Rím – druhé storočie
 - **Galen** - lekár známy ako "otec vivisekcie", robil pokusy na ošípaných a kozách

- obdobie, kedy sa so zvieratami (prípadne odsúdencami na smrť) nezaobchádzalo príliš vládne
- pitva alebo chirurgický zákrok bez anestézie (vivisekcia) patrili medzi bežné pracovné metódy

Rozpory ohľadom testovania na zvieratách

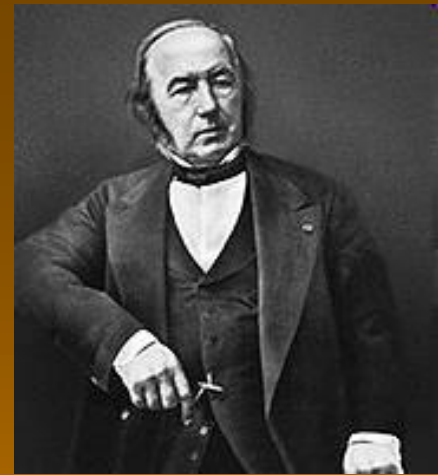
- 17. storočie - riešený problém vivisekcie
 - dva tábory - za – proti

Edmund O'Meara (1614–1681)

- bojovník proti vivisekcii (bolesť ktorú zviera podstupuje skresľuje výsledky)
- je tak vysoká cena ktorú zviera zaplatí naozaj potrebná? (mnohé výsledky získane pokusmi na zvieratách nebolo možné aplikovať na človeka)

Claude Bernard (1813 – 1878)

- **zástanca vivisekcie** - "knieža vivisekcie"
- pokusy na zvieratách sú potrebné pre získavanie lekárskech a biologických poznatkov
- jeho žena a dcéra boli proti tomuto typu pokusov
- manželka Marie Françoise Martin, založila vo Francúzsku v roku 1883 prvú spoločnosť proti vivisekcii

Walter B. Cannon (1871 – 1945)

- fyziológ a lekár, zástanca názoru že by sa proti vivisekcii bojovať nemalo
- „zdravý rozum bez svedomia môže viesť k trestnej činnosti, ale svedomie, bez zdravého rozumu, môže viesť k bláznovstvu, ktoré je slúžkou trestnej činnosti“

1871 – Charles Darwin (1809 – 1882)

"Pýtate sa na môj názor na zrušenie vivisekcie? Úplne súhlasím s tým, že je ospravedlniteľná pre zisťovanie fyziologických procesov, ale nie v zmysle uspokojenia obyčajnej zvedavosti"

1860 – Henry Bergh (1813 –1888)

- založenie **American Society for the Prevention of Cruelty to Animals**/ Americká spoločnosť pre prevenciu krutosti na zvieratách (ASPCA)

1883 – prvá americká spoločnosť proti vivisekcii
– **American AntiVivisection Society** (AAVS)

– hoci malo toto hnutie celkovo malý úspech, zaslúžilo sa v roku 1966 o prijatie **Laboratory Animal Welfare Act**

In **1866** Henry Bergh founded the American Society for the Prevention of Cruelty to Animals (ASPCA), the country's first humane organization. The Society also prompted the New York State legislature to pass the country's first effective anti-cruelty law.

Aféra hnedého psa (*Brown Dog Affair*)

- politický spor týkajúci sa vivisekcie
- rozhorel sa v eduardovskej Anglii v rokoch 1903 - 1910
- dva tábory: študenti medicíny – švédske aktivistky/odporcovia vivisekcie
- impulzom ku vzniku samotného sporu tvrdenie, že v októbri 1903 vykonal William Bayliss z oddelenia fyziológie na University College London pred očami 60tich študentov nezákonný chirurgický úkon na hnedom teriérovi

http://cs.wikipedia.org/wiki/Af%C3%A9ra_hn%C4%9Bd%C3%A9ho_psa

Toxikológia

Thalidomid/ Contergan

- od 50. rokov do začiatku 60. rokov 20. storočia bol v 48 štátoch používaný ako upokojujúca (sedatívum) a uspávajúca látka (hypnotikum) pre tehotné ženy
- bol však zakázaný, pretože sa ukázalo, že ide o silný teratogén (tzv. Conterganova aféra)
- predchádzajúcimi testami na dobrovoľníkoch to však zistené nebolo
- narodilo sa okolo 10 000 postihnutých detí bez nôh, rúk, uší a s rôznymi malformáciami
- liek spôsoboval predovšetkým tzv. fokoméliu, pri ktorej sa nevyvinie stredná časť paže a tak prsty vyrastajú v podstate priamo z ramena
- liek sa v Česko-Slovensku ani v USA nepredával
- po zistení, že príčinou malformácií je Contergan, sa začal jeden z najdlhších súdnych sporov v Európe vôbec
- obžalobný spis mal 1000 strán
- v roku 1970 sa skončil súdnym zmierom - Firma Grünethal sa zaviazala zaplatiť poškodeným odškodné vo výške 100 miliónov mariek (51 miliónov EUR)

Zvieratá vs. dôležité objavy

- 1880 - **Louis Pasteur** - ovca - presvedčivo demonštroval teóriu bakteriálneho pôvodu antraxu
- 1890 - **Ivan Petrovič Pavlov** - pes – klasické podmieňovanie
- 1922 – pes - **izolácia inzulínu** - revolúcia v liečbe cukrovky
- 1957 – ruský pes **Laika**, sa stal prvým z mnohých zvierat vystrelených na obežnú dráhu Zeme
- 1970 – model pásavec – vytvorenie vakcíny pre liečbu malomocenstva
- 1974 - **Rudolf Friedrich Janisch** - prvé transgénne zvieratá (myši)
- 1996 – prvý cicavec klonovaný z dospelej bunky - **ovca Dolly**

Organizácie zaoberajúce sa ochranou zvierat a otázkami welfare zvierat

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals – RSPCA / Kráľovská spoločnosť na prevenciu krutosti páchanej na zvieratách

- ide o najväčšiu a najstaršiu organizáciu na svete
- založená v roku 1824 v UK
- **Cieľ:** boj proti krutosti páchanej na zvieratách

<https://www.rspca.org.uk/>

Anti-Cruelty Society

/Spoločnosť proti týraniu

- vznik v Chicagu (1899)
- súkromná nezisková organizácia
- najväčšia tohto typu v USA
- Ciele: Zabrániť týraniu zvierat

<https://anticruelty.org/>

Animal Protection Institute (API)

/Inštitút ochrany zvierat

- národná, nezisková organizácia, so sídlom v Sakramente (v Kalifornii)
- bola založená v roku 1968

Ciele: ochrana zvierat proti týraniu a zneužívaniu – motto "Záchrana zvierat je dôvodom nášho bytia"

- vďaka API dosiahnuté prijatie zákona obmedzujúceho súkromné vlastníctvo exotických zvierat, ako sú levy, tigre, medvede a iné nebezpečné zvieratá
- API - útočisko viac ako 400 primátov

<https://web.archive.org/web/20060829062818/http://www.api4primates.org/>

World Society for the Protection of Animals – WSPA /Svetová organizácia na ochranu zvierat

– činnosť viac ako 25 rokov

- **poradný štatút pri OSN**

- **združuje viac ako 900 členských organizácií vo viac ako 150 krajinách**

Ciele:

- ochrana zvierat
- pomoc pri zlepšovaní životných podmienok zvierat na celom svete
- vzdelávanie zamerané na zlepšenie negatívneho postoja voči zvieratám
- priama pomoc opusteným a týraným zvieratám, pomoc strádajúcim zvieratám vo voľnej prírode

<https://www.mnialive.com/articles/world-society-for-the-protection-of-animals-wspa-pushes-animal-welfare/>

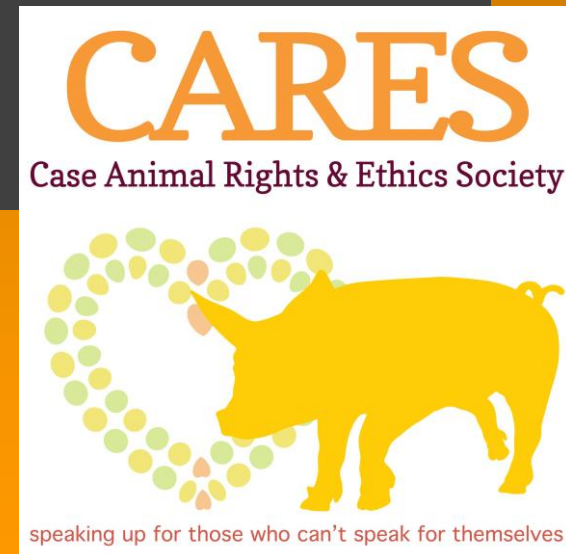
Case Animal Rights & Ethics Society (CARES)

- je študentská „kampusová“ organizácia

Ciele:

- zlepšenie života zvierat hlavne na vnútroštátnej úrovni
- činnosť zameraná na usporadúvanie zaujímavých prednášok, videoprojekcie, šírenie letákov, dobrovoľnícke akcie a pod.

<https://www.facebook.com/casecares/>

Animal rights organizations

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_animal_rights_groups

General animal rights

[American Society for the Prevention of Cruelty to Animals](#) (ASPCA)

[Animal Aid](#) (UK)

[Animal Defenders International](#)

[Animal Defense League](#)

[Animal Ethics](#)

[Animal Legal Defense Fund](#)

[Animal Liberation Leagues](#)

[Animal Liberation Press Office](#)

[Animal Outlook](#) (formerly Compassion Over Killing)

[Animal Protection and Rescue League](#)

[Animal Welfare Network Nepal](#)

[AnimaNaturalis](#) (Spain and Latin America)

[Animals Now](#)

[Anonymous for the Voiceless](#)

[Best Friends Animal Society](#)

[Captive Animals Protection Society](#)

[Coalition to Abolish the Fur Trade](#) (CAFT)

[Comunidad Inti Wara Yassi](#)

[Direct Action Everywhere](#) (DxE)

[Equanimal](#)

[Farm Animal Rights Movement](#) (FARM)

[Friends of Animals](#) (FoA)

[HAYTAP](#)

[Humane Society of the United States](#) (HSUS)

[In Defense of Animals](#) (IDA)

[International Primate Protection League](#) (IPPL)

[Italian Horse Protection Association](#) (IHP)

[L214](#)

[Last Chance for Animals](#) (LCA)

[Libera!](#)

[Massachusetts Animal Rights Coalition](#) (MARC)

[Mercy For Animals](#) (MFA)

[No Kill Advocacy Center](#) (NKAC)

[Nonhuman Rights Project](#)

[People for the Ethical Treatment of Animals](#) (PETA)

[People for Animals](#) (PFA)

[Save Animals From Exploitation](#) (SAFE)

[Western Animal Rights Network](#) (WARN)

[Uncaged Campaigns](#)

Focused on animal testing

[American Anti-Vivisection Society](#) (AAVS)

[Americans For Medical Advancement](#)

[Animal Defenders International](#) (see also [National Anti-Vivisection Society](#))

[Animal Free Research UK](#)

[Anti-Vivisection Coalition](#) (AVC)

[Center for Alternatives to Animal Testing](#) (CAAT)

[Cruelty Free International](#)

[Great Ape Project](#)

[Iranian Anti-Vivisection Association](#) (IAVA)

[National Anti-Vivisection Society](#) (NAVS)

[New England Anti-Vivisection Society](#) (NEAVS)

[Physicians Committee for Responsible Medicine](#) (PCRM)

[Primate Freedom Project](#)

[Rocky Mountain Animal Defense](#)

[SPEAK](#)

Focused on bloodsports

[CAS International](#)

[Hunt Saboteurs Association](#) (HSA)

[League Against Cruel Sports](#)

Focused on farmed animals

[Compassion in World Farming](#)

[Farm Sanctuary](#)

[L214](#)

[Mercy for Animals](#)

[United Poultry Concerns](#) (UPC)

[Factory Farming Awareness Coalition](#)

Focused on speciesism

[Animal Ethics](#)

Vegan or vegetarian-oriented groups

[Liberation BC](#)

[Vegan Outreach](#)

[Vegan Society](#)

[Vegetarian Society](#)

[Vegetarians' International Voice for Animals](#) (Viva!)

[Veggies Catering Campaign](#)

Wild animals

[Animal Ethics](#)

[Wild Animal Initiative](#)

Meta

[Animal Charity Evaluators](#)

Leaderless resistance networks

Main article: [Leaderless resistance in animal rights](#)

[Animal Liberation Front](#) (ALF)

[Animal Rights Militia](#) (ARM)

[Direct Action Everywhere](#) (DxE)

[Justice Department](#) (JD)

[Lobster Liberation Front](#) (LLF)

[Oxford Arson Squad](#)

[Revolutionary Cells - Animal Liberation Brigade](#) (RCALB)

[Western Animal Rights Network](#) (WARN)

Support groups[[]

These groups, though not directly animal rights groups, predominantly operate as aboveground^[2] support functions for underground^[2] animal rights activities or activists.

[Arkangel](#)

[Animal Liberation Front Supporters Group](#) (ALFSG UK)

[Animal Liberation Press Office](#)

[Bite Back](#)

[Earth Liberation Prisoner Support Network](#) (ELPSN)

Defunct groups

The following entries represent groups, organizations and leaderless networks that have closed, disbanded, or ended because their goals were reached.

Autonomous [campaigns](#) unclaimed by any other group may also be listed here, but not campaigns claimed by a group or leaderless network that is already on the list.

[Animal Defence and Anti-Vivisection Society](#)

[Calf 269](#) (269)

[Campaign against Highgate Rabbit Farm](#)

[Humanitarian League](#)

[No Compromise](#)

[Save the Shamrock Monkeys](#)

[Stop Huntingdon Animal Cruelty](#) (SHAC)

See also^[edit]

[Animal rights](#)

[Animal welfare](#)

[List of animal rights advocates](#)

[List of animal advocacy parties](#)

[List of animal welfare groups](#)

[List of environmental organizations](#)

[Veganism](#)

References^[edit]

[^] *"Animal Rights Law and Legal Definition | USLegal, Inc".* definitions.uslegal.com.

[^] *Jump up to:^a ^b Jensen, Derrick; Keith, Lierre; McBay, Aric (2011). "Aboveground & Underground Groups | The Deep Green Resistance Book".* deepgreenresistance.net.

Organizácie chrániace práva zvierat v SR

Sloboda zvierat

- dobrovoľná, nezisková, nenáboženská a ekologická organizácia pre ochranu zvierat
<http://www.slobodazvierat.sk/O-nas.20.0.html>

Greenpeace Slovensko

- je nezisková mimovládna organizácia ochrancov životného prostredia aktívna vo viac ako 40tich krajinách sveta
- aby si zachovali stopercentnú nezávislosť, neprijímajú dary od vlád, priemyslu či politických strán
- zameriavajú sa hlavne na problémy celosvetového významu ohrozujúce životné prostredie ako aj ľudské zdravie

<http://www.greenpeace.org/slovakia/sk>

GREENPEACE

Lesoochranárske zoskupenie VLK

- ako názov hovorí ide o lesoochranárske združenie
- princípy práce zhrnuté v Charte lesa

<http://www.wolf.sk/sk/kto-sme/nasa-vizia>

- World Society for the Protection of Animals (WSPA)
- ochranárske organizácie (ornitologická spoločnosť/Birdlife Slovensko, Ochrana dravcov (RPS), Spoločnosť pre ochranu netopierov, Bratislavské regionálne ochranárske združenie (BROZ))
- útulky
- záchranné stanice
- zoologické záhrady
- etické komisie
- občianske združenia

NOVINKY **PROJEKTY** **OMBUDSMAN** **STOP KRUTOSTI** **MÁM PODNET** **PODPORTE NÁS** **KONTAKT** **EN**

NOVINKY **PROJEKTY** **OMBUDSMAN** **STOP KRUTOSTI** **MÁM PODNET** **PODPORTE NÁS** **KONTAKT** **EN**

Kompetencie

Zvierací ombudsman nie je štátna inštitúcia, nie je štátom financovaná ale je čiastočne podporovaná. Je to tím odborníkov, priateľov zvierat, ktorí sa rozhodli venovať svoj čas a odbornosť jednému odvážnemu cieľu: zlepšiť život a životné podmienky zvierat na Slovensku.

Prevencia

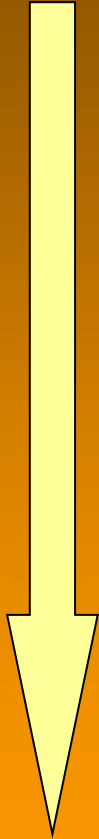
Právne poradenstvo

Legislatívne aktivity

**zviaera cítiaca bytosť disponujúca emóciami
zabezpečenie stavu, kedy nestráda
životná pohoda zvierat - Welfare**

Ako ju stanovit' – definovat' ???

Definícia welfare

Fraser a Broom (1990)

„Je to stav zvierat'a, ktoré sa snaží vyrovnať so svojim prostredím.“

Detailnejšie prístupy

➔ výsledné reakcie na prichádzajúce podnety sa „točia“ okolo troch otázok

Kľúčové otázky pri hodnotení životnej pohody zvierat (Webster, 2005)

Hovorovo

Žije zviera prirodzeným spôsobom? —→

Je zviera zdravé a v dobrej kondícii? —→

Je zviera spokojné? —→

Vedecky

Žije zviera v prostredí zhodnom s tým v akom sa vyvinul jeho druh a na aké sa adaptoval?

Je zviera schopné normálne rásť a vyvíjať sa, byť zdravé a zachovať si v dospelosti dobrú kondíciu?

Prežíva zviera mentálne uspokojenie alebo aspoň netrpí nepohodou?

Argument „prirodzenosti“

Ide hlavne o problematiku **prostredia** v ktorom živočíchy žijú (chováme ich)

Príklad

- krava na pastve
 - prirodzene prostredie
 - prirodzené správanie
- lev loviaci na africkej planine
 - prirodzene prostredie
 - prirodzené správanie
- mačka spiaca pri krbe
 - neprirodzené prostredie
 - prirodzené správanie (nie je to v súlade s vedeckou definíciou)
- potkan chovaný vo zverinci
 - neprirodzené prostredie
 - prirodzené správanie (nie je to v súlade s vedeckou definíciou)

Argument „zdravia a dobrej kondície“

- zdravie a dobrá kondícia nemusia byť ukazovateľom pohody zvierat (môžu napr. strádať psychicky)

Argument „spokojnosti“

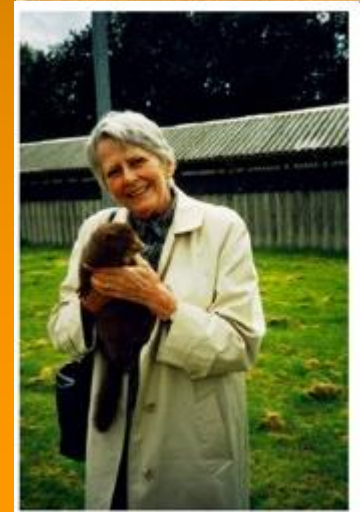
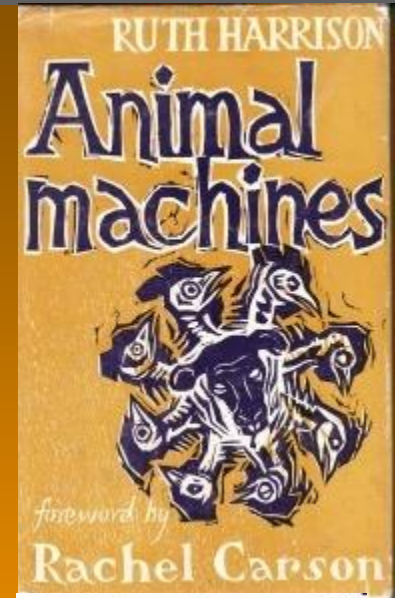
- **mentálna pohoda**
 - absencia mentálnej nepohody (pozitívne emócie)
 - nezávisí to len od kondičného stavu
 - „spokojnosť“ však nie je všetko
 - potreba venovať pozornosť kondícii
 - prejedanie môže zabezpečovať spokojnosť, ale ohrozuje zdravie

Vznik konceptu piatich slobôd

Ruth Harrison (1920–2000)

- britská aktivistka bojujúca za welfare zvierat
- kniha „**Animal Machines**“ (1964)
 - prvý krát upozornila na pomery, v akých sú chované zvieratá vo veľkochovoch
 - rozpútala záujem verejnosti o túto problematiku
 - v **1965** zostavená **Brambellova komisia**, ktorej úlohou bolo preskúmať životnú pohodu zvierat chovaných vo veľkochovoch
 - na základe svojich zistení navrhla požiadavky, ktoré dnes poznáme pod pojmom „päť slobôd“

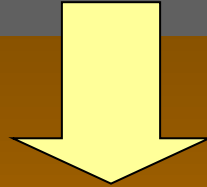

- **päť slobôd** (Webster, 1999)

- ✓ **sloboda od smädu, hladu a podvýživy**
- ✓ **sloboda od nepohodlia**
- ✓ **sloboda od bolesti, zranenia a chorôb**
- ✓ **sloboda od strachu a úzkosti**
- ✓ **sloboda realizovať normálne správanie**

Päť slobôd a opatrení

- tvorí základ filozofie britskej rady pre životnú pohodu hospodárskych zvierat (Farm Animal Welfare Council, FAWC, 1993)
- v piatich bodoch definované prvky, ktoré určujú ideálny stav životnej pohody, ako ju vnímajú zvieratá (t.j. stav kedy sa zvieratá cítia naozaj dobre)
- ide o opatrenia smerujúce k dosiahnutiu ideálneho stavu, aj keď ideál nebude dosiahnutý nikdy....
- uvedený koncept v súčasnosti používaný nielen na zadefinovanie pohody u hospodárskych zvierat

- ide skôr o „**dotazník**“, pomocou ktorého možno zistiť nedostatky chovateľského systému/odchovu
- **prvé štyri slobody** – popis neprítomnosti potenciálnych zdrojov stresu
 - riešením nie je ich všetky odstrániť – stres môže byť aj užitočný
- **piata sloboda** - popisuje možnosť prejavovať prirodzené správanie

cieľom všetkých slobôd je odstrániť utrpenie

dobrá životná pohoda = dobrá kondícia a spokojnosť/dobrý pocit

↓
fyzická pohoda

↓
mentálny stav zvierat'a
nadaného **vedomím**

↓
vedomými pocitmi

(na podnet reaguje nielen fyzickými reflexami, ale aj emocionálnou
odpoveďou)

↓
potkan - el. impulz z podlahy – uskočenie – anxieta - depresie

M. Dawkinsová (1980,1993) ekonomická teória využitá pri hľadaní
merítka, ako tvrdo je zviera schopné „pracovať“ aby dosiahlo
podnet (alebo aby sa vyhlo negatívnemu podnetu)

Vedomím nadané zviera je to, ktorému záleží na jeho pocitoch

Možné pocity u zvierat

Možné nálady u zvierat

nálady

negatívne

úzkosť

apatia

impotencia

bezmocnosť

pozitívne

vzrušenie

zvedavosť

libido

kontrola

Vedomie

Majú zvieratá vedomie?

- **René Descartes** – esenciálnym rozdielom medzi človekom a zvieratom je prítomnosť vedomia (**zvieratá iba sú automaty, podobné hračkám poháňaným hodinovým strojčekom**)
- **Darwinisti** - evolučná teória – vývin myslenia súčasťou evolučnej adaptačnej stratégie (a to nielen u človeka)

Utrpenie zvierat

- na výskum utrpenia zvierat je nutný troška iný prístup ako pri skúmaní životnej pohody zvierat
- môžeme začať troma jednoduchými otázkami:
 - Čo chcú zvieratá od života?
 - Sú si vedomé utrpenia?
 - Ako to my môžeme rozpoznať?

Utrpenie je subjektívny pocit

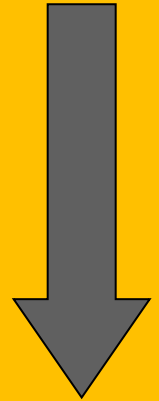

- vieme povedať ako sa cítime (aj keď aj tu sa niekedy klameme)
- máme len predstavu o tom ako sa cíti druhý príslušník rovnakého druhu
- problém v pochopení príslušníkov iných druhov

Čo s tým?

výskum správania v prirodzenom prostredí

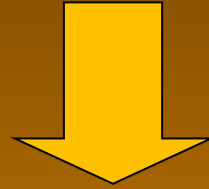
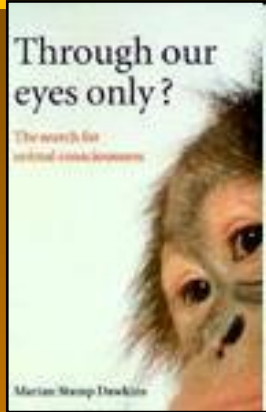
- získame informácie:
 - o fyziologických potrebách živočícha
 - o prirodzených formách správania
- nezískame dostatočné informácie:
 - o tom čo cíti

Marian Dawkinsová

(manželka Richrda Dawkinsa)

- diela **Animal Suffering (1980)** a **Through Our Eyes Only (1993)**

- zásadnou vlastnosťou každej našej citovej pohnútky je, že nám na nej záleží – nie sme iba pasívnymi svedkami našich emócií
- ak chceme vedieť či majú emócie zvieratá, musíme hľadať či aj im záleží na tom čo sa s nimi deje
- hľadáme na čom im záleží – čo má pre nich akú cenu (čo sú pre určitú vec schopné urobiť) - **skúmame vlastne pojem hodnoty**

Meranie behaviorálnych potrieb

- vychádzame z „ekonomických“ modelov
- testujeme motivačné priority a silu motivácie

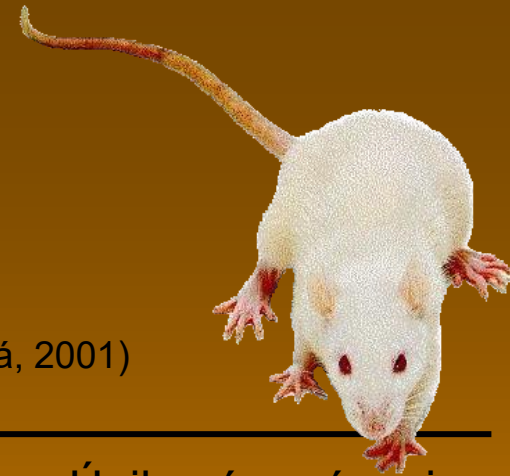
preferenčné testy (ktorej aktivite/prostrediu dá prednosť)

čo všetko je zviaza ochotné zaplatiť/obetovať pre uspokojenie tej ktorej potreby

Reakcie zvierat na pôsobenie určitého podnetu

- Podľa stupňa fylogenetického vývinu:
 - reflexné reakcie
 - inštinktívne
 - vedomé reakcie (uvedomelé riešenie vzniknutej situácie na báze využitia kognitívnych procesov)
- Rozdelenie podľa využívaného „mechanizmu“
 - fyziologické reakcie
 - behaviorálne reakcie

Spôsoby, akými zvieratá môžu reagovať na podnety (spracované podľa Dawkinsová, 2001)

Podnet	Signál	Nápravná reakcia	Únikové správanie
Chladový stres	Pocit chladu	Triaška Zvýšený príjem potravy Udržiavanie tepla	Vyhľadanie úkrytu Schúlenie sa
Hladovanie	Hlad	Príjem potravy Uchovávanie energie	Hľadanie potravy Hromadenie zásob
Dehydratácia	Smäd	Zahusťovanie moču Pitie	Hľadanie vody Obmedzene ochladzovanie vyparovaním
Zmrzačenie alebo zranenie ohrozujúce život	Menšie zranenie Dravci	Hojenie rán Odpočinok	Naučená opatrnosť Skrývanie sa a únik
Choroba	Nevoľnosť	Imunitná obranná reakcie Odpočinok	Hygiena vlastného tela

Ukazovatele dobrej a zlej životnej pohody

Tabulka 2.2 Fyziologické indikátory používané k měření akutní („poplachové“) reakce na akutní podněty z prostředí.

Kategorie	Indikátor
Aktivace osy HPA	Zvýšená koncentrace glukokortikoidů v krvi a slinách
	Zvýšená koncentrace katecholaminů v krvi a moči
	Zvýšená koncentrace ACTH (nebo β -endorfinu) v krvi
	Mozková funkce (elektroencefalogram, neurochemie)
Přímá reakce	Srdeční tep
	Rychlost metabolismu (spotřeba kyslíku)
	Respirační hodnota a tělesná teplota
	Metabolity v krvi (např. glukóza, volné mastné kyseliny)
	Enzymy (např. mléčná dehydrogenáza)

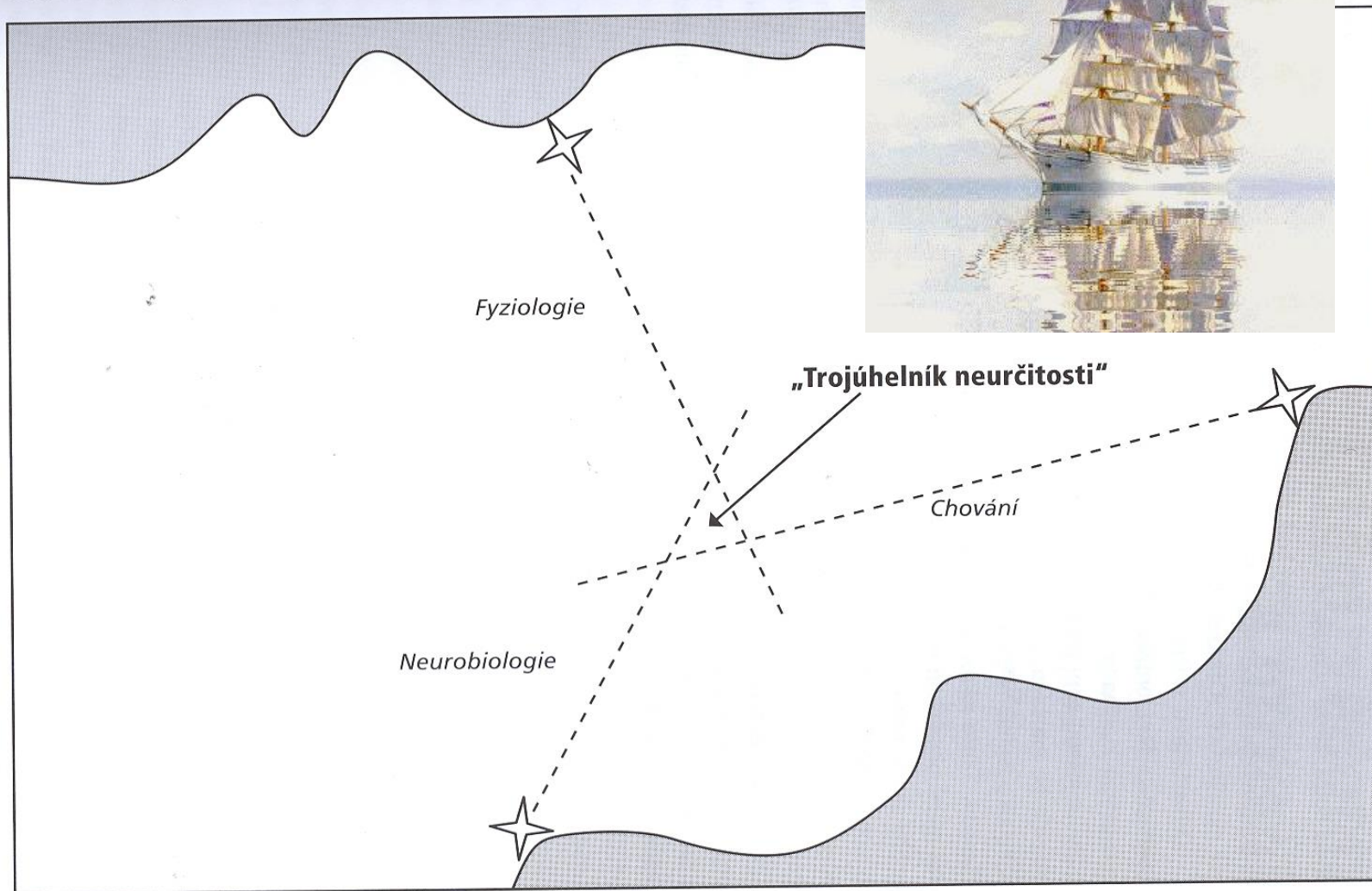
Tabulka 2.6 Behaviorální ukazatele dobré a špatné životní pohody.

Status životní pohody	Kategorie chování	Příklady
Měřítka dobré životní pohody	Úplné projevy normálního chování (etogram)	Záchovné chování Sociální chování Odpočinek a hra
	Projevy radosti	Hra Projevy slasti
Projevy účinného zvládání situace	Záchovné chování	Odpočinek, očista Hledání potravy a vody
	Orientace a projevy polekání	Ostražitost Reakce na nové předměty
	Normální obranné chování	Únik, boj, nehybnost Ritualizované reakce
Abnormální chování	Vyhýbavé chování	Hledání úkrytu Vyhýbání se vědomým hrozbám
	Abnormální tělesné pozice a pohyby	Kulhavost „Psí sed“
	Zraňující chování	Okusování ocásků (prasata) Vyklovávání peří (slepice)
	Stereotypie	Okusování zábran (prasata) Kolébání a chůze v boxu (koně)
	Přesměrované chování	Napodobování popelení (slepice) Přežvykování naprázdno
	Potlačení normálního chování	Nechutenství Naučená bezmocnost

Hodnotenie životnej pohody zvierat

- náročné
- výsledky často „neurčité“
- využitie princípu „triangulácie“
 - ako pri plavbe na lodi
 - hľadáš aspoň tri oporne body
 - čím signalizácia zo zvolených bodov presnejšia, tým menší „trojuholník neurčitosti“

Obrázek 2.4 Navigace ve „fuzzy“ vědě: princip triangulace

Určovanie kvality welfare

- minulosť - štúdium vybraných fyziologických a behaviorálnych indikátorov stresu
- súčasnosť - metodické prístupy zamerané na **výskum emócií**
 - emocionálne "naladenie" podmienené prostredím následne ovplyvňuje kognitívne schopnosti jedinca, ktoré sú objektívne hodnotiteľnou a merateľnou veličinou – **metóda kognitívneho skreslenia** emočný stav jedinca odráža kvalitu a charakter prostredia, v ktorom žije – **mimika....**

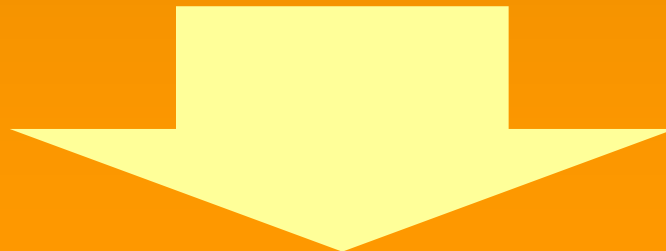
Výskum emócií u zvierat

- pozitívne – negatívne emócie

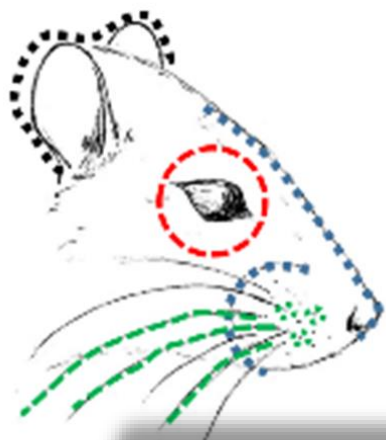
PREFERENČNÁ METÓDA – sleduje sa uprednostňovanie určitého podnetu (či má k podnetu pozitívny, alebo negatívny vzťah)

METÓDA SKÚŠKY PÔSOBENIA PODNETU – sleduje sa odpoveď zvierat'a na jednorázový podnet - či sa mu vyhýba, alebo sa k nemu približuje

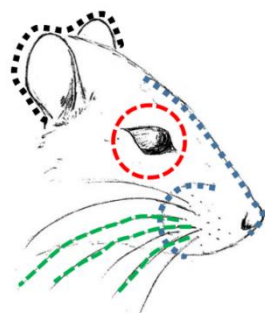
PRIAME POZOROVANIE – napr. sledovanie mimických výrazových prostriedkov a tiež napr. postojov súvisiacich s pozitívnymi, alebo negatívnymi emóciami

vid' vyššie

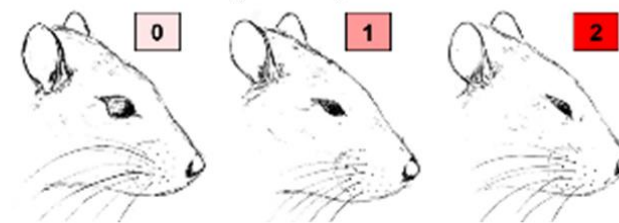
- Zužovanie očnej štrbiny
- Vyhladzovanie nosa/líc
- Zmeny na ušiach
- Zmeny na fúzoch

- Orbital tightening
- Nose/Cheek flattening
- Ear changes
- Whisker changes

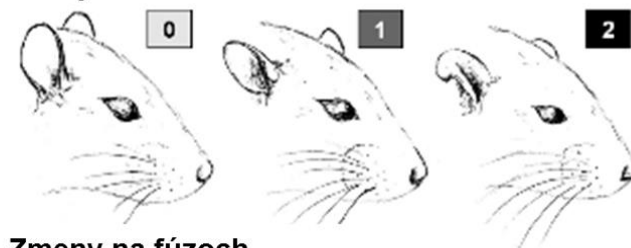
Zužovanie očnej štrbiny

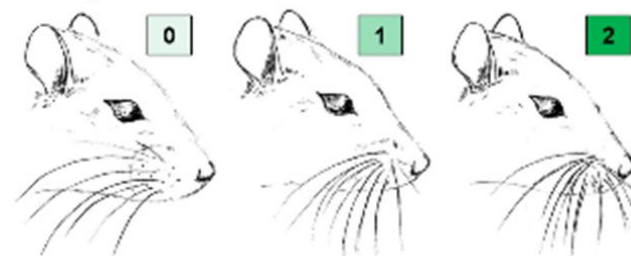
Vyhladzovanie nosa/líc

Zmeny na ušiach

Zmeny na fúzoch

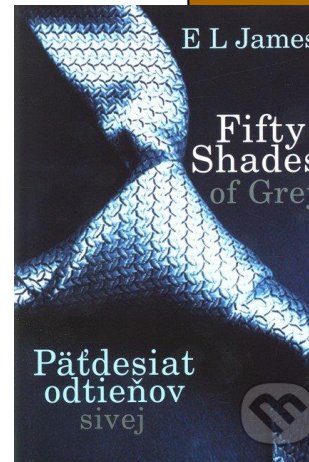
Anticipácia

- emočný stav jedinca odráža kvalitu a charakter prostredia, v ktorom žije
- emocionálne „naladenie“ podmienené prostredím následne ovplyvňuje kognitívne schopnosti jedinca, ktoré sú objektívne hodnotiteľnou a merateľnou veličinou

Výskum kolegov z Biomedecínskeho centra SAV (ÚBGŽ SAV)

- na testovanie kognitívnych schopností použitý Skinnerov box s dotykovou obrazovkou
- samice prepelice japonskej sa naučili diskriminačnú (Go/NoGo) úlohu
 - biely kruh signalizoval odmenu (potrava)
 - kruh s odtieňom 80% šedej signalizoval trest (neprijemný zvuk)
- keď boli zvieratá schopné dosiahnuť správnu odpoveď - náhodne rozdelené do dvoch skupín
 - jedna bola umiestnená v kletke
 - druhá vo výbehu s hlbokou podstielkou
- po adaptácii zvieratá podrobené testom, v ktorých okrem pozitívneho a negatívneho podnetu boli prezentované aj ambivalentné podnety (odtiene medzi pozitívnym a negatívnym podnetom)
- potvrdená hypotéza, že chovné prostredie (kletka vs. podstielka) ovplyvňuje reakciu prepelíc na nejednoznačné podnety, t.j. že klieťkové prostredie spôsobuje „pesimistické“ skreslenie úsudku

Welfare a laboratórne zvieratá

- *slobodu od smädu, hladu a podvýživy*
- *slobodu od nepohodlia*
- *slobodu od bolesti, zranenia a chorôb*
- *slobodu realizovať normálne správanie*
vybavenie a spoločnosť zvierat rovnakého druhu (ak ide o sociálne živočíchy);
- *slobodu od strachu a úzkosti*

Využívanie zvierat na vedecké pokusy

= fráza vystihujúca tri odlišné činnosti

- použitie **v experimentoch** za účelom lepšieho chápania a praktizovania vedy a medicíny
- použitie živých zvierat **na toxikologické testovanie** komerčných výrobkov za účelom plnenia zdravotných a bezpečnostných predpisov
- **biotechnologická manipulácia** so zvieratami za účelom zvýšenia ich hodnoty pre človeka (Webster, 2005)

Realizácia výskumu – odvetvia a oblasti

- univerzity
- lekárske fakulty
- farmaceutické spoločnosti
- hospodárstvo
- vojenský priemysel
- obchod
- priemysel (kozmetický, potravinársky)

- **základný výskum** - štúdium mechanizmov
- **biomedicínsky výskum** - výskum ochorení
- **genetika/genetické inžinierstvo** (zvieratá ako „zdroj“ liečiv – napr. inkorporácia génu pre produkciu ľudského inzulínu; xenotransplantácie - medzidruhovú transplantácie; klonovanie)
- **poľnohospodárstvo** - technológie a ich vplyv
- **vojenský výskum**
- **toxikologický výskum** - odhaliť nežiaduce účinky testovanej substancie na živý organizmus 1, 2
 - testovanie kozmetických výrobkov
 - označenie HCS (Humane Cosmetics Standard) alebo HHPS (Humane Household Product Standard) - produkty nie sú testované na zvieratách
 - potravinársky priemysel – testovanie účinkov potravín

<https://slobodazvierat.sk/kampane/zvierata-vo-vyskume/>

<https://slobodazvierat.sk/kampane/spotrebitel/netestovane-na-zvieratach/>

Not Animal Tested

- **Test LD50**

- LD50 = lethal dose 50% = polovičná smrteľná dávka
- Ciel' - zistiť množstvo látky potrebnej pre usmrtenie polovice testovaných zvierat
- dnes nahrádzaný určením akútnej toxicity s fixnou dávkou (Ochodnícky a Křenek, 2008) *

- **Test chronickej toxicity**

- účinky opakovaného podávania látky (dávka s nulovým účinkom, toxická dáka, maximálne tolerovaná dávka)

- **Draizov očný test**

- používa sa pre stanovenie dráždivosti látky, ktorá je nanesená priamo do oka
- na tento test sa najčastejšie používajú králiky, ktoré sú na 2-3 týždne v stabilnej polohe
- do oka im je vnesená látka, ktorá pôsobí na jeho povrch
- po ukončení testu sú králiky usmrtené

- **Test kožnej dráždivosti**

- stanovuje sa ním toxicita látky aplikovanej na kožu

- **Test karcinogenity**

- zvieratám celý život dávajú látky a lieky, aby sa zistilo, či u nich spôsobujú rakovinu
- to sa zistí až po pitve

- **Test teratogenity**

- zisťuje sa ním negatívny vplyv určitých látok na vyvíjajúci sa plod

- **Testovanie toxicity chemických látok**

- patrí sem už spomínaný test LD50, ale aj test ekotoxicity (vplyv na životné prostredie)

Určenie akútnej toxicity s fixnou dávkou

- Pozorovacia štúdia
 - jedno zviera (samica)
 - sekvenčne sa podávajú 4 dávky (24 h interval)
 - napr. 5, 50, 500, 2000 mg/kg
 - pozorovanie 7 dní
- Hlavná štúdia
 - použije sa jedna dávka s evidentnou toxicitou, ale nie mortalitou v pozorovacej štúdii
 - 10 zvierat (5 každého pohlavia)
 - kompletné patologické hodnotenie (ako pri subchronickej štúdii)

Nariadenie 377/2012 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely

Vyhláška 436/2012 Z.z.

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 436/2012 Z. z. zo 14. decembra 2012, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na ochranu zvierat používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely

Nariadenie 432/2012 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania

377**NARIADENIE VLÁDY
Slovenskej republiky**

zo 14. novembra 2012,

**ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat
používaných na vedecké účely alebo vzdelávacie účely**

49§ + 6 príloh

Nariadenie sa vzťahuje aj na:

- stavovce
 - samostatne sa vyživujúce larválne formy
 - plodové formy cicavcov od poslednej tretiny ich normálneho vývinu
- hlavonožce

Vzťahuje sa aj na skoršie štádia vývinu v prípade, že sa má zvieraťu umožniť ďalej žiť a zásah mu spôsobil trvalé utrpenie

§ 3

Zásada nahradenia, obmedzenia a zjemnenia

(1) Ak je to možné, namiesto postupu sa vždy použije vedecky uspokojivá metóda alebo stratégia testovania, ktorá si nevyžaduje použitie živých zvierat.

(2) Projekt je nevyhnutné naplánovať s obmedzením počtu zvierat na najnižší počet tak, aby nebol ohrozený cieľ projektu.

(3) Chov zvierat, ich umiestnenie a starostlivosť o ne je nevyhnuté zlepšiť a zjemniť metódy používané v postupoch, pričom sa odstráni alebo obmedzí na najnižšiu mieru bolesť, utrpenie, strach alebo trvalé poškodenie zvierat.

(4) Pri výbere metód používaných v postupoch sa prihliada na požiadavky ustanovené v § 12.

§ 4

Účel postupu

Postupy sa môžu vykonávať iba na účely

- a) základného výskumu,
- b) translačného alebo aplikovaného výskumu s cieľom
 1. zabránenia, prevencie, diagnostiky alebo liečby chorôb, poškodenia zdravia alebo iných neprirodzených stavov človeka, zvierat alebo rastlín alebo ich účinkov na človeka, zvieratá alebo rastliny,
 2. posúdenia, zistenia, regulácie alebo zmeny fyziologického stavu človeka, zvierat alebo rastlín,
 3. dobrých životných podmienok zvierat a zlepšenia podmienok produkcie zvierat chovaných na poľnohospodárske účely,
- c) dosiahnutia ktoréhokoľvek z cieľov uvedených v pís-
mene b) pri vývoji, výrobe alebo testovaní kvality,
účinnosti a bezpečnosti liekov, potravín, krmív
a iných látok alebo výrobkov,
- d) ochrany životného prostredia v záujme zdravia alebo
dobrých životných podmienok človeka alebo zvierat,
- e) výskumu zameraného na ochranu druhov,
- f) vysokoškolského vzdelávania alebo odborného vzde-
lávania na účely získania, udržania si alebo zlepše-
nia zručností potrebných na výkon povolania,
- g) súdneho vyšetrovania.

Spôsoby usmrcovania

(1) Zvieratá sa môžu usmrcovať len s najmenšou mierou bolesti, utrpenia a strachu.

(2) Zvieratá môže usmrcovať len osoba spôsobilá podľa § 22 v zariadení chovateľa, dodávateľa alebo užívateľa. Spôsobilá osoba môže usmrtiť zviera aj mimo zariadenia užívateľa, ak sa postup vykonáva mimo zariadenia užívateľa.

(3) Ak ide o zvieratá podľa prílohy č. 2, použije sa primeraný spôsob usmrcovania podľa tejto prílohy.

(4) Iný spôsob usmrcovania zvierat ako v odseku 3 možno použiť po schválení orgánom veterinárnej správy,¹⁾ ak sa

- a) tento spôsob na základe vedeckého odôvodnenia považuje za aspoň rovnako humánnny alebo
- b) na základe vedeckého odôvodnenia nedá účel postupu dosiahnuť použitím spôsobu usmrcovania uvedeného v prílohe č. 2.

(5) Ustanovenia odsekov 2 a 3 sa neuplatňujú, ak je zviera potrebné usmrtiť za núdzových okolností z dôvodu dobrých životných podmienok zvierat, verejného zdravia, verejnej bezpečnosti, zdravia zvierat alebo ochrany životného prostredia.

Zvieratá – poznámky/ spôsoby	Ryby	Obojživelníky	Plazy	Vtáky	Hlodavce	Králiky	Psy, mačky, fretky a líšky	Veľké cicavce	Primáty (okrem človeka)
Nadmerná dávka anestetika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Jatočná pištoľ			2						
Oxid uhličitý					3				
Dislokácia krčných stavcov				4	5	6			
Náraz/úder do hlavy				7	8	9	10		
Dekapitácia				11	12				
Omráčenie elektrickým prúdom	13	13		13		13	13	13	
Inertné plyny (Ar, N ₂)								14	
Zastrelenie voľným projektilom vhodnou puškou, pištoľou a muníciou			15				16	15	

Požiadavky

1. Pred usmrtením týmto spôsobom sa v prípade potreby podajú sedatíva.
2. Používa sa len u veľkých plazov.
3. Plyn sa vpúšťa postupne. Nepoužíva sa pre hlodavce v štádiu plodu a novonarodené hlodavce.
4. Používa sa len pre vtáky s hmotnosťou nižšou ako 1 kg. Vtákom s hmotnosťou vyššou ako 250 g sa podajú sedatíva.
5. Používa sa len pre hlodavce s hmotnosťou nižšou ako 1 kg. Hlodavcom s hmotnosťou vyššou ako 150 g sa podajú sedatíva.
6. Používa sa len pre králiky s hmotnosťou nižšou ako 1 kg. Králikom s hmotnosťou vyššou ako 150 g sa podajú sedatíva.
7. Používa sa len pre vtáky s hmotnosťou nižšou ako 5 kg.
8. Používa sa len pre hlodavce s hmotnosťou nižšou ako 1 kg.
10. Používa sa len u novonarodených zvierat.
11. Používa sa len pre vtáky s hmotnosťou nižšou ako 250 g.
12. Používa sa len v prípade, ak nie je možné použiť iné spôsoby.
13. Vyžaduje sa špecializované vybavenie.
14. Používa sa len u ošípaných.
15. Vykonáva len skúsený strelec v terénnych podmienkach.
16. Vykonáva len skúsený strelec v terénnych podmienkach a v prípade, ak nie je možné použiť iné spôsoby.

§ 13

Anestézia

(1) Ak je to možné, vykoná užívateľ postup v celkovej anestézii alebo v lokálnej anestézii. Užívateľ používa analgéziu alebo inú vhodnú metódu na zabezpečenie najnižšej miery bolesti, utrpenia a strachu.

(2) Postup, pri ktorom dochádza k vážnym zraneniam, ktoré môžu spôsobiť krutú bolesť, nesmie užívateľ vykonávať bez anestézie.

(3) Zviera môže byť použité v postupe aj bez anestézie, ak anestézia

a) sa považuje za traumatizujúcejšiu pre zviera ako samotný postup a

b) je nezlučiteľná s účelom postupu.

(4) Zviera nesmie dostať liek na potlačenie alebo zmiernenie prejavov bolesti bez primeranej úrovne anestézie alebo analgézie. V takom prípade musí užívateľ poskytnúť vedecké odôvodnenie s podrobnosťami o anestetickom alebo analgetickom režime.

(5) Zvieraťu, ktoré môže trpieť bolesťou po tom, ako prestane pôsobiť anestézia, poskytuje užívateľ preventívne a pooperačné analgetiká alebo zabezpečí iné vhodné metódy na zmiernenie bolesti pod podmienkou, že je to zlučiteľné s účelom postupu.

(6) Bezodkladne po dosiahnutí účelu postupu prijme užívateľ opatrenia na minimalizovanie utrpenia zvieraťa.

§ 14

Klasifikácia krutosti postupov

(1) Postupy sú na základe kritérií zaradenia uvedených v prílohe č. 4 individuálne klasifikované ako postupy

- a) bez možnosti zotavenia,
- b) slabé,
- c) stredné,
- d) kruté.

(2) Užívateľ nevykonáva postupy, ktoré spôsobujú zvieratám krutú bolesť, utrpenie alebo strach, ktoré môžu pretrvávať a nie je možné ich zmierniť.

§ 22

Spôsobilosť osôb

§ 23

Špecifické požiadavky na osoby

§ 24

Určený veterinárny lekár

§ 25

Poradný výbor pre dobré životné podmienky zvierat

Oddiel I: Kategórie krutosti

Bez možnosti zotavenia:

Postupy, ktoré sa celé vykonávajú v celkovej anestézii, po ktorej zviera nenadobudne vedomie, sa klasifikujú ako „bez možnosti zotavenia“.

Slabé:

Postupy vykonávané na zvieratách, pri ktorých je pravdepodobné, že v ich dôsledku budú zvieratá pociťovať krátkodobú slabú bolesť, utrpenie alebo strach, a postupy, ktoré vo významnej miere nenarúšajú pohodu ani celkový stav zvierat, sa klasifikujú ako „slabé“.

Stredné:

Postupy vykonávané na zvieratách, pri ktorých je pravdepodobné, že v ich dôsledku budú zvieratá pociťovať krátkodobú strednú bolesť, utrpenie alebo strach, alebo dlhotrvajúcu slabú bolesť, utrpenie alebo strach, a postupy, pri ktorých je pravdepodobné, že stredne narušia pohodu alebo celkový stav zvierat, sa klasifikujú ako „stredné“.

Kruté:

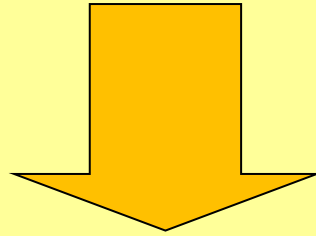
Postupy vykonávané na zvieratách, pri ktorých je pravdepodobné, že v ich dôsledku budú zvieratá pociťovať krutú bolesť, utrpenie alebo strach, alebo dlhotrvajúcu strednú bolesť, utrpenie alebo strach, a postupy, pri ktorých je pravdepodobné, že vážne narušia pohodu alebo celkový stav zvierat, sa klasifikujú ako „kruté“.

POŽIADAVKY NA ZARIADENIA A NA STAROSTLIVOSŤ O ZVIERATÁ A UMIESTNENIE ZVIERAT

OBSAHOVÉ NÁLEŽITOSTI ŽIADOSTI O SCHVÁLENIE PROJEKTU

1. Relevantnosť a odôvodnenie
 - a) používania zvierat vrátane ich pôvodu, odhadovaného počtu, druhov a štádií života,
 - b) postupov.
2. Používanie metód na účely nahradenia, obmedzenia a zjemnenia používania zvierat v postupoch.
3. Plánované použitie anestézie, analgézie a iných metód na zmiernenie bolesti.
4. V prípade potreby obmedzenie, zabránenie a zmiernenie akejkoľvek formy utrpenia zvierťa od narodenia po smrť.
5. Používanie humánneho ukončenia postupu.
6. Stratégia pokusov alebo pozorovaní a štatistické riešenia na minimalizovanie počtu zvierat, bolesti, utrpenia, strachu a prípadne vplyvu na životné prostredie.
7. Opätovné použitie zvierat a jeho kumulatívne účinky na zvieratá.
8. Navrhovaná klasifikácia krutosti postupov.
9. V prípade potreby zabránenie neodôvodnenej duplicite postupov.
10. Podmienky týkajúce sa umiestnenia, chovu a starostlivosti o zvieratá.
11. Spôsoby usmrčovania.
12. Spôsobilosť osôb, ktoré sa zúčastňujú na projekte.

Zvieratá používané na pokusné a iné vedecké účely

- Čo je právom zvierat'a používaného na tieto účely?
- Ako zistiť že pokusné zviera nestráda?
 - princíp piatich slobôd

Päť „slobôd“ vs. zvieratá využívané vo vede

sloboda od smädu, hladu a podvýživy

- nerušeným prístupom k vode a krmivu zaručujúcemu plné zdravie a telesnú zdatnosť

sloboda od nepohodlia

- poskytnutím zodpovedajúceho prostredia vrátane úkrytu a pohodlného miesta k odpočinku

sloboda od bolesti, zranenia a chorôb

- prevencia alebo rýchla diagnóza a liečenie

sloboda od strachu a úzkosti

- poskytnutím dostatočného priestoru, vhodného prostredia a spoločnosti zvierat rovnakého druhu

sloboda realizovať normálne správanie

- zaistením takého prostredia a zachádzania, pri ktorom bude vylúčené mentálne strádanie

Laboratórne zvieratá

- **schopnosť myslenia**
 - menej zložité ako naše, ale dosť pokročilé na to, aby zvieratá mohli pociťovať utrpenie a potešenie
- **schopnosť cítenia** (pocit = subjektívny prežitok)
- **prisudzovanie hodnoty rôznym potrebám** (nutným, luxusným)
 - určovanie kvality ich života a dôsledkov prípadného odoprenia určitej potreby
- **motivácia k dosiahnutiu pozitívnych pocitov/úžitku/ a k obmedzeniu strachu a strádania**
- komunikácia so zvieratom podobná komunikácii s cudzincom

- v adekvátnom prostredí bude zviera jednať konštruktívne tak, aby malo pod kontrolou ako sa cíti
 - bude sa snažiť dosiahnuť príjemné pocity a vyhnúť sa strádaniu
- v mnohých prípadoch zdroj strádania nepochádza z primárnej záťaže, ale z nemožnosti ju kontrolovať
- dôsledkom je:
 - preskokové správanie
 - stret dvoch rovnako silných motivácií (dvaja kohúti)
 - kompenzačné správanie
 - znemožníme vykonávať nejakú aktivitu po jej umožnení sa jej bude venovať neobvykle dlho
 - stereotypné správanie
 - dlhé obsesívne reťazce zdanlivo bezúčelnej aktivity
 - naučená bezmocnosť
 - strata reaktivity na podnety

„Nemáme povinnosť dať zvieratám všetko čo by chceli,
ale musíme sa k nim správať spravodlivo a to nie je
možné, **pokiaľ nevieme čo chcú.**“

Sloboda od smädu, hladu a podvýživy

- pozor na rozdiel medzi nasýtením a uspokojením z príjmu potravy
- v zajatí z hľadiska výživy požiadavky splnené, ale nezodpovedá to normálnemu správaniu zvierat'a v prirodzenom prostredí - nemožnosť realizovať všetky formy vrodeného správania
- dochádza k vzniku frustrácie (hlavne ak je príjem potravy jediným zdrojom príjemných pocitov)
- v jej dôsledku prichádza k abnormálnym (stereotypným) formám správania

Sloboda od nepohodlia

- Čo je to vhodné prostredie?
- Pozor na druhové špecifiká

Hlavné požiadavky zvierat na prostredie:

- **pohodlie**
 - tepelné (ani teplo, ani zima)
 - fyzické (miesto na odpočinok, dostatok miesta na čistenie tela, natiahnutie končatín, pohyb.....)
- **bezpečie**
 - zaistený prísun potravy a vody
 - pred smrťou alebo zranením
 - pred strachom a úzkosťou
- **hygiena**
 - možnosť vyhnúť sa neprimeranému znečisteniu a nebezpečenstvu ochorenia
- **výchova**
 - získavanie skúseností potrebných k zabezpečeniu pohodlia a bezpečia behom neskoršieho dospelého života

- **Chovné zariadenia konštruované a navrhnuté tak, aby:**
 - spĺňalo všetky požiadavky zvierat na prostredie
 - rešpektovalo ich fyziologické potreby a potreby správania (teplota, vlhkosť, osvetlenie, hluk, obohatenie prostredia)
 - sa predišlo nevyrušovaniu zvierat + zabezpečila sa ochrana ich zdravia

Sloboda od bolesti, zranenia a chorôb

- morálna zodpovednosť človeka chrániť zvieratá pred pocitom bolesti a nevoľnosti
- ochrana pred smrťou nemožná (možná pred násilnou smrťou)
- *Protection of Animal Act (1911) UK*
 - **krutosť** je biť, kopat', zle zaobchádzať, uštvat', preťažovať, týrať, rozzúriť či vydesiť akékoľvek zviera
 - **krutosť** je spôsobiť iné než nevyhnutné utrpenie akýmkoľvek činom, alebo zanedbaním akéhokoľvek činu

Možnosti zisťovania bolesti u zvierat

- Správanie

- okamžité odpovede – reflexné odtiahnutie, hlasové prejavy, výrazy tváre, vegetatívne prejavy (potenie, rýchle dýchanie)
- ochranné odpovede – obmedzená hybnosť, krívanie, neznášanlivosť k dotykom
- naučené odpovede – averzia, strach

- Nálada

- úzkosť, depresie

- Iné

Prevencia a rýchla diagnostika

- odborná príprava osôb zapojených do starostlivosti o zvieratá
- zdržať sa konania, ktoré by mohlo spôsobiť poranenie, iné poškodenie zdravia zvierat alebo ich zbytočné utrpenie
- mikrobiologické sledovanie prostredia a zvierat
- pravidelné prehliadky veterinárnym lekárom alebo inou spôsobilou osobou (záznamy)
- zavedenie hygienických postupov a zdravotnej kontroly personálu

Sloboda od strachu a úzkostí

- **Prepravný stres**

- preprava v špeciálnych prepravných boxoch/kontajneroch
- odosielateľ musí zabezpečiť pred prepravou ich vyšetrenie (+ vyhlásiť ich za spôsobilé na prepravu)
- choré alebo poranené zvieratá sa prepravovať nemôžu

- **Sociálny stres**

- optimálne zostavenie soc. skupiny

- **Manipulačný stres**

- **Prevádzkový stres**

- **Humánne usmrcovanie**

Sloboda realizovať normálne správanie

- **primeraný priestor**
 - možnosť uspokojovať všetky svoje behaviorálne potreby
- **sociálne druhy**
 - umiestnenie v sociálne harmonických skupinách (sociálny enrichment)
- **solitárne druhy**
 - umiestnenie individuálne
- **stratégie umiestnenia a obohatenia prostredia**
 - uspokojenie potreby umiestneného druhu
- **chovné miestnosti**
 - zohľadnenie potreby pozorovať zvieratá a manipulovať s nimi bez toho, aby boli vyrušované
- **minimálne veľkosti priestorov**

- možnosť kontroly a výberu prostredia
- vhodné techniky obohacovania
 - prostredníctvom sociálnych činností
 - umožnením a podporovaním fyzického cvičenia, hľadania potravy, manipulatívnych a kognitívnych činností
 - rešpektovanie špecifickým a individuálnych potrieb jednotlivých druhov
- obohatenie prostredia sa musí prispôbiť inováciám založeným na nových poznatkoch
- program obohacovania sa musí pravidelne skúmať a aktualizovať

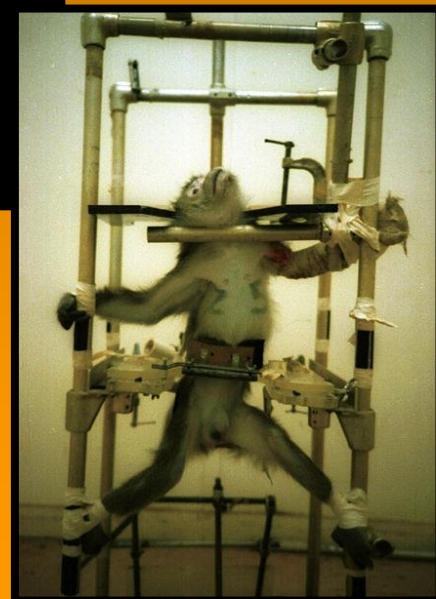

Vedecké procedúry a krutosť na zvieratách

- cena a prospech
- posúdenie ceny
- zmiernenie utrpenia
- náhrada

etika používania zvierat na účely definované ako „vedecké pokusy“

- mimoriadny záujem (otázky welfare, problematika vivisekcie)

zadefinovanie „vedeckých praktík“ - Veľká Británia

- 1876 – **Cruelty to Animals Act (CAA)**/ zákon o krutosti na zvieratách
- 1986 - **Animal Scientific Procedures Act (ASPA)**/ zákon o vedeckých procedúrach na zvieratách

- ASPA

- **krutosť** znamená viac ako samotnú bolesť bolesť, utrpenie, úzkosť a trvalé poškodenie
- **posúdenie, či ujma, kt. zviera utrpí je vyvážená** možným úžitkom pre ľudstvo, alebo pre iné zvieratá
- **životná pohoda zvierat používaných na vedecké pokusy** nie je určená iba procedúrami, kt. sa na nich **vykonávajú**, ale tiež kvalitou prostredia, v kt. žijú a preto sa sústreďuje na každodennú starostlivosť o zvieratá
- **najvyššia právomoc v oblasti každodennej životnej pohody zvierat je v rukách veterinára**; ak zistí že niektoré zviera môže trpieť viac, ako je to prípustné, môže zrušiť zámery držiteľa povolenia k projektu pokusu

Krok vpred smerom k „raju pre laboratórne zvieratá“

Experimenty na zvieratách

– etická diskusia

- **každá procedúra**, o kt. predpokladáme že spôsobuje bolesť, úzkosť či trvalé poškodenie zvierat'u nadanému vedomím predstavuje nevyhnutný **morálny problém**, kt. nemá jednoznačné riešenie hlavne preto, že **morálne úsudky nie sú založené na faktoch, ale na hodnotách**
- **hodnoty sú vecou svedomia** (ktoré však nemôže byť vedecky definované)

Cena a úžitok

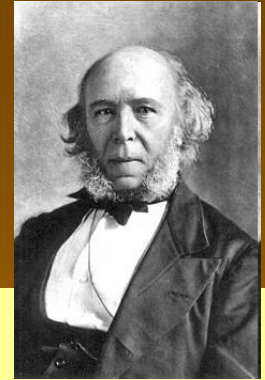
- cena – z filozofického hľadiska pochybný pojem
- cenu vždy platí zviera, úžitok má vždy len človek
- v roku 2002 návrh (išlo o návrh Zvláštneho výboru snemovne lordov v UK), aby bol výraz **cena a úžitok** nahradený slovami **ujma a úžitok**
- utilitaristická (etická teória, ktorá pokladá za úplné kritérium mravnosti konania jeho užitočnosť) koncepcia výpočtu ceny, kt. zvieratá zapojené do pokusu zaplatia:

Celkové utrpenie = utrpenie jednotlivca (intenzita x doba trvania) x počet použitých zvierat

Celkové utrpenie = utrpenie jednotlivca x počet použitých zvierat
(intenzita x doba trvania)

- takto **zaplatená cena je u laboratórnych zvierat neporovnateľne ↓ ako u zvierat určených na konzumáciu**
 - priemerný človek skonzumuje do svojej 70tky 550 ks hydiny, 36 prasiat, 36 oviec a 8 kusov HD
 - v súčasnosti sa na vedecké procedúry využíva cca 3 milióny zvierat ročne – na jedného človeka pripadajú za jeho život menej ako 4 laboratórne zvieratá
- podstatný rozdiel medzi laboratórnymi zvieratami a zvieratami určenými ku konzumácii
 - miera utrpenia počas života, kt. je u lab. zvierat ↑

Kde sú hranice utrpenia?

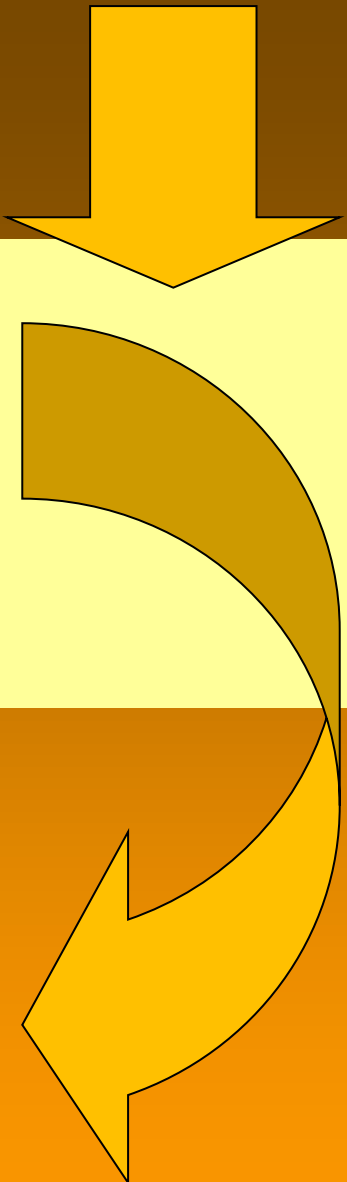

- zastavenie vivisekcie
 - Herbert Spencer (1820 - 1903)
 - „absolútna etika je pravidlo správať sa tak, aby to nespôsobovalo bolesť“ = **je absolútne neprípustné spôsobovať akúkoľvek bolesť akémukoľvek zvieraťu**
 - dôkazy o ničotnosti akýchkoľvek experimentov pre ľudstvo
- **argument „nezabiješ“ a jeho etický relativizmus**
 - v praxi „nezabiješ, pokiaľ ti vyššia autorita neprikáže zabiť určených jedincov alebo určeného jedinca z učeného národa, ktorých vyššia autorita pokladá za hrozbu dostatočne vážnu k tomu, aby oprávňovala k činu s nesmierne škodlivými následkami“
- absolútne odmietanie vivisekcie
 - možné chápať ako morálne absolútne, ale osoba zastávajúca takýto názor by musela odmietať u seba i svojich detí všetky výdobytky získané týmto spôsobom

- **úžitok** pre ľudstvo by mal byť **hodnotený s ohľadom na vedu, ale aj na etické hodnoty** a význam každého merítka by mal závisieť od okolností
 - **vakcína pre liečbu HIV** – testovanie na primátoch – posúdenie ceny – nesmierny prínos pre ľudstvo – úžitok bude určovať účinnosť vakcíny a náklady spojené s jej výrobou
 - **vývoj hormonálnych prostriedkov určených na zvýšenie mäsovej a mliečnej produkcie u HZ** – v USA konzumácia na základe pokusov áno, v Európe nie pre nedostatočný počet pokusov – ide skôr o otázku finančných trhov

- ASPA
 - nešťastné nahradenie pojmu „krutosť“ za „vedecké procedúry“
 - existuje množstvo vedeckých procedúr, v ktorých zvieratá netrpia, neubližuje sa im
- Dôležité otázky
 - Treba pri riešení špecifických problémov vždy použiť zvieratá?
 - Nedajú sa využiť pokusy, kt. zvieratám nespôsobujú bolesť?

-
- Formulovanie princípov „troch R“
 - Replacement – nahradenie
 - Reduction – zníženie počtu
 - Refinement – zlepšenie/zmiernenie

Russell & Brunch (1959)

Nahradenie/ Replacement

- posudzuješ či je možné absolútne, alebo aspoň čiastočné nahradenie zvolenej skupiny/druhu laboratórneho zvierat'a (bunkovými kultúrami, počítačovou simuláciou, systematicky nižšie postaveným druhom zvierat'a)
- posudzuješ, či je pre daný druh výskumu (napr. vzhľadom na fyziologické parametre) uvedený model najlepšou alternatívou náhrady humánneho modelu

Redukcia/ Reduction

- počty zvierat minimalizovať na najmenšiu možnú hranicu tak, aby získané údaje mohli byť štatisticky spracované a mali serióznú výpovednú hodnotu

Zlepšenie/ Refinement

- zlepšenie životných podmienok zvierat - enrichment
- minimalizácia možného strádania a utrpenia zvierat - dodržiavanie piatich slobôd uvádzaných pri definícii welfare zvierat

Nahradenie/ Replacement

- doklad o overovaní, či existujú alternatívne metódy na vykonanie pokusu bez použitia zvierat:
- overovanie alternatívnych metód :

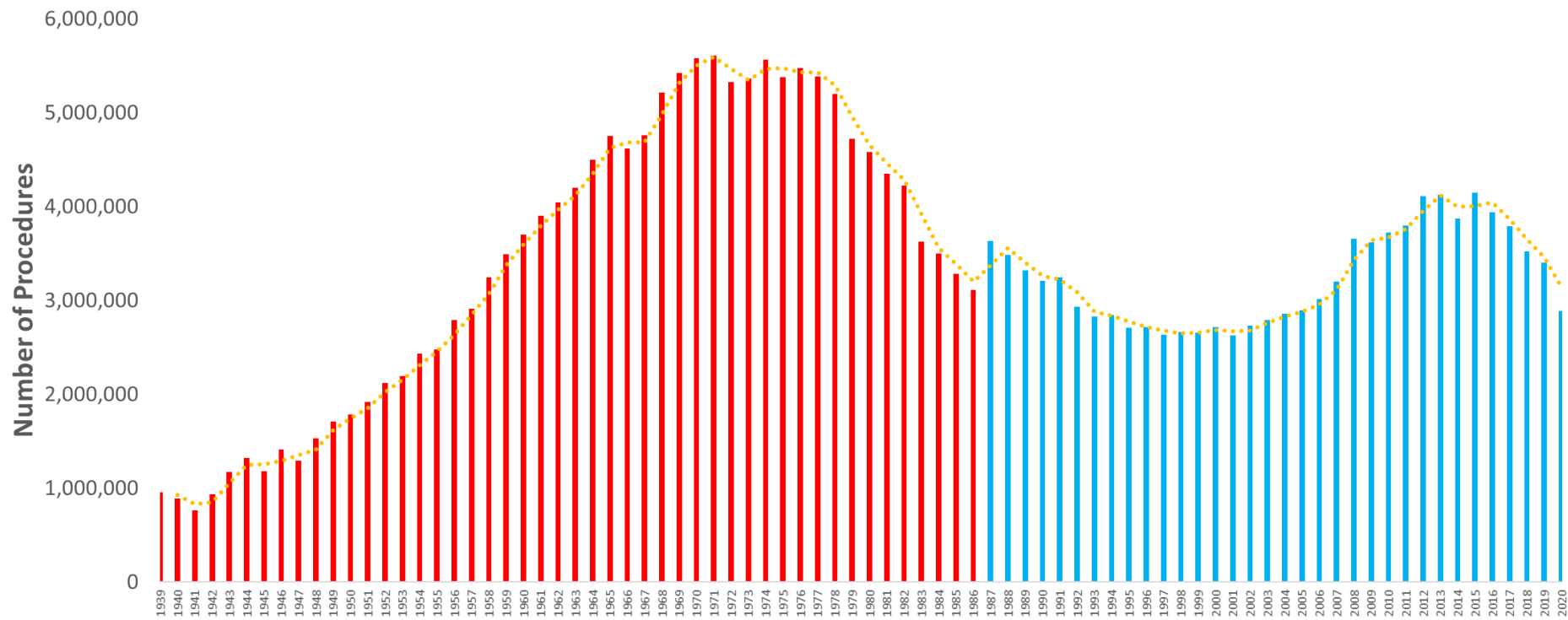
<http://ecvam.jrc.it/>

<http://www.alttox.org/ttrc/validation-ra/validated-ra-methods.html>

http://www.ccac.ca/en/alternatives/replacement_replacement.html

<http://tsar.jrc.ec.europa.eu/>

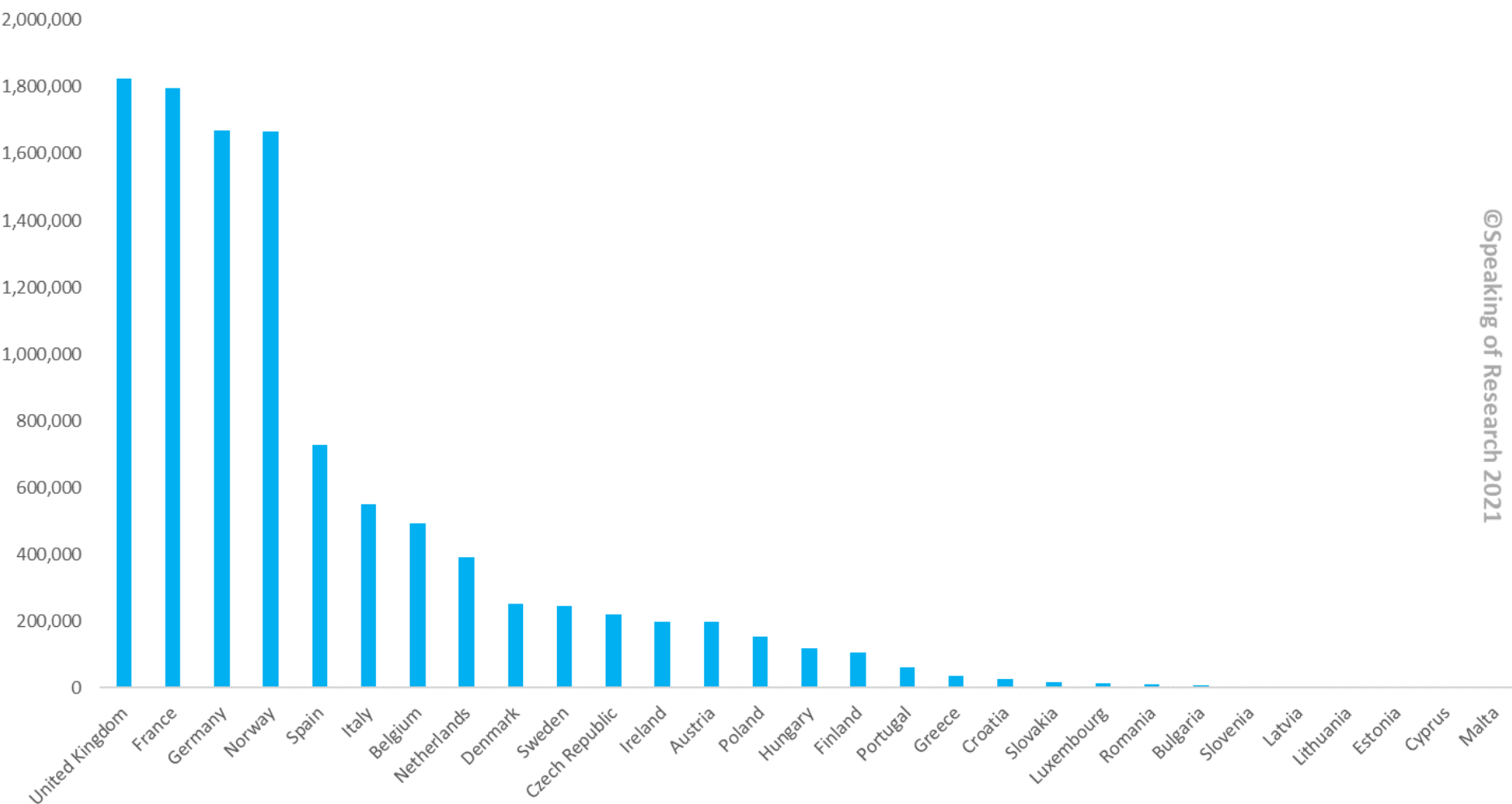
Animal Research in the United Kingdom* 1939-2020

©Speaking of Research 2021

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fspeakingofresearch.com%2F2021%2F08%2F17%2Fthe-uk-releases-animal-use-statistics-for-2020%2F&psig=AOvVaw06SQ_V_BuOG2f9i4-tf5Up&ust=1647265713488000&source=images&cd=vfe&ved=0CAsQjRxqFwoTCKDJsb-ew_YCFQAAAAAdAAAAABAD

Number of animals used in scientific procedures by EU member states and Norway in 2018

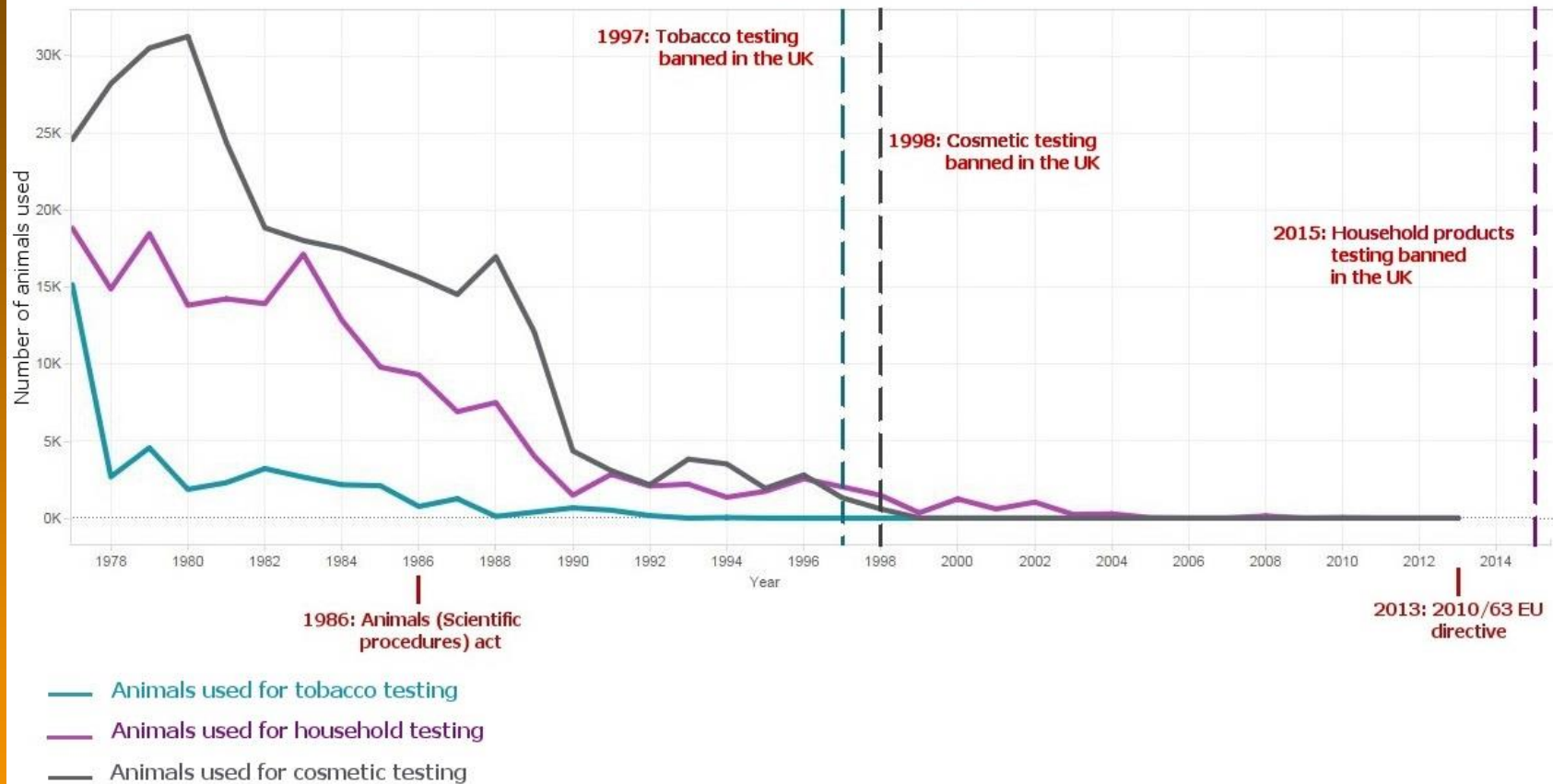

© Speaking of Research 2021

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fspeakingofresearch.com%2Ffacts%2Fstatistics-animal-research%2F&psig=AOvVaw1-pm_BsvVqycAfAO6TQXVH&ust=1647265815367000&source=images&cd=vfe&ved=0CAsQjRxqFwoTCLCagMWdw_YCFQAAAAAdAAAAABAD

Milestones in animal testing

www.understandinganimalresearch.org.uk

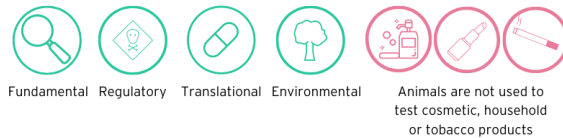
20 Years of Animal Research in Great Britain

Scientific testing on animals

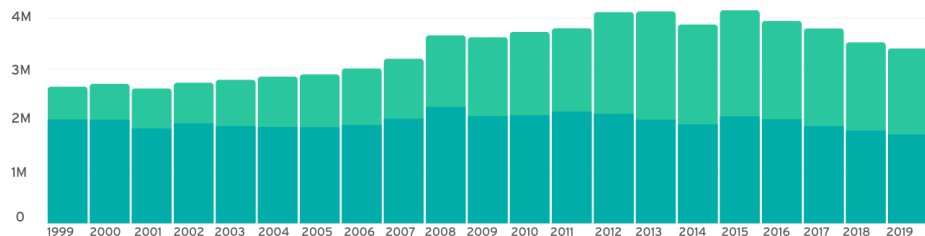
Organisations that carry out scientific, veterinary and medical research in Great Britain must record the number of procedures that are carried out on live animals each year to comply with the Animals (Scientific Procedures) Act 1986.

Types of animal research

Procedures and their purpose

Experimental procedures Breeding and creation of genetically altered animals

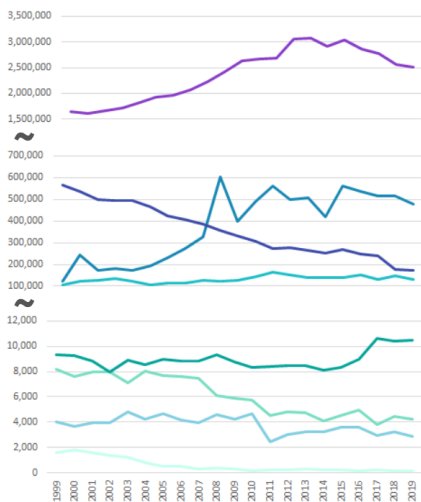
Procedures by animal species

Most commonly used animals

Mice Rats Fish Birds

Only used when no other species is suitable

Horses Dogs Monkeys Cats

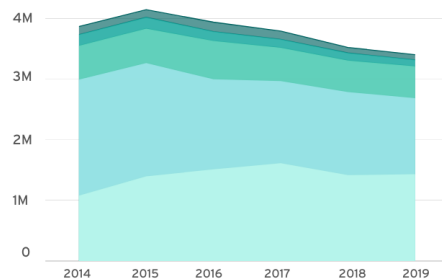

Procedures by severity

From 2014, procedures have been categorised by their retrospective severity. Procedures can be as mild as an injection or as severe as an organ transplant.

Sub-threshold Mild Moderate Severe Non-recovery

Procedure examples

This data has been sourced from the UK Government Home Office annual report 'Statistics of scientific procedures on living animals, Great Britain' for the years 1999 - 2019.

<https://www.understandinganimalresearch.org.uk/news/communications-media/animal-research-numbers-in-2019/>

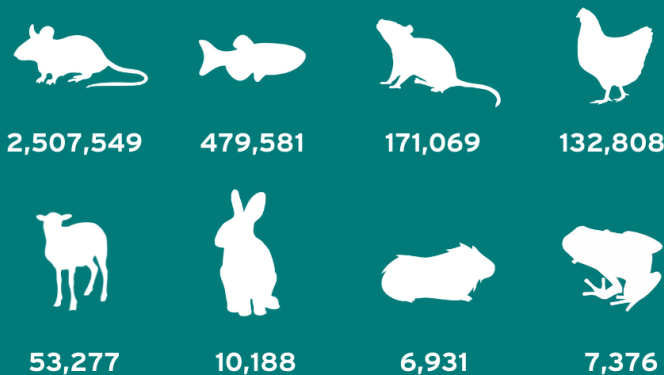
Animal Research in Great Britain in 2019

3,401,517 procedures

Research facilities in Great Britain must record the number of procedures carried out on animals each year. A procedure can be as mild as an injection, or as severe as an organ transplant.

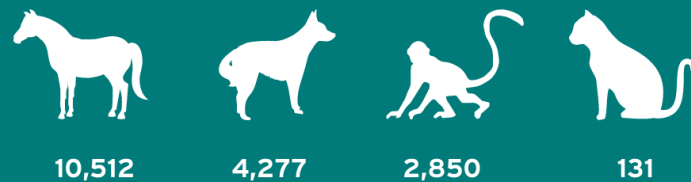
In 2019, 42.11% of procedures were classified as sub-threshold, 36.82% as mild, 15.42% as moderate, 3.11% as severe and 2.53% as non-recovery.

The number of procedures carried out on the most commonly used animals in research

The number of procedures carried out on animals with special protections

Dogs, cats, horses and primates have special protections under British law. This means they can only be used in scientific research when no other species is suitable.

This data has been sourced from the 2019 Home Office Statistics on the Number of Procedures on Living Animals in Great Britain.

Animal Research Numbers in 2 X Worldwide Animal Research Sta X +

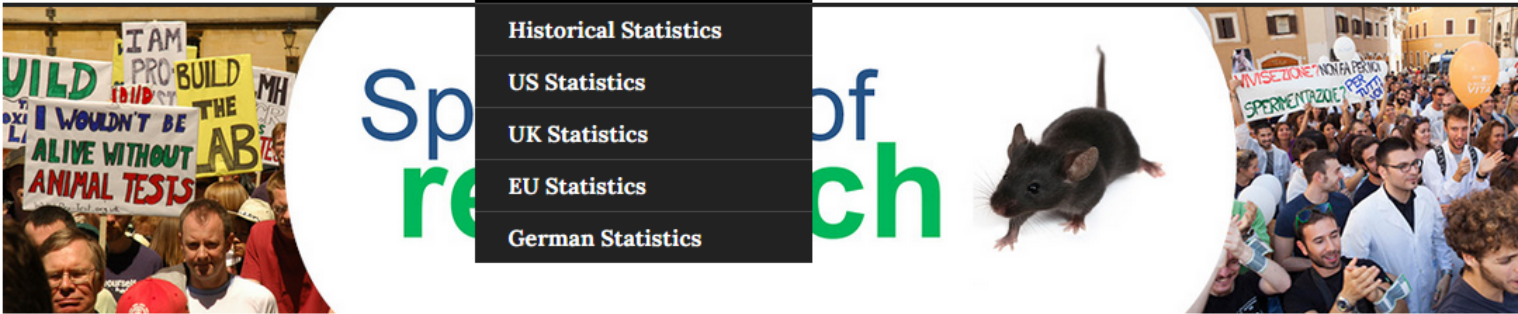
← → ↻ 🏠 <https://speakingofresearch.com/facts/animal-research-statistics/> Hľadať

Najobľúbenejšie Ako začať Ostatné záložky

News ▾ About ▾ Facts ▾ **Statistics ▾** Animal Rights? ▾ Get Involved ▾ Resources ▾

Contact

Worldwide Statistics
Historical Statistics
US Statistics
UK Statistics
EU Statistics
German Statistics

Search ...

Worldwide Animal Research Statistics

While animal research is conducted in most countries in the world, it is hard to come up with any accurate worldwide figures. Below we track the official statistics produced by countries, however, there are

RECENT POSTS

- [#Evergreen: The Science and Medicine of "Progress for Science"](#)
March 12, 2021
- [Connecting action to consequence: Should those opposed to animal](#)

Follow ...

Zdá sa, že Mozilla Firefox sa spúšťa pomaly... [Ďalšie informácie o možnostiach zrýchlenia](#) [Viac ma neinformovať](#) X

Vyhľadávaný pojem napíšte sem

7:07 15.03.2021

<https://speakingofresearch.com/facts/animal-research-statistics/>

Sheep

Sheep were used in a study that aimed to increase the amount of people that could be oxygenated by a single ventilator. They were able to successfully ventilate four sheep using just one adapted ventilator!

Pigs

Pigs are most commonly used to develop ventilators because they have similar sized organs to humans (including their lungs). They were recently used to test a prototype 3D printed ventilator, developed to address shortages for Covid-19 patients.

Goats

Goats aren't used very often in medical research, but they have recently been used to test a new device that can adapt machines used to treat sleep apnea into ventilators for Covid-19 patients.

Ventilators

how animals were used in their development

Pneumonia & animal studies

Pneumonia is an inflammation of the tissue in one or both lungs. It's usually caused by bacteria, but can also be caused by a virus, such as Covid-19. Animal models have been crucial to treat and prevent this condition. Here are some of the animals used to study pneumonia:

Mice

Rats

Sheep

Dogs

Pigs

Monkeys

How animals are helping in Covid-19 research - France

Basic Research

- Genoway
- Paris-Saclay University
- Hospital Lariboisière
- National Infrastructure for Biology and Health (IDMIT)
- French Agricultural Research Centre for International Development (CIRAD)

Mice

Monkeys

Rats

Hamsters

European Animal
Research Association

https://static.wixstatic.com/media/230099_7145419f8545411a8d2ce5816f38d2de~mv2.png/v1/fill/w_1000,h_500,al_c,usm_0.66_1.00_0.01/230099_7145419f8545411a8d2ce5816f38d2de~mv2.png

What animals are used to study coronavirus?

Mice

Colonies of genetically altered (GA) **mice**, originally bred to study the SARS outbreak in 2002, are now being used to study Covid-19. Ordinary mice are not susceptible to coronavirus infection, so for their research scientists produce GA mice that are capable of being infected.

European Animal
Research Association

What animals are used to study coronavirus?

Monkeys

Monkeys have a similar immune system to humans and they can be used to study how coronavirus moves through the human body. Rhesus macaque monkeys are currently being used to assess whether coronavirus can be caught again after the original infection.

European Animal
Research Association

What animals are used to study coronavirus?

Ferrets

Like humans, **ferrets** are susceptible to coronavirus and display similar symptoms. As their lung physiology is also similar to ours, they are a suitable animal to use for studies into the effects and spread of the disease.

European Animal
Research Association

What animals are used to study coronavirus?

Pigs

Pigs have a similar respiratory and immune system to humans. They can catch influenza and produce antibodies to fight the virus with similar characteristics to humans, which will also help predict the success of a human vaccine for Covid-19.

European Animal
Research Association

What animals are used to study coronavirus?

Hamsters

Hamsters are a good model as they were used in previous research into the SARS virus. Current research has shown that blood serum from hamsters recovering from Covid-19 can help fight the disease in other hamsters.

European Animal
Research Association

Why are animals needed to develop a COVID-19 vaccine?

MICE

Mice are being used to test whether vaccine compounds are safe to be trialled in humans. There is only one strain of genetically altered mice that is susceptible to COVID-19. These mice were developed to research the SARS outbreak in 2003 and are now being bred for COVID-19 research.

FERRETS

Ferrets have been used to study SARS, influenza and Ebola. They are one of the few animals that can become infected with COVID-19 and are currently being used to develop a vaccine.

MONKEYS

Non-human primates are our closest living relatives. They can also contract the COVID-19 virus.

Researchers are using primates to test the safety of vaccine compounds, discover how the virus works inside the body, and whether it can re-infect people that have already recovered from the virus.

Zvieratá na „vedecké pokusy“ vs. verejná mienka

- „Zabúdanie“ na vedecké pokusy, ktoré nespôsobujú žiadnu ujmu → predstava, že všetky pokusy zvieratám ubližujú;
- Zaradenie všetkých foriem genetickej manipulácie medzi vedecké pokusy vedie k záveru, že všetky tieto procedúry spôsobujú nejakú ujmu;
- „Zabúdanie“ na klasifikovanie pokusov podľa miery utrpenia → zakrývajú sa tie pokusy, ktoré sú značne kruté, ale zároveň sa neevidujú ani veľké počty pokusov, pri ktorých je utrpenie spôsobené zvierat'u mierne či sotva patrné.

??????

Práca a úloha etických komisií

- komisia tvorená z odborníkov
- ich úlohou posúdiť aj mieru utrpenia, bolesti, úzkosti, trvalého poškodenia zvierat použitých v pokuse
- **pokusy rozdeľované do kategórii, podľa miery utrpenia:**
 - bez možnosti zotavenia
 - slabé
 - stredne vážne
 - kruté

Welfare a hospodárske zvieratá

- *slobodu od smädu, hladu a podvýživy*
- *slobodu od nepohodlia*
- *slobodu od bolesti, zranenia a chorôb*
- *slobodu realizovať normálne správanie
vybavenie a spoločnosť zvierat
rovnakého druhu (ak ide o sociálne
živočíchy);*
- *slobodu od strachu a úzkosti*

Ošípané

- štandardne chovaná ošípaná 1x pripustená vo veku 220 dní
- prvý vrh po 114 dňoch asi 10 ml.
- väčšinou odchová 9
- tie po 20-28. dňoch odstavené
- o 5-10 dní znovu v ruji, je pripustená.....všetko sa opakuje v intervale 140 dní
- prasnica do roka odchová 23 mladých a väčšinu svojho života strávi v stave gravidity a ak nie je náhodou gravidná tak kojí
- medzi 2. a 8. vrhom je vyradená

Od čoho závisí jej pohoda?

- hlavne od prostredia a poskytovaného krmiva

Ustajnenie rodiacich a kojacich prasníc

- pôrodná klieťka / koterec

<http://veganstvo.sk/co-zle-sa-vlastne-deje-hospodarskym-zvieratam/>

Prasatá vo výkrme

- **normálny odstav – 12. týždeň po pôrode**
- **veľkovýroba – 8, 5, 3 týždne veku**
- **stres pre odstavčatá – náhla zmena potravy, hladovanie, poruchy trávenia, alergie, chladné ubytovanie, vystavenie mikroorganizmom, znížená imunita, strata matky ako zdroja bezpečia, skúseností, agresivity zo strany iných vrhov a strach z nového prostredia**

Manipulácia, prevoz, porážka

- **prvoradá požiadavka – znížiť časové trvanie a intenzitu stresu na minimum**
- **problémy spojené s prevozom**
- **porážanie**
- **predchádzanie utrpeniu**

Prirodzené funkčné delenie prostredia

odpočinok - na suchých
a kľudných miestach pri
stenách

Kalenie a močenie - na
chladných a vlhkých
miestach

aktivita - vo voľnom priestore
koterca

rozmery a usporiadanie koterca by mali prasatám umožňovať
priestorové oddelenie činností

Chudobné a prehustené ustajnenie

- neumožní funkčné rozčlenenie koterca
- neposkytuje stále miesto k odpočinku - nepokoj, nervozita, stres
- neposkytuje stále miesto k vylučovaniu - znečistenie zvierat

ustajnenie by malo umožňovať funkčné rozčlenenie koterca

Prostredie a abnormálne správanie

Dva spôsoby riešenia

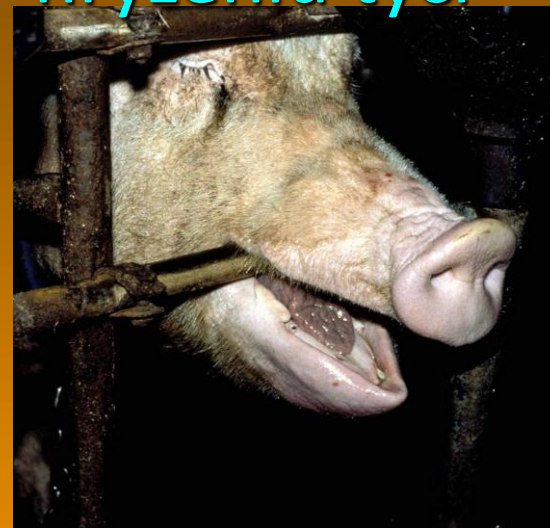
Neuspokojené potravné správanie vedie k:

žutiu naprázdno

spôsobenému nedostatkom
objemového krmiva

hryzeniu tyčí

spôsobenému kombináciou hladu a
obmedzovania pohybu

Abnormálne správanie - príznaky narušenej pohody-
welfare

Vzťah človeka k zvieratám

- hrubé zaobchádzanie spôsobuje u zvierat strach z človeka a stres
- prasnice, ktoré majú strach z človeka, majú horšiu reprodukciu
- dobrý vzťah k zvieratám robí prácu so zvieratami zaujímavejšou a prináša väčšie uspokojenie z práce

vľúdne správanie k zvieratám prináša aj ekonomický prospech a dobrú produkciu

Welfare a domáci miláčikovia

- *slobodu od smädu, hladu a podvýživy*
- *slobodu od nepohodlia*
- *slobodu od bolesti, zranenia a chorôb*
- *slobodu realizovať normálne správanie
vybavenie a spoločnosť zvierat
rovnakého druhu (ak ide o sociálne
živočíchy)*
- *slobodu od strachu a úzkosti*

Welfare a zvieratá v ZOO

- *slobodu od smädu, hladu a podvýživy*
- *slobodu od nepohodlia*
- *slobodu od bolesti, zranenia a chorôb*
- *slobodu realizovať normálne správanie*
vybavenie a spoločnosť zvierat
rovnakého druhu (ak ide o sociálne
živočíchy)
- *slobodu od strachu a úzkosti*

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2715291/Tiger-reduced-skin-bones-Chinese-zoo-prompts-complaints-animal-welfare-groups-zookeepers-insist-animal-not-badly-treated.html>

http://www.huffingtonpost.com/lori-day/why-we-must-raise-children_b_7689784.html

<http://www.bornfree.org.uk/campaigns/zoo-check/zoos/euzoos/animal-welfare-assessment/>

www.animalenrichment.org

<http://voices.nationalgeographic.com/2012/11/02/interview-with-san-diegos-zoos-animal-enrichment-expert-dr-lance-miller/4d79f86f-c561-41e6-a3a3-06f4e1565908-full/>

<http://blogs.sandiegozoo.org/tag/enrichment/>

<http://www.hksconsultants.com/animalenrichment.html> - stránka venovaná enrichmentu

Welfare a terapeutické zvieratá

- Canisterapia
- Hipoterapia
- Iné formy terapie prostredníctvom zvierat
- *slobodu od smädu, hladu a podvýživy*
- *slobodu od nepohodlia*
- *slobodu od bolesti, zranenia a chorôb*
- *slobodu realizovať normálne správanie vybavenie a spoločnosť zvierat rovnakého druhu (ak ide o sociálne živočíchy);*
- *slobodu od strachu a úzkosti*

"Reč tela" – účinná pomôcka pri posúdení welfare terapeutického psa: prípadová štúdia

Michaela Šnegoňová a Lucia Kršková
Katedra živočíšnej fyziológie a etológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského,
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava, SR; michaela.snegonova@gmail.com

O pozitívnych účinkoch zvierat na fyzické a psychické zdravie človeka sa vie už dávno. Dodnes však ostáva nedostatočne zodpovedanou otázkou, ako pôsobí terapeutické využívanie na samotné terapeutické zvieratá. Cieľom nami prezentovanej štúdie bolo využiť "reč tela" (prvky neverbálnej komunikácie) na posúdenie welfare psa zapojeného do terapie. Vychádzali sme pritom z predpokladu, že prostredie terapie bude pre psa stresujúcejšie ako domáce prostredie a tak v ňom bude prejavovať menej pozitívnych emócií.

Materiál a metódy:

Nami pozorovaným zvieratom bol 12 ročný, kastrovaný samec zlatého retrievera Sardy, ktorý ako certifikovaný terapeutický pes pôsobil od roku 2003. Výskum sme realizovali za využitia deskriptívnej metódy priameho pozorovania, pričom sme počas desiatich 60 minútových pozorovaní v prostredí výkonu terapie (domov sociálnych služieb pre deti a dospelých Kampino) a v domácom prostredí sledovali výskyt vybraných prvkov neverbálnej komunikácie spojených s pozitívnymi a negatívnymi emóciami (tab. 1). Výskyt sledovaných foriem správania v oboch prostrediach sme porovnali za využitia T - testu programu Statgraphics.

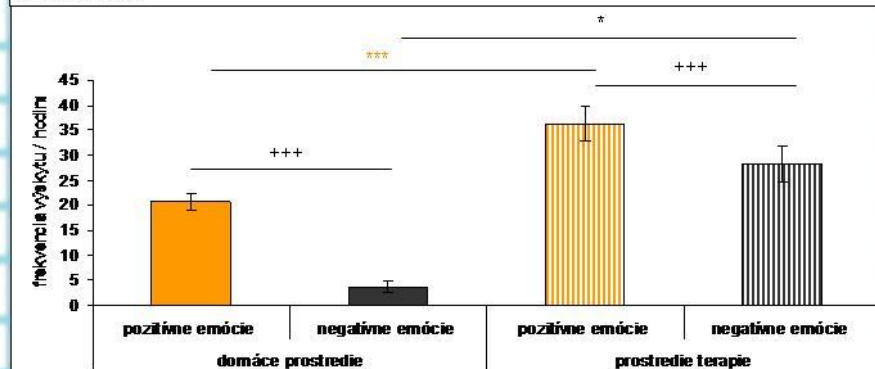

Tab. 1. Prvky neverbálnej komunikácie spojené s pozitívnymi a negatívnymi emóciami.

	Emócie	Výrazové prostriedky
Pozitívne emócie	Priateľnosť	Privreté oči
	Upokojujúce správanie	Strihanie ušami, obližovanie seba samého
	Spokojnosť	Otvorené/zatvorené oči, zívanie, položenie hlavy (na seba samého), hlboký výdych
	Radosť	Kývanie chvostom, kýchanie
Negatívne emócie	Agresivita	Zdvihnutý pysk, zdvihnutý pysk s vyčerenými zubami, zvrátený nos
	Strach	Uši a chvost sklopený
	Nepokoj	Zmrukanie očami, upretý pohľad na pána, vzpriamené uši, zalizovanie, dychčanie a intenzívne slinenie

Výsledky:

Podarilo sa nám zistiť, že v porovnaní s domácom prostredím dochádzalo u psa počas terapie k signifikantnému nárastu výskytu pozitívnych ($p < 0,001$) aj negatívnych ($p < 0,05$) emócií. V prostredí terapie však podobne ako v domácom prostredí signifikantne ($p < 0,001$) prevažovali pozitívne emócie nad negatívnymi, čo svedčí o tom, že zvieratá nestrádalo.

Ob. 1. Výskyt pozitívnych a negatívnych emócií: v domácom prostredí (D) a v prostredí terapie (T). Dúha sú udávané ako frekvencie výskytu pripadajúce na jedno pozorovanie v SEM. * označuje signifikantnosť rozdielov vo výskyte pozitívnych/negatívnych emócií v D a T ($p < 0,05$; *** $p < 0,001$), + označuje signifikantnosť rozdielov medzi frekvenciou výskytu pozitívnych a negatívnych emócií v D a v T prostredí (*** $p < 0,001$).

Záver:

Na záver môžeme konštatovať, že využívanie "reči tela" sa z nášho pohľadu javí ako jedna z vhodných neinvazívnych metód posudzovania welfare psov zapojených do terapie.

Táto práca bola podporená grantom VEGA 2/0107/12.

Neprimerané prejavy správania resp. etopatie

môžu vznikat' v dôsledku:

- nedostatočného, uzavretého životného priestoru
 - motorické stereotypné pohyby, opakované dávenie, zvýšená agresivita, kanibalizmus, koprofágia, kaudofágia, prejavy s charakterom preskokovej aktivity - v danej situácii irelevantnej aktivity;
- uhynutia blízkeho jedinca
 - apatia, depresívne stavy (ktoré môžu trvať rôzne dlho);

- izolácie
 - vedie k vzniku neschopnosti správať sa primerane v zdanlivo banálnych situáciách;
- dlhodobého pôsobenia inej stresovej situácie a negatívnych podnetov
 - vznik *neuróz*;
- pôsobenia farmaceutických látok pôsobiacich na zmeny správania

Divo žijúce zvieratá a environmentálne vplyvy

- svetelná kontaminácia....

<https://vedanadosah.cvtisr.sk/priroda/co-nam-hrozi-pri-svetelnom-znecistení/>

- chemická kontaminácia.....

ĎAKUJEM ZA POZORNOST!

Esej na témy z etiky zvierat

- Témy na stránke
<http://fns.uniba.sk/pracoviska/biologicka-sekcia/kzf/studenti/bakalarske-studium/bioetika/>
- Vybrať si jednu
- Komunikovať s vyučujúcim
- V AIS sa prihlásiť na Krškovou vypísané termíny
- **Pozor na etické princípy!**
 - nezabúdať na citovanie
 - ak bude odhalené plagiátorsvo, študent bude hodnotený známkou FX bez možnosti opravy

Zaujímavé stránky

- <https://www.youtube.com/watch?v=Fr26scqslwk> - It's time to re-evaluate our relationship with animals: Lesli Bisgould at TEDxUofT
- <https://www.youtube.com/watch?v=erg8sDIYjmw> - Animal rights -- birth of an activist | Simone Reyes | TEDxOrangeCoast
- <https://www.youtube.com/watch?v=RgubFcmvgDE> - Animal Rights: A Series of Realizations | Anne Flaherty | TEDxYouth@Wayland
- <https://www.youtube.com/watch?v=ixGoULHxD98> - Why animal-rights is not a luxury: Rubaiya Ahmad at TEDxDhaka
- <https://www.youtube.com/watch?v=erg8sDIYjmw> - Animal rights -- birth of an activist | Simone Reyes | TEDxOrangeCoast

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Právna informácia

Táto prezentácia/prednáška je študijný materiál chránený autorskými právami, ktorý je určený výhradne pre študentov Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského na študijné účely.

Neoprávnené nakladanie s obrazovo-zvukovým, obrazovým, zvukovým alebo iným záznamom tejto prezentácie/prednášky, alebo jej časti, vrátane neoprávnených úprav, a ich ďalšie nedovolené šírenie, či poskytovanie neoprávneným osobám akýmkoľvek spôsobom sa bude považovať za porušenie vnútorného predpisu č. 16/2017 Etický kódex Univerzity Komenského v Bratislave v znení neskorších dodatkov („Etický kódex UK“) a bude mať za následok vyvodenie právnej zodpovednosti.

Podľa povahy a intenzity protiprávneho konania študenta a ďalších okolností, môžu byť prípady porušenia Etického kódexu UK spojené s vyvodzovaním právnych dôsledkov voči študentovi v akademickej, trestnoprávnej, občianskoprávnej alebo disciplinárnej rovine.“